

Stratégia CLLD:

**5P – program pre prít'azlivé Podpoľanie +
Dodatok č.2**

Miestna akčná skupina:

Podpoľanie, občianske združenie

Stratégia CLLD vypracovaná s finančnou podporou:

Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

Banskobystrického samosprávneho kraja

Občianske združenie Podpoľanie

vzniklo v roku 2005 ako verejno-súkromné partnerstvo so zameraním na rozvoj Podpoľania. V súčasnosti má 54 členov a pôsobí na území 19 obcí okresov Detva, Zvolen, B.Bystrica a Lučenec. V roku 2009 získalo štatút miestnej akčnej skupiny a úspešne realizovalo integrovanú stratégiu územia „4P – program pre prítlačlivé Podpoľanie“ prístupom LEADER. Z Programu rozvoja vidieka 2007-2013 združenie získalo takmer 2 100 000 € a podporilo 66 projektov so zameraním na obnovu a rozvoj obcí, vzdelávanie, informovanie a vidiecky cestovný ruch s celkovou hodnotou 2 585 000 €. Na základe skúseností a dobrých výsledkov z predchádzajúceho plánovacieho obdobia a v zmysle svojho zamerania sa občianske združenie rozhodlo pokračovať v práci na rozvoji územia aj v novom plánovacom období. Občianske združenie, už v novembri roku 2013, s finančnou podporou Banskobystrického samosprávneho kraja, začalo práce na novej stratégii, ktorá sa v zmysle metodiky nazýva Stratégia miestneho rozvoja riadeného komunitou (Stratégia CLLD). Nová stratégia nadväzuje na predchádzajúcu o čom svedčí i jej názov „5P – program pre prítlačlivé Podpoľanie +“. Na podporu opatrení stratégie združenie očakáva podporu, v rámci základnej a dodatočnej výkonnostnej alokácie, vo výške 3 236 000 € z Programu rozvoja vidieka a Integrovaného regionálneho operačného programu a chce podporiť minimálne 60 projektov so zameraním na rast zamestnanosti a miestny rozvoj v celkovej výške takmer 4 000 000 €. Podporované budú projekty, ktoré budú zamerané na riešenie priorít programu 5P: *Dostatok pracovných príležitostí, Vhodná štruktúra a kvalita sociálnej infraštruktúry a služieb, Dobudovaná technická infraštruktúra, Komunitný rozvoj a spolupráca regiónu s cieľom, naplniť víziu Podpoľania ako jedinečnej, autentickej, rozmanitej, prosperujúcej krajiny, otvorenej pre spoluprácu, s množstvom príležitostí pre kvalitný život ľudí aktívne a tvorivo využívajúcich miestne zdroje a hodnoty* a dosiahnuť stanovený strategický cieľ stratégie 5P *Tvorivým využitím miestneho potenciálu zlepšiť podmienky pre tvorbu a udržanie pracovných miest.*

Je potrebné zdôrazniť i to, že Stratégiu 5P budú môcť využiť i tí záujemcovia o finančnú podporu svojich aktivít, ktorých zámery akčný plán stratégie neobsahuje, ale stratégia ich zahŕňa a to ako podporný dokument pri podávaní žiadostí o nenávratný finančný príspevok. Združenie im bude nápomocné pri príprave a realizácii ich projektov.

Spracovatelia Stratégie CLLD pre Podpoľanie na roky 2014 - 2020 ďakujú všetkým, ktorí sa zúčastnili viacročnej práce na jej príprave, tvorbe a pripomienkovaní a vyslovujú presvedčenie, že tento závažný dokument výrazne napomôže k rozvoju jedinečného územia.

Obsah

1. Základné informácie o MAS	8
1.1 Identifikačné údaje MAS.....	8
1.2 Vymedzenie oblasti a obyvateľstva, na ktoré sa stratégia CLLD vzťahuje.....	8
2. Vznik, história a tvorba partnerstva a stratégie CLLD.....	9
2.1 Vznik a história partnerstva.....	9
2.2 Tvorba partnerstva a stratégie CLLD.....	14
3. Analytický rámec	20
3.1 Analýza zdrojov územia.....	20
3.2 SWOT analýza.....	69
3.3 Identifikácia potrieb.....	72
4. Strategický rámec	79
4.1 Definovanie vízie a strategického cieľa	79
4.2 Stanovenie priorít, špecifických cieľov a opatrení	80
4.3 Súhrnná tabuľka strategického rámca a stratégie CLLD	101
4.3.1 Súhrnná tabuľka strategického rámca	101
4.3.2 Súhrnná tabuľka Stratégie CLLD.....	103
4.4 Integrované znaky stratégie CLLD	105
4.5 Inovatívne znaky stratégie CLLD.....	107
5. Implementačný rámec	110
5.1 Popis riadiaceho a implementačného procesu	110
5.1.1 Riadiaci proces – organizačná štruktúra MAS	110
5.1.2 Implementačný proces.....	112
5.2 Akčný plán	116
5.2.1 Základná alokácia.....	116
5.2.2 Dodatočná výkonnostná alokácia.....	126
5.3 Monitorovanie a hodnotenie stratégie CLLD	132
5.3.1 Opis monitorovacích a hodnotiacich opatrení stratégie CLLD	132
5.3.2 Monitorovacie ukazovatele	139
6. Finančný rámec	152
6.1 Financovanie stratégie CLLD	152

6.2 Finančný plán pre opatrenia	155
7. Zhodnotenie prínosov stratégie CLLD, jej synergia a doplnkovosť ...	157
7.1 Prínosy k zlepšovaniu ekonomického rozvoja územia	157
7.2 Prínosy k napĺňaniu cieľov PRV	158
7.3 Prínosy k napĺňaniu cieľov IROP	159
7.4 Synergia a doplnkovosť stratégie CLLD	161
7.4.1 Popis iných stratégií, ktoré sa na danom území realizujú, resp. plánujú realizovať	161
7.4.2 Synergie a komplementarity	162
7.5 Popis multiplikačných efektov	163
Prílohy	165

Zoznam tabuliek – povinné

Tabuľka č.1	Identifikačné údaje MAS	8
Tabuľka č.2	SWOT analýza	69
Tabuľka č.3	Súhrnná tabuľka strategického rámca	100
Tabuľka č.3a	Súhrnná tabuľka Stratégie CLLD Podpoľania	104
Tabuľka č.4A	Opatrenie stratégie CLLD – 2.3.3 PRV	116
Tabuľka č.4B	Opatrenie stratégie CLLD – Animačné náklady MAS	118
Tabuľka č.4C	Opatrenie stratégie CLLD – 1.2.1 IROP	119
Tabuľka č.4D	Opatrenie stratégie CLLD – 1.2.2 IROP	121
Tabuľka č.4E	Opatrenie stratégie CLLD – 1.3.2b IROP	123
Tabuľka č.4F	Opatrenie stratégie CLLD – Prevádzkové náklady MAS	125
Tabuľka č.4Y	Opatrenia PRV – dodatočná výkonnostná alokácia	126
Tabuľka č.4Z	Opatrenia IROP – dodatočná výkonnostná alokácia	130
Tabuľka č.5	Povinné ukazovatele na úrovni programu – PRV SR 2014-2020 - základná alokácia	139
Tabuľka č.6	Celkové verejné výdavky – PRV SR 2014-2020 – základná alokácia ...	140
Tabuľka č.7	Povinné ukazovatele na úrovni IROP 2014-2020 – základná alokácia ..	140
Tabuľka č.8	Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP	152
Tabuľka č.9	Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP rozdelené podľa fondov	153
Tabuľka č.10	Rozdelenie zdrojov na jednotlivé typy nákladov v rámci príslušných programov	154
Tabuľka č.11	Sumárna tabuľka finančného plánu	155
Tabuľka č.12	Celkový pomer medzi fondmi na stratégiu	156
Tabuľka č.13	Zameranie stratégie podľa sektorov	156

Zoznam tabuliek – vlastné

Tabuľka č.2.1.1	Finančné alokácie a realizácia poskytnutej podpory žiadateľmi podľa opatrení v plánovacom období 2007-2013	11
Tabuľka č.2.1.2	Projekty spolupráce realizované občianskym združením Podpoľanie	12
Tabuľka č.2.1.3	Čerpanie finančných prostriedkov na chod MAS	13
Tabuľka č.2.1.4	Projekty sociálnej inklúzie	13
Tabuľka č.2.1.5	Projekty vzdelávania	14
Tabuľka č.3.1.1	Vidieckosť územia	24
Tabuľka č.3.1.2	Počet minerálnych prameňov po obciach	25
Tabuľka č.3.1.3	Členenie pôdneho fondu v území.....	27
Tabuľka č.3.1.4	Ochranné pásma	28
Tabuľka č.3.1.5	Územia NATURA 2000	29
Tabuľka č.3.1.6	Hustota obyvateľstva	30
Tabuľka č.3.1.7	Vývoj počtu obyvateľov	31
Tabuľka č.3.1.8	Najvyšší skončený stupeň vzdelania	32
Tabuľka č.3.1.9	Prehľad o počte žiakov na jednotlivých základných školách	34
Tabuľka č.3.1.10	Registrované občianske združenia	41
Tabuľka č.3.1.11	ROEP a pozemkové úpravy	45
Tabuľka č.3.1.12	Plánovacie a rozvojové dokumenty	46
Tabuľka č.3.1.13	Evidencia vydaných kolaudačných rozhodnutí a stavebných povolení	47
Tabuľka č.3.1.14	Stav siete cestných komunikácií v Podpoľaní	49
Tabuľka č.3.1.15	Popis cyklotrás v Podpoľaní	51
Tabuľka č.3.1.16	Popis turistických trás v Podpoľaní	52
Tabuľka č.3.1.17	Prehľad priemyselných parkov	59
Tabuľka č.3.1.18	Prehľad počtu podnikateľských subjektov podľa výrobného odvetvia	60
Tabuľka č.3.1.19	Prehľad počtu subjektov, ktorí sa venujú ľudovoumeleckej výrobe	61
Tabuľka č.3.1.20	Systém značenia „Regionálny produkt Podpoľanie“	61
Tabuľka č.3.1.21	Prehľad počtu podnikateľských subjektov podľa počtu zamestnancov	62
Tabuľka č.3.1.22	Prehľad počtu podnikateľských subjektov po obciach	62
Tabuľka č.3.1.23	Základné faktory ovplyvňujúce mieru nezamestnanosti	63
Tabuľka č.3.1.24	Počet nezamestnaných v jednotlivých okresoch	64
Tabuľka č.3.1.25	Hodnota projektov podľa sektorov v tis. €	65
Tabuľka č.3.1.26	Hodnota projektov podľa ich zamerania v tis. €	65
Tabuľka č.3.1.27	Hodnota projektov podľa oblastí v tis. €	66
Tabuľka č.3.1.28	Hodnota projektov podľa oblastí (kumulatívne) v tis. €	67
Tabuľka č.3.1.29	Hodnota projektov podľa programov v tis.€	67
Tabuľka č.3.3.1	Problém č.1	73
Tabuľka č.3.3.2	Problém č.2	73
Tabuľka č.3.3.3	Problém č.3	74
Tabuľka č.3.3.4	Problém č.4	74
Tabuľka č.3.3.5	Problém č.5	75
Tabuľka č.3.3.6	Problém č.6	75

Tabuľka č.3.3.7	Problém č.7	76
Tabuľka č.3.3.8	Problém č.8	76
Tabuľka č.3.3.9	Problém č.9	77
Tabuľka č.3.3.10	Problém č.10	78
Tabuľka č.5.1.2.2.1	Rámcový harmonogram – základná alokácia.....	114
Tabuľka č.5.1.2.2.2	Rámcový harmonogram – dodatočná alokácia.....	115
Tabuľka č.5.3.1.1	Míľniky implementácie stratégie CLLD	134
Tabuľka č.5.3.1.2	Hodnotenie 7 kľúčových znakov LEADER	136
Tabuľka č.5.3.1.3	Možné riziká implementácie stratégie CLLD a ich eliminácia	137
Tabuľka č.5.3.2.1a	Povinné ukazovatele na úrovni programu PRV SR 2014-2020 – Stratégia CLLD	139
Tabuľka č.5.3.2.2a	Celkové verejné výdavky – PRV SR 2014-2020 – Stratégia CLLD	140
Tabuľka č.5.3.2.3a	Povinné ukazovatele na úrovni programu IROP 2014-2020 – Stratégia CLLD	141
Tabuľka č.5.3.2.4	Povinné ukazovatele na úrovni programu – IROP 2014-2020 – úroveň špecifických cieľov IROP- základná alokácia	142
Tabuľka č.5.3.2.4a	Povinné ukazovatele na úrovni programu – IROP 2014-2020 – úroveň špecifických cieľov IROP- Stratégia CLLD	143
Tabuľka č.5.3.2.5	Povinné ukazovatele na úrovni programu – PRV SR 2014-2020 – úroveň fokusových oblastí PRV - základná alokácia	144
Tabuľka č. 5.3.2.5a	Povinné ukazovatele na úrovni programu – PRV SR 2014-2020 – úroveň fokusových oblastí PRV – Stratégia CLLD ..	146
Tabuľka č.5.3.2.6	Vlastné ukazovatele pre úroveň programu – IROP 2014-2020 – na úroveň opatrení IROP - základná alokácia	148
Tabuľka č.5.3.2.6	Vlastné ukazovatele pre úroveň programu – IROP 2014-2020 – na úroveň opatrení IROP – Stratégia CLLD	149
Tabuľka č.5.3.2.7	Vlastné ukazovatele pre úroveň programu – PRV SR 2014-2020 – na úroveň fokusových oblastí PRV - základná alokácia	150
Tabuľka č.5.3.2.7a	Vlastné ukazovatele pre úroveň programu – PRV SR 2014-2020 – na úroveň fokusových oblastí PRV – Stratégia CLLD	151
Tabuľka č.6.1a	Výpočet základnej alokácie MAS	152
Tabuľka č.7.5.1	Hodnotenie multiplikačných efektov	164

Zoznam skratiek

CLLD	Komunitne vedený miestny rozvoj	PHSR	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
EÚ	Európska únia	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja	PRV	Program rozvoja vidieka
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka	PV	Programový výbor
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	ROEP	Register obnovenej evidencie pozemkov
FSR	Fond sociálneho rozvoj	ROP	Regionálny operačný plán okresu Detva
CHKO	Chránená krajinná oblasť	SR	Správna rada
IROP	Integrovaný regionálny operačný program	SZČO	Samostatne zárobkovo činná osoba
ISRU	Integrovaná stratégia rozvoja územia	ŠR	Štátny rozpočet
KT PV	Konzultačný tím programového výboru	VOD	Verejná osobná doprava
KZ	Koordináčne združenie obcí mikroregiónu Podpoľanie	VOPS	Výkonná okresná partnerská skupina
LEADER	Liaison Entre Actions de Developpement de le Économie – Spájanie aktivít pre podporu hospodárskeho rozvoja vidieka	VRR	Viaciej rozvinutý región
MAS*	Miestna akčná skupina	VSP	Verejno-súkromné partnerstvo
MRR	Menej rozvinutý región	VZ	Valné zhromaždenie
MSP	Malé a stredné podnikanie	ZUČ	Záujmová umelecká činnosť
MVO	Mimovládna organizácia	ŽoNFP	Žiadosť o nenávratný finančný príspevok z PRV a Žiadosť o príspevok z IROP
NFP	Nenávratný finančný príspevok		
OP RH	Operačný program Rybné hospodárstvo		

*Pri názve občianskeho združenia Podpoľanie sa v texte používajú skratky MAS a VSP. Skratky sa používajú v zmysle kontextu. Podpoľanie vzniklo ako verejno-súkromné partnerstvo, ktoré sa inštitucionalizovalo na občianske združenie a neskôr získalo štatút MAS.

1. Základné informácie o MAS

1.1 Identifikačné údaje MAS

Tabuľka č. 1.1.1 (Tabuľka č.1) Identifikačné údaje MAS

Údaje o MAS	Názov MAS	Podpoľanie
	Dátum registrácie v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov	28.12.2005
	Sídlo	Námestie SNP 1, 962 12 Detva
	IČO	42002206
	DIČ (ak relevantné)	2022216416
	Údaje o banke	Názov banky
Číslo účtu		2677956257/0200
IBAN		SK70 0200 0000 0026 7795 6257
SWIFT		SUBASKBX
Údaje o štatutárovi	Meno a priezvisko	Juraj Bódi , Róbert Záchenský
	E-mail	juraj@bodi.sk, starosta@viglas.net
	Telefón	0903 479 620, 0905 647 501
Údaje o kontaktnej osobe	Meno a priezvisko	Dominika Petrinová
	E-mail	petrincova.podpolanie@gmail.com
	Telefón	0907076237

1.2 Vymedzenie oblasti a obyvateľstva, na ktoré sa stratégia CLLD vzťahuje

Územie MAS Podpoľanie sa nachádza v centrálnej časti Banskobystrického samosprávneho kraja. Je tvorené územím okresu Detva a územiami obcí Očová a Zvolenská Slatina z okresu Zvolen, obce Hrochoť z okresu Banská Bystrica a obce Budiná z okresu Lučenec. Na severe územie hraničí s okresom Brezno a Banská Bystrica, na východe a juhovýchode s okresmi Poltár a Lučenec, na juhu s výbežkami okresu Veľký Krtíš, na západe

s inými obcami okresu Zvolen. Oblasť je bohatá na prírodné zaujímavosti fauny a flóry, čo potvrdzuje veľký počet chránených území. Až 1/3 jej územia leží v chránených oblastiach. Územiu dominuje Poľana, najvyšší a najmohutnejší z vrchov neogénneho vulkanizmu v Západných Karpatoch, s výškou 1 458 m n.m. Najnižší bod územia je v obci Horný Tisovník vo výške 285 m n.m.. V území žije 39 815 obyvateľov na rozlohe 635,51 km².

Počet obyvateľov	39 815
Rozloha	635,51 km ²
Hustota obyvateľstva	62,65 obyvateľov /km ²
Počet obcí	19
Z toho mestá	2 – Detva, Hriňová
Počet obyvateľov najväčšej obce	14 719
Administratívne zaradenie – okresy	Detva, Zvolen, Banská Bystrica, Lučenec
Administratívne zaradenie – kraj	Banskobystrický samosprávny kraj

2. Vznik, história a tvorba partnerstva a stratégie CLLD

2.1 Vznik a história partnerstva

Verejno-súkromné partnerstvo v Podpoľaní sa budovalo niekoľko rokov a jeho výsledná podoba je výsledkom získaných skúseností v niekoľkých významných obdobiach. Aktivity sa od začiatku realizovali v jednom spoločnom území 15 obcí okresu Detva, od roku 2005 sa územie rozšírilo o 2 obce z okresu Zvolen, od roku 2014 o jednu obec z okresu Banská Bystrica a od roku 2015 o jednu obec z okresu Lučenec. Obce a subjekty územia spájajú spoločné aktivity a spoločné myšlienky, ktoré sa dlhodobo formovali.

1994 - vznik združenia obcí pod názvom Koordinačné združenie mikroregiónu Podpoľanie, aktívna činnosť združenia v území.

2001 – obce okresu Detva, v spolupráci s OÚ Detva v rámci projektu Fondu rozvoja vidieka, sformovali Výkonnú okresnú partnerskú skupinu (VOPS), zloženú zo zástupcov 3 sektorov. VOPS vypracovala audit zdrojov, Regionálny operačný plán okresu Detva (ROP),

vyhlasovala výzvy, realizovala výber projektov na miestnej úrovni – pre obce, podnikateľov, MVO, monitorovala realizáciu projektov.

2003 – spolupráca združenia obcí s miestnymi MVO a okresným úradom v Detve na projekte Miestna agenda 21, participatívne plánovanie v 4 obciach územia.

2005 – vytvorenie Mikroregionálnej pracovnej skupiny (MIPS) v zastúpení 3 sektorov, aktualizácia auditu zdrojov mikroregiónu a obcí, participatívne plánovanie na úrovni mikroregiónu a 15 obcí územia, vyvrcholenie aktivít aj v spolupráci s FSR, založenie formálneho verejno-súkromného partnerstva Podpoľanie, o. z. Členmi partnerstva sa stalo 17 obcí partnerstva a zástupcovia MVO, verejné inštitúcie, podnikatelia, aktívni občania. Podpoľanie, o. z. malo 44 členov v členení: 20 členov verejný sektor, 24 členov súkromný sektor z toho 9 podnikateľský a 15 občiansky sektor. Stanovy VSP Podpoľanie si zadefinovali do svojho poslania rozvoj územia ako celku.

2006 – participatívne plánovanie organizácie VSP Podpoľanie určilo prioritné oblasti pôsobenia VSP: 1. riešenie sociálnej inklúzie, 2. rozvoj vidieka, 3. vzdelávanie. VSP Podpoľanie nevzniklo za účelom zapojiť sa do programu LEADER, VSP Podpoľanie, ako jediné VSP v území, sa rozhodlo využiť prístup LEADER ako jeden z rozvojových nástrojov pre dosiahnutie svojich cieľov. V rámci plánovania bola sformovaná pracovná skupina pre prípravu územia na prístup LEADER.

2007 – VSP Podpoľanie aktívne pripravovalo podklady pre tvorbu integrovanej stratégie.

2008 – VSP Podpoľanie aktívne pripravovalo integrovanú stratégiu rozvoja územia. Vysielalo členov programového výboru na vzdelávanie v súvislosti s prístupom LEADER, realizovalo mikrograntingový program v území partnerstva pre odskúšanie postupov implementácie stratégie. Prebiehal proces intenzívnej práce na integrovanej stratégii rozvoja územia (ISRU) v krokoch: tvorba analytickej časti stratégie (SWOT, problémová analýza), tvorba strategickej časti – ciele, opatrenia, aktivity, finančné a monitorovacie rámce stratégie, implementačný rámec stratégie. Programový výbor predkladal návrhy, ktoré boli prediskutované a schvaľované v Riadiacom orgáne, monitorovacom výbore, obecných zastupiteľstvách a následne na valnom zhromaždení partnerstva. Konali sa pravidelné pracovné stretnutia programového výboru – v počet 10 osôb, riadiaceho orgánu v počte 19 zástupcov obcí, podnikateľov, MVO, aktívnych občanov a začal pracovať monitorovací výbor

v počte 6 osôb v zastúpení všetkých sektorov. ISRU sa tvorila za účasti verejnosti, ktorá bola informovaná prostredníctvom informačných novín, letákov, informačných stretnutí, informačných workshopov, výstav a individuálne stretnutia s podnikateľskými subjektmi z územia. Bola podpísaná zmluva o spolupráci s MAS Pilat z Francúzska. Pre aktivizáciu obyvateľstva bol zrealizovaný mikrograningový program pre aktívnych občanov, MVO, obce - zrealizovaných 17 projektov, kde si partnerstvo ako aj subjekty územia vyskúšali spôsob prípravy, implementácie a vyúčtovania výzvy a realizačných projektov. Počet členov partnerstva bol 44, verejný sektor – 20 zástupcov, 45% členskej základne, z toho obce: 17, iné verejné inštitúcie 3., súkromný sektor v počte 21 zástupcov, 55% členskej základne, z toho podnikatelia 9, mimovládne organizácie – 5, aktívni občania - 10. Členská základňa z pohľadu zástupcov verejného sektora bola rozložená v území pravidelne, z pohľadu súkromného sektora prevažovalo zastúpenie miest Detva a Hriňová. Zástupcovia podnikateľských subjektov z menších obcí prejavovali záujem o neformálnu spoluprácu. VSP Podpoľanie realizovalo svoje aktivity v rámci oblastí, ktoré si definovalo vo svojej stratégii rozvoja partnerstva: sociálna inklúzia, rozvoj vidieka a vzdelávanie. Realizáciu aktivít financovalo z rôznych zdrojov, čo napomáhalo k udržateľnosti partnerstva a jeho činnosti.

2009 - VSP Podpoľanie získalo 3. augusta 2009 štatút MAS a tým získalo finančnú podporu na realizáciu schválenej integrovanej stratégie rozvoja územia „4P – Program pre prítlačivé Podpoľanie“. Realizácia ISRU bola jednoznačne najrozsiahlejším projektom realizovaným občianskym združením Podpoľanie.

V rámci realizácie ISRU sa realizovali aktivity vo viacerých oblastiach:

Podpora projektových zámerov žiadateľov z územia

Tabuľka č.2.1.1 Finančné alokácie a realizácia poskytnutej podpory žiadateľmi podľa opatrení v plánovacom období 2007-2013

Sektor	Opatrenie	Alokácia / €	Alokácia / %	Zazmluvnené / €	Zazmluvnené / %	Počet podporovaných projektov
Verejný	Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo	667 093,00	52,34	667 087,00		21
	Obnova a rozvoj obcí	424 062,00		424 041,00		16
Súkromný	Vzdelávanie a informovanie	26 545,00		26 545,00		1

	Podpora činností v oblasti VCR - ubytovanie	532 168,00	47,66	527 391,00	99,76	18
	Podpora činností v oblasti VCR - marketing	238 846,00		238 846,00		8
	Diverzifikácia nepoľnoh. činností	195 866,00		195 866,00		2
		2 084 580	100	2 079 776,00		66

Zdroj: Vlastný prieskum, 2014

MAS Podpoľanie realizovala v rámci ISRU všetky opatrenia a dodržala základné princípy prístupu LEADER:

- podpora malých projektov (MAS zazmluvnila 66 projektov s priemernou výškou podpory na 1 projekt 31 500,00 €),
- rovnovážna podpora verejného sektora (52,34 %) a súkromného sektora (47,66%).

V MAS Podpoľanie boli zazmluvnené projekty v celkovej hodnote 2 079 776,00 €, čo predstavuje využitie alokovanej sumy na 99,76 %.

Projekty spolupráce

Tabuľka č.2.1.2 Projekty spolupráce realizované občianskym združením Podpoľanie

Téma projektu	Partner	Zazmluvnené / €
Zavádzanie systému značenia „Regionálny produkt Podpoľanie	MAS Regiónu Poodří, ČR	39 960,00
Výmena skúsenosti v oblasti cestovného ruchu a poľnohospodárstva	MAS Malohont, MAS Park Naturel Regional du Pilat Francúzsko	18 240,00
Tradičné jedlá – pokračovanie značenia Reg. produkt Podpoľanie	MAS Regiónu Poodří, ČR	54 635,00
Spolu		112 835,00

Zdroj: Vlastný prieskum, 2014

MAS Podpoľanie zrealizovala 3 nadnárodné projekty spolupráce, v rámci ktorých posilnila svoje zručnosti a spoluprácu s partnermi, s ktorými aktívne spolupracuje aj mimo

realizácie projektov. MAS zrealizovala inovatívne projekty, ktoré vytvorili základ pre dlhodobý systém podpory miestnych podnikateľských subjektov.

Chod MAS

Tabuľka č.2.1.3 Čerpanie finančných prostriedkov na chod MAS

	Zazmluvnené / €
Prevádzka a administratívne náklady	416 915,00
Budovanie zručností	
Spolu	416 915,00

Zdroj: Vlastný prieskum, 2014

V rámci aktivít na podporu budovania zručností MAS Podpoľanie realizovala: vzdelávanie členov MAS, semináre, odborné exkurzie, kurzy, propagáciu činnosti MAS, propagáciu pozoruhodností územia, odborné pracovné stretnutia, konferencie. Súčasťou chodu MAS bola aj prevádzka kancelárie MAS.

Sociálna inklúzia

V rámci podpory oblasti sociálnej inklúzie, ktorá bola aj súčasťou integrovanej stratégie rozvoja územia v období 2010/2011 VSP Podpoľanie realizovalo jeden projekt zameraný na túto oblasť, ktorý bol zameraný najmä na zlepšenie podmienok sociálne znevýhodnených občanov Podpoľania. Hlavnými aktivitami bola komunitná práca vo všetkých obciach VSP Podpoľanie, a činnosť Centra zamestnanosti zameraného na aktívne vyhľadávanie práce pre nezamestnaných. Projekt bol financovaný zo zdrojov ESF a vlastných zdrojov.

Tabuľka č.2.1.4 Projekty sociálnej inklúzie

Téma projektu	Zazmluvnené / €	Zrealizované / €	Z toho vlastné spolufinancovanie/ €
Podpora sociálnej inklúzie v Podpoľaní	90 724,00	89 958,00	4 537,00
Spolu	90 724,00	89 958,00	4 537,00

Zdroj: Vlastný prieskum, 2014

Vzdelávanie

V oblasti vzdelávania MAS Podpoľanie realizovalo vlastný projekt zameraný na podporu samozamestnania „Modelová firma“. Projekt bol zameraný na tvorbu metodiky vzdelávania pre dospelých, a praktické odskúšanie kurzu „Modelovej firmy“ v praxi. Realizáciou projektu si VSP Podpoľanie vytvorilo dlhodobý nástroj riešenia zamestnanosti v území Podpoľania. Projekt sa realizoval s partnerom z Maďarska – MAS 36 Jó Palóc. Projekt bol financovaný zo zdrojov Cezhraničnej spolupráce HU/SK a vlastných zdrojov. Aktivita bola súčasťou ISRU.

Tabuľka č.2.1.5 Projekty vzdelávania

Téma projektu	Zazmluvnené / €	Zrealizované / €	Z toho vlastné spolufinancovanie/ €
Vzdelávanie dospelých „Modelová firma“	69 090,00	66 458,00	3 323,00
Spolu	69 090,00	66 458,00	3 323,00

Zdroj: Vlastný prieskum, 2014

Súčasnosť - v programovacom období 2014 – 2020 VSP Podpoľanie nadväzuje na získané skúsenosti a v príprave novej integrovanej stratégie ich využíva a ďalej rozširuje. Pre prípravu ISRU v zmysle interných smerníc bol na zasadnutí Riadiaceho orgánu 15. 10. 2013 zriadený Programový výbor a Konzultačný tím pre Programový výbor.

K 30.10.2015 má Podpoľanie, o.z. 54 členov so zastúpením verejného aj súkromného sektora. 19 obcí a 2 domovy seniorov prislúchajú do verejného sektora. Súkromný sektor zastupuje 15 podnikateľských subjektov, 18 aktívnych občanov. Členská základňa z pohľadu zástupcov verejného sektora je rozložená v území pravidelne, z pohľadu súkromného sektora prevažuje zastúpenie miest Detva a Hriňová. Zastúpenie súkromného sektora hovorí o tom, že aktivita sa prejavuje v centrách regiónu.

2.2 Tvorba partnerstva a stratégie CLLD

VSP Podpoľanie od svojho vzniku pracuje nielen so svojou členskou základňou, ale pre rozvoj partnerstva aktívne využíva participatívne plánovanie, do ktorého zapája aj verejnosť, ako aj pravidelné informovanie verejnosti o činnosti VSP či pravidelná činnosť orgánov VSP.

Podpoľanie má bohaté skúsenosti s participatívnym plánovaním v území už od r.2001. Práve metóda participatívneho plánovania a jeho ďalšie doplnkové aktivity - dotazníkové

prieskumy, distribúcia informačných letákov, vydávanie informačných novín a CD, workshopy, konferencie určené pre miestnych aktérov v území, články do médií, príspevky do regionálnej TV, WEB stránka partnerstva - boli účinným nástrojom pre zapájanie verejnosti do rozhodovacích procesov v území, do samotného formovania partnerstva do jeho výslednej podoby.

2001 – v rámci spracovania ROP okresu Detva sa do plánovania zapojilo 78 aktérov vidieka, boli realizované konferencie, informačné semináre, a súčasťou aktivity bolo vyškolenie 1 facilitátora pre okres Detva, ktorý intenzívne napomáhal zapájaniu verejnosti do diania v území.

2003 – na projekte Miestna agenda 21 sa participatívneho plánovania a tréningových programov na budovanie kapacít zúčastnilo 62 aktérov, bol vytlačený informačný leták o vypracovaných stratégiách, realizovaná záverečná konferencia pre verejnosť o výsledkoch projektu za účasti 25 zástupcov subjektov v území.

2005 – 15 členná pracovná skupina pracovala na plánovaní na mikroregionálnej úrovni – 5 stretnutí, prebiehalo plánovanie na obecnej úrovni, na stretnutiach sa zúčastňovali aktívni občania, spolu zapojených 184 aktérov, plánovaniu predchádzal dotazníkový prieskum o názore občanov na rozvoj územia – 506 odpovedí, súčasťou projektu bolo zlepšenie informatizácie obcí – zabezpečený prístup na internet, vydávania internetových a tlačených novín o dianí v regióne (cca 800 mailových adries), zrealizovalo sa vzdelávanie pre poslancov a občanov zapojených do pracovných skupín o metódach plánovania, bola vytvorená internetová stránka www.podpolanou.sk, ktorá je informačnou stránkou VSP Podpoľanie doteraz. Založeniu formálneho verejno-súkromného partnerstva Podpoľanie, o. z., predchádzali pracovné stretnutia kľúčových aktérov územia, ktorí sa dohodli v prvej fáze na spolupráci na základe Zmluvy o partnerstve, po roku intenzívnej práce najmä v oblasti sociálnej inklúzie, ktorá bola posilnená možnosťou získania finančných prostriedkov na projekty sociálnej oblasti z FSR, členovia dospeli k záveru formalizácie VSP Podpoľanie. Do aktivít pri formovaní partnerstva bolo zapojených 54 aktérov z územia. Od roku 2005 aktívne realizovalo aktivity v oblasti sociálnej inklúzie, kde boli za účasti verejnosti vypracované plány sociálneho rozvoja všetkých 19 obcí, kde komunitné konzultantky pracovali so zástupcami obcí, poslancami, aktívnymi občanmi a subjektmi jednotlivých obcí. Tieto dokumenty boli využité aj pri spracovaní ISRU „4P – Program pre prítlačlivé Podpoľanie“, ktorú MAS Podpoľanie úspešne realizovalo v rokoch 2009 – 2014.

2006 – partnerstvo dostalo novú programovú podobu v rámci participatívneho plánovania partnerstva Podpoľanie, prebiehalo v rámci 5 pracovných stretnutí za účasti 57 účastníkov, zadefinovali sa oblasti činnosti, v rámci plánovania sa aktéri dohodli, že využije možnosti prístupu LEDAER na riešenie zadefinovanej oblasti „rozvoj vidieka“. Bola vytvorená pracovná skupina v počte 10 osôb, ktorá intenzívne začala pripravovať potrebné podklady pre spracovanie integrovanej stratégie rozvoja územia. Následne sa realizovala informačná kampaň o vzniku partnerstva, o princípoch prístupu LEADER formou letákov, informačných stretnutí so zástupcami najmä občianskeho a podnikateľského sektora, počet oslovených 93. Bola zriadená kancelária prvého kontaktu, ktorá umožňuje priamo získavať informácie o činnosti partnerstva, o krokoch v oblasti prípravy na LEADER, aktualizovaná bola internetová stránka www.podpolanou.sk, ktorá je informačnou stránkou partnerstva.

2007 – sformovali sa orgány pre činnosť MAS, prebiehalo pravidelné stretávanie členov ako aj sympatizantov partnerstva, s cieľom informovať, získavať názory a podnety na činnosť partnerstva. Aktívne pracovala 10 členná pracovná skupina na príprave podkladov pre integrovanú stratégiu, realizovala sa aktivizácia obyvateľov formou letákov, informačných stretnutí, zmapovanie investičných zámerov súkromného a verejného sektora v oblasti rozvoja vidieka, zmapovanie absorpčnej schopnosti územia – prehľad podaných a zrealizovaných projektov v území v období 2004-2006, pravidelné stretnutia členov VSP na prerokovanie získaných podkladov a spracovaných dokumentov.

Bola zahájená spolupráca s pripravovanými MAS na Slovensku a podpísaná zmluva o spolupráci s MAS Malohont, VSP Muránska planina zo Slovenska a MAS Poodří z Čiech. Informovanosť prostredníctvom www.podpolanou.sk.

2008 – prebiehal proces intenzívnej práce na integrovanej stratégii rozvoja územia (ISRU) v krokoch: 1. tvorba analytickej časti stratégie (SWOT, problémová analýza), 2. tvorba strategickej časti – ciele, opatrenia, aktivity, finančné a monitorovacie rámce stratégie, implementačný rámec stratégie. Programový výbor predkladal návrhy, ktoré boli prediskutované a schvaľované v Riadiacom orgáne, monitorovacom výbore, obecných zastupiteľstvách a následne na valnom zhromaždení partnerstva. Konali sa pravidelné pracovné stretnutia programového výboru – v počte 10 osôb, riadiaceho orgánu v počte 19, zástupcov obcí, podnikateľov, MVO, aktívnych občanov a začal pracovať monitorovací výbor v počte 6 osôb v zastúpení všetkých sektorov.

ISRU sa tvorila za účasti verejnosti, ktorá bola informovaná prostredníctvom informačných novín, letákov, informačných stretnutí, informačných workshopov, výstav

a individuálne stretnutia s podnikateľskými subjektmi z územia. Bola podpísaná zmluva o spolupráci s MAS Pilat z Francúzska.

Pre aktivizáciu obyvateľstva bol zrealizovaný mikrograningový program pre aktívnych občanov, MVO, obce - zrealizovaných 17 projektov, kde si partnerstvo ako aj subjekty územia vyskúšali spôsob prípravy, implementácie a vyúčtovania výzvy a realizačných projektov.

Počet členov partnerstva bol 44, verejný sektor – 20 zástupcov, 45% členskej základne, z toho obce: 17, iné verejné inštitúcie 3., súkromný sektor v počte 21 zástupcov, 55% členskej základne, z toho podnikatelia 9, mimovládne organizácie – 5, aktívni občania - 10.

Členská základňa z pohľadu zástupcov verejného sektoru je rozložená v území pravidelne, z pohľadu súkromného sektora prevažuje zastúpenie miest Detva a Hriňová. Zastúpenie súkromného sektora hovorí o tom, že aktivita sa prejavuje v centrách regiónu. Zástupcovia podnikateľských subjektov z menších obcí zatiaľ prejavujú záujem o neformálnu spoluprácu.

2009 - VSP Podpoľanie sa úspešne uchádzalo o štatút MAS v období rokov 2007-2013 a od roku 2009 realizovalo svoju integrovanú stratégiu rozvoja územia, čím získalo množstvo skúseností nie len s prácou v rámci budovania partnerstva, ale aj podpory konkrétnych rozvojových zámerov, ktoré napomáhali napredovaniu územia. Získaním štatútu MAS ako aj úspešnou implementáciou stratégie partnerstvo potvrdilo svoju pripravenosť a schopnosť podieľať sa na rozvoji územia.

V tomto období vznikli orgány VSP, ktoré tiež veľmi dôsledne uplatňovali zapájanie čo najširšej účasti členov na rozhodovaní ako aj účasť verejného a súkromného sektora a tento spôsob riadenia využívalo VSP počas svojej pôsobnosti ako miestna akčná skupina. Aktívne pracuje Riadiaci orgán MAS, ktorý mal 19 členov a ktorý prijímal strategické rozhodnutia partnerstva spolu s 5 člennou Správnou radou. Aktívne pracoval 6 členný Monitorovací výbor, ktorého členovia počas 5 rokov monitorovali realizáciu podporených projektov MAS, plnenie ich cieľov a tým plnenie cieľov stratégie. Práca Monitorovacieho výboru napomáhala aj kontaktu so žiadateľmi MAS a zvyšovaniu informovanosti verejnosti a činnosti partnerstva. Monitorovací výbor tiež dôsledne sledoval prácu partnerstva, finančné alokácie pre jednotlivé opatrenia ako aj činnosť manažmentu MAS.

Od roku 2013 sa členom VSP Podpoľanie stala obec Hrochoť, ktorá geograficky aj kultúrne k územiu Podpoľanie patrí a má záujem sa aktívne podieľať na rozvoji územia.

V roku 2015 prijala členstvo obec Budiná, ktorá podobne ako obec Hrochoť má záujem o podieľanie sa na rozvoji územia a geograficky aj kultúrne patrí k územiu Podpoľanie.

Samotná činnosť MAS so svojou náplňou, ktorá nebola zameraná len na finančnú podporu projektových zámerov, ale aj na zvyšovanie informovanosti o území, o činnosti partnerstva, vzdelávanie členov MAS, význame prispela k zapájaniu verejnosti do ďalšieho formovania partnerstva. O záujme verejnosti svedčí zvýšený počet členov VSP z počiatočných 44 na 62 členov (k 30.6.2014). Podarilo sa zaktivizovať a zapojiť do aktívnej činnosti podnikateľské subjekty, ako aj aktívnych občanov, ktorých záujem v Podpoľaní je vysoký.

Prostriedky, ktoré VSP využívalo pre zapájanie verejnosti do činnosti partnerstva:

- pravidelná informovanosť o činnosti – aktualizovaná webová stránka, každoročné vydávanie výročných správ, ktoré podrobne popisovali výsledky činnosti MAS, vydávanie informačných novín MAS, ktoré v náklade 13 000 ks boli 2 x ročne distribuované do každej domácnosti v území bezplatne
- pravidelná činnosť orgánov MAS - zasadnutia Valného zhromaždenia VSP, Riadiaceho a Monitorovacieho orgánu MAS, prezentácie o výsledkoch MAS na zasadnutiach obecných zastupiteľstiev
- propagačná a vzdelávacia činnosť MAS – organizovanie vzdelávania na rôzne témy, študijných ciest, prezentačných seminárov, prezentácia činnosti MAS na podujatiach regiónu.
- ďalšie aktivity partnerstva – mikrograntingový program, ktorý VSP realizovalo v oblasti sociálnej inklúzie a ktorý je veľmi účinným aktivizačným nástrojom verejnosti. VSP podporilo rámci mikrograntingu 34 projektov s celkovou sumou 10 000 € s cieľom umožniť aktívnym subjektom v obciach zrealizovať vlastný nápad, ktorý pomohol rozvoju komunity v obciach.

Všetky aktivity prispievali k formovaniu partnerstva, zvyšovaniu povedomia o činnosti partnerstva v území a zvyšovaniu podielu občanov a subjektov na činnosti MAS, či už ako členov alebo spolupracovníkov.

V programovacom období 2014 – 2020 MAS Podpoľanie nadväzuje na získané skúsenosti a pri príprave novej stratégie ich využíva a ďalej rozširuje. Pre prípravu Stratégie miestneho rozvoja CLLD v zmysle interných smerníc bol zriadený Programový výbor a Konzultačný tím programového výboru.

Príprava Stratégie miestneho rozvoja CLLD

Vypracovanie integrovanej stratégie rozvoja územia Podpoľania na obdobie 2014 – 2020 prebiehalo v troch etapách. Prehľad a ciele stretnutí, ktoré sa realizovali počas procesu realizácie stratégie CLLD sú spracované v prílohe k Stratégii CLLD „Dokumenty preukazujúce proces tvorby partnerstva a Stratégie CLLD“.

Príprava Stratégie miestneho rozvoja CLLD - 1. etapa

V prvej etape bola spracovaná analýza územia, ktorá zahŕňa zber údajov, ich spracovanie do auditu zdrojov. Výsledkom bol spracovaný jeden čiastkový dokument. Dokument obsahuje úvodnú časť, všeobecný popis územia, popis prírodných zdrojov, demografickej situácie. Popisuje oblasti: školstvo, zdravotníctvo, sociálne služby a sociálna starostlivosť, administratíva, inštitúcie a organizácie, kultúra, popis materiálových zdrojov, poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a priemysel, štruktúra podnikateľskej sféry, cestovný ruch, zamestnanosť v území, prieskum projektových zámerov verejného a súkromného sektora na roky 2014 – 2020. Výstupom je i analýza problémov a prílohy v počte 130 strán.

Boli uskutočnené 3 pracovné stretnutia s Programovým výborom (ďalej PV) a 1 facilitované pracovné stretnutie Konzultačného tímu programového výboru (ďalej KT PV) k auditu zdrojov, SWOT analýzy a vypracovaniu problémovej analýzy územia. Aktivita 1. etapy stratégie CLLD bola ukončená v júli 2014.

Príprava Stratégie miestneho rozvoja CLLD – 2. etapa

V druhej etape bola spracovaná návrhová časť dokumentu. Návrhová časť zahŕňa víziu a strategický cieľ územia, následne popis stanovených priorít územia a špecifických cieľov, ktoré sú rozpracované na úroveň opatrení a aktivít.

Uskutočnilo sa 9 pracovných stretnutí, z toho 4 pracovné stretnutia s miestnymi aktérmi, 3 pracovné stretnutia PV a 2 pracovné stretnutia KT PV. Konzultačný tím na základe vypracovanej Problémovej analýzy v 1. etape zhrnul problémy do 4 oblastí, ktorými sa miestni aktéri zaoberali. Po pracovných stretnutiach miestnych aktérov zasadal programový výbor, ktorého cieľom bolo vypracovanie návrhovej časti. Dokument bol zaslaný všetkým aktérom na pripomienkovanie a po zapracovaní pripomienok bola návrhová časť odprezentovaná KT PV. Na pracovnom stretnutí KT PV sa členovia k návrhovej časti

vyjadрили a odsúhlasili ju. O priebehu prác na 1. a 2. etape stratégie CLLD boli informovaní aj členovia na zasadnutí Valného zhromaždenia. Aktivita 2. etapy stratégie CLLD bola ukončená v decembri 2014.

Príprava Stratégie miestneho rozvoja CLLD – 3. etapa

V tretej etape prebiehala realizácia prác na úprave a dopracovaní čiastkových dokumentov, ktoré boli potrebné pri spracovaní stratégie CLLD a to vypracovanie Akčného plánu, Monitorovacích a hodnotiacich ukazovateľov a Finančného plánu. Podkladom pre 3. etapu boli vypracované dokumenty 1. a 2. etapy.

Uskutočnilo sa 11 pracovných stretnutí z toho 9 pracovných stretnutí PV a 2 pracovné stretnutia KT PV. Počas priebehu prác na 3. etape stratégie zasadlo 3 krát Valné zhromaždenie, na ktorom boli členovia informovaní o priebehu prác na stratégii a odsúhlasovali jednotlivé kroky a na záver celú Stratégiu CLLD a podporné dokumenty. Posledným záverečným stretnutím bola konferencia určená miestnym aktérom, členom PV a KT PV, súkromnému a verejnému sektoru ako aj širokej verejnosti s cieľom predstavenia Stratégie miestneho rozvoja CLLD.

3. Analytický rámec

3.1 Analýza zdrojov územia

Všeobecná charakteristika územia

Územie Podpoľanie sa nachádza v centrálnej časti Banskobystrického samosprávneho kraja. Je tvorené územím okresu Detva a územiami obcí Očová a Zvolenská Slatina z okresu Zvolen, obce Hrochoť z okresu Banská Bystrica a obce Budiná z okresu Lučenec. Na severe územie hraničí s okresom Brezno a Banská Bystrica, na východe a juhovýchode s okresmi Poltár a Lučenec, na juhu s výbežkami okresu Veľký Krtíš, na západe s inými obcami okresu Zvolen.

Oblasť je bohatá na prírodné zaujímavosti fauny a flóry, čo potvrdzuje veľký počet chránených území. Dominuje jej Poľana, najvyšší a najmohutnejší z vrchov neogénneho vulkanizmu v Západných Karpatoch, s výškou 1 458 m n. m.. Najnižší bod územia je v obci Horný Tisovník vo výške 285 m n.m.

Mapa č.1 : Územie Podpoľanie

Zdroj: Mapový podklad: Reklamag, s. r. o.

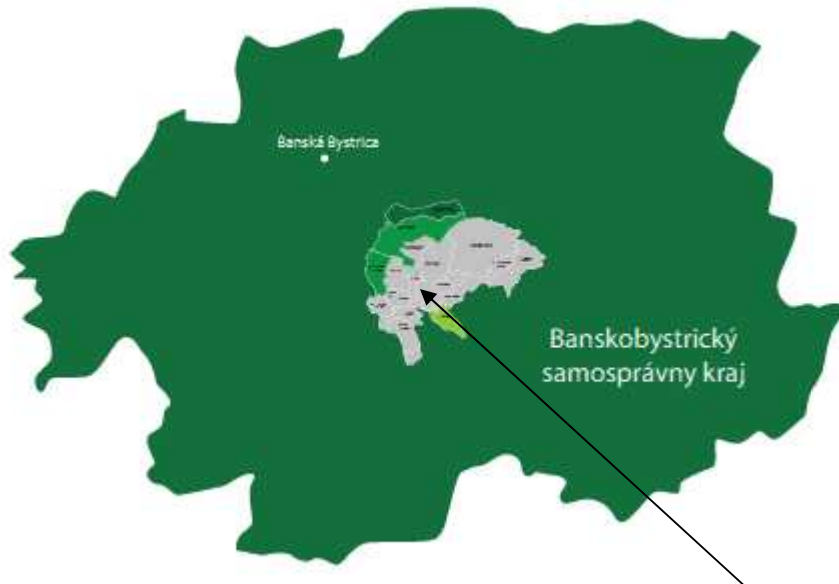
Základom územia Podpoľanie je územie okresu Detva, ktorý vznikol ako samostatný územnosprávny celok v roku 1996 novým územno-správnym členením SR. Je jedným z trinástich okresov Banskobystrického kraja.

Územie Podpoľanie patrí k povodiam riek Hron a Ipeľ. Najvýznamnejšie toky sú Slatina, Krivánsky potok, Ipeľ, Tisovník. Oblasť má typický podhorský ráz s charakteristickým laznickým osídlením, ktoré je svojou rozlohou a štruktúrou špecifickým javom aj v rámci Slovenska.

Územie Podpoľanie je ucelenou oblasťou o rozlohe 635 km² a počtom obyvateľov vyše 39 tisíc. Zahrňuje 17 obcí a 2 mestá Detva a Hriňová, ktoré majú 15 tisíc resp. 8 tisíc obyvateľov. V rámci Banskobystrického samosprávneho kraja má územie Podpoľanie strategickú polohu. Leží v strede kraja a zo severozápadu susedí s okresmi Banská Bystrica

a Zvolen, ktoré patria medzi okresy s prioritou rozvoja znalostnej ekonomiky a z juhovýchodu s okresom Lučenec, kde vzniká rozvojová os Zvolen - Lučenec – Rimavská Sobota - Košice.

Mapa č.2: Územie Banskobystrického samosprávneho kraja

Zdroj: Mapový podklad: Reklamag s.r.o.

Podpoľanie

Samotné Podpoľanie, v rámci „Diverzifikovanej regionálnej politiky Banskobystrického samosprávneho kraja“, je zaradené medzi vidiecke oblasti:

- s prioritou rozvoja cestovného ruchu,
- s prioritou podpory kombinácie prírodných atrakcií a atrakcií vytvorených človekom,
- s najvyššou mierou prioritnej ochrany prírodného dedičstva a ľudovej kultúry,
- s najnižšou mierou zaťaženia majúce najlepšiu situáciu z hľadiska kvality životného prostredia,
- s najvyššou dôležitosťou priority podpory sociálnej inklúzie,
- s druhou najvyššou prioritou vonkajšej podpory regionálneho rozvoja.

Priorita rozvoja cestovného ruchu pre Podpoľanie je vyzdvihnutá a rozpracovaná v „Koncepcii rozvoja cestovného ruchu Banskobystrického samosprávneho kraja na r.2007-2013“. Podpoľanie sa nachádza v Pohronskom území cestovného ruchu, ktorý je zaradený do II. skupiny v rámci kategorizácie regiónov CR – región s národným významom, ktorý má dlhodobý a strednodobý potenciál pre rozvoj CR hlavne v oblasti poznávania kultúrneho dedičstva, kúpeľníctva, turistiky, návštev múzeí a galérií a pobytu na vidieku. Samotné

Podpoľanie je ťažiskovým miestom pre vidiecky cestovný ruch (agroturistika, ekoturistika a etnoturistika).

Výhody územia Podpoľania sú:

- strategická poloha – väzba na rozvojové osi,
- súvislé územie s dostatočnou rozlohou a počtom obyvateľov,
- podmienky pre prioritnú oblasť – vidiecky cestovný ruch,
- kvalitné životné prostredie .

Niektoré danosti územia, ktoré ho robia jedinečným, z pohľadu jeho rozvoja pôsobia obmedzujúco a môžeme ich považovať i za nevýhody:

- veľký počet chránených území – hlavne CHKO Poľana , územia NATURA 2000 a vtáčie územia IBA
- lazovité osídlenie – rozsiahla a nákladná cestná sieť

Rozvoj územia v rokoch 2009-2013 úspešne nadviazal na predchádzajúce obdobie 2001-2008, kedy subjekty súkromného i verejného sektora získali prostriedky na svoj rozvoj vo výške 21,4 mil. €. V rokoch 2009-2013 bol rozvoj územia opäť založený na finančných prostriedkoch z fondov EÚ, hlavne EPFRV a EFRR. Podpora smerovala prioritne do oblastí pre rozvoj ktorých má územie podmienky – strojárstvo, poľnohospodárstvo, cestovný ruch a využitie obnoviteľných zdrojov, čo bolo v súlade s Integrovanou stratégiou rozvoja územia Podpoľanie na roky 2009-2015. Nemalé prostriedky získal i verejný sektor na budovanie infraštruktúry pre zvýšenie kvality života občanov. Na základe získaných informácií prieskumom medzi subjektmi verejného a súkromného sektora z územia Podpoľanie, v území boli realizované projekty v hodnote 81,29 mil.- € , pričom podpora z fondov EÚ a ŠR bola vo výške 45,39 mil. €.

Na regionálnej úrovni sa rozlišujú 3 úrovne vidieckosti územia. Územie Podpoľanie patrí do územia „**prevažne vidieckych regiónov**“, kde **58,02%** obyvateľov žije vo **vidieckych obciach**.

Z hľadiska lokálnej úrovne v území Podpoľanie z celkového počtu 19 obcí je 17 vidieckych obcí, s počtom obyvateľov 23 161 na ploche 558,31 km².

Tabuľka č. 3.1.1. Vidieckosť územia

Počet obcí VSP Podpoľanie	19
Počet vidieckych obcí VSP Podpoľanie	17*
Počet obyvateľov VSP Podpoľanie	39 815
Počet obyvateľov vidieckych obcí*	23 161
% obyvateľov žijúcich vo vidieckych obciach	58,17 %
Rozloha územia VSP Podpoľanie	635,51 km ²
Rozloha územia vidieckych obcí*	558,31 km ²
% rozlohy územia vidieckych obcí	87,85 %
Hustota osídlenia územia VSP Podpoľanie	62,65 obyv/km ²
Hustota osídlenia vo vidieckych obciach VSP Podpoľanie	41,48 obyv/km ²

Zdroj: evidencia obcí, vlastný prieskum

*Za vidiecku obec na lokálnej úrovni je považovaná obec s hustotou osídlenia menšou ako 150 obyv / km².

Popis prírodných zdrojov

Celému územiu Podpoľania dominuje horský masív Poľana, ktorý patrí medzi najväčšie vyhasnuté sopky v Európe a je najväčším sopečným pohorím na Slovensku. Prevažná časť územia Podpoľania (takmer 2/3) sa nachádza na južných, juhovýchodných a severných svahoch Poľany, južná časť územia sa nachádza na úpätí Javoria.

Najvyšší bod regiónu sa nachádza v nadmorskej výške 1458 m, najnižší vo výške 285 m. Nižšie položené časti územia patria do teplej a mierne teplej klimatickej oblasti, územia nad 700 - 800 m do chladnej klimatickej oblasti. Priemerné teploty najchladnejšieho mesiaca januára sú -5 až -4⁰C, najteplejšieho mesiaca júla 16 až 18⁰C.

Vývoj reliéfu s 1000 metrovým prevýšením, podnebie, striedanie hornín a pôdnych typov umožňuje výskyt rôznych teplomilných a horských druhov rastlín a živočíchov.

Lesy zaberajú 46,5 % rozlohy, prevládajúcimi drevinami sú buk, smrek, dub a jedľa. Lesy sú domovom medveďa, vlka, rysa, divej mačky, vysokej a diviačej zveri. Okrem produkcie drevnej hmoty lesy poskytujú možnosť rekreácie a poľovania a sú jedným z najlepších poľovných revírov Slovenska. Mestá, obce Podpoľania a laznícke usadlosti rozptýlené na úpätí Poľany ponúkajú stretnutia s tradíciami a čaro vidieckeho života.

Vodstvo

Prevažná časť územia Podpoľanie spadá do povodia rieky Hron so sieťou potočných údolí, východná časť do povodia rieky Ipeľ. Najväčším tokom je Slatina. Vody z vnútra krátera odvádza Hučava, ktorá tečie Hrochotskou dolinou a pretína prstenec Poľany na západnej strane, potom sa otáča na juh a vlieva do Slatiny. Detva stojí na brehoch Detvianskeho potoka, ktorý sa medzi hlavnou cestou a železnicou tiež vlieva do Slatiny. Pri Pstruši sa do Slatiny vlieva Dúbravský potok.

Vodohospodársky najvýznamnejším tokmi v území sú Slatina, Krivánsky potok, Ipeľ, Tisovník, Hučava, Hrochotský potok. Na toku Slatina je od r. 1965 vybudovaná vodárenská nádrž Hriňová. Nádrž slúži na zabezpečenie dodávky pitnej vody do skupinového vodovodu Hriňová – Lučenec – Filakovo, najmä na zásobovanie okresov Detva, Zvolen a Lučenec. Časť katastrálneho územia obcí Detvianska Huta a Látky zasahuje do pásma hygienickej ochrany II. a III. stupňa vodárenskej nádrže Málinec. Na vodnom toku Skalisko v Hriňovej sa nachádza malá vodná nádrž Skalisko.

Na území Podpoľanie je evidovaných 40 minerálnych prameňov, ktoré vyvierajú buď ako prirodzené pramene, alebo boli narazené vrtmi. Z tohto počtu je 6 zlikvidovaných a jeden t.j. Klokoč Vrt VBK – 1 je zapísaný medzi uznané prírodné liečivé zdroje a prírodné minerálne zdroje na Slovensku.

Tabuľka č. 3.1.2. Počet minerálnych prameňov po obciach

Názov obce	Detva	Detvianska Huta	Dúbravy	Horný Tisovník	Hrochoť	Klokoč	Očová	Stožok	Vígľaš	V. H. Kalinka	Zvolenská Slatina
Počet prameňov	6	4	1	2	1	6	1	4	5	4	3

Zdroj: SAZP- pasportizácia a inventarizácia prameňov na Slovensku, 2014

Ovzdušie

Územie Podpoľania patrí k menej rozvinutým priemyselným častiam Slovenska so zastúpením hlavne strojárstva, potravinárstva, drevárstva,. Rozšíreniu odvetví priemyslu zodpovedá aj stav ovzdušia v území. V území Podpoľania sa uplatňujú rozhodujúcim podielom na znečistení ovzdušia TZL – tuhé znečisťujúce látky, NO_x – oxidy dusíka vyjadrené ako oxid dusičitý, CO – oxid uhoľnatý, organické pary a plyny.

Odpadové hospodárstvo

Územie Podpoľanie má priemyselno – poľnohospodársky charakter. Táto štruktúra má priamy vplyv na druh a množstvo vznikajúcich odpadov. Odpady vznikajú vo výrobnej aj spotrebiteľskej sfére, čiže priemyselné a komunálne odpady. Priemyselné odpady s nebezpečnými vlastnosťami vznikajú v území Podpoľanie v dôsledku strojárkej, drevárskej výroby a činnosti poľnohospodárskych družstiev. Cieľovým riešením na zníženie množstva odpadov je zavádzanie bezodpadových resp. maloodpadových technológií, t.j. využívanie odpadov priamo v procese výroby alebo ich spracovanie v iných zariadeniach na to určených a ďalej obmedzovanie neúčelného vzniku odpadov, a tiež dôsledným triedením.

Komunálne odpady vznikajú na území pri činnosti fyzických osôb, tiež odpady vznikajúce v obci pri čistení verejných komunikácií a priestranstiev. V obciach VSP Podpoľanie sa vykonáva triedenie odpadov. Vo všetkých obciach sa vykonáva triedený zber pre sklo, plasty, papier buď kontajnerovým alebo vrecovým spôsobom. Ostatné triedené zložky čo do počtu a spôsobu sú v jednotlivých obciach vykonávané rôzne. Obce majú vyhradené miesta, kde môžu občania jednotlivé vytriedené odpady dovieť a majú spracované harmonogramy vývozu odpadov pre komunálny a triedený odpad..

Najčastejší spôsob zneškodňovania odpadov v regióne bolo skládkovanie, pohybovalo sa od 81,7 do 86,5 %. Materiálové zhodnocovanie sa pohybovalo od 18,3 do 13,5%. Energetické zhodnocovanie sa nevyužívalo. Na území VSP Podpoľanie sú v prevádzke dve skládky na odpad, ktorý nie je nebezpečný:

- **Skládka odpadov Detva Studienec**, ktorú prevádzkujú - Technické služby Detva s.r.o. IČO: 36 057 029, s predpokladaným rokom skončenia prevádzky 2017.
- **Skládka odpadov Zvolenská Slatina**, prevádzkuje Marius Pedersen a.s., IČO: 34 115 90 s predpokladaným rokom skončenia prevádzky 2016.

Pôdny fond

Územie Podpoľania nepatrí medzi najproduktívnejšie oblasti Slovenska. Podľa bonitačného informačného systému pôdno - ekologických vlastností vyjadrenými tzv. "**bonitovanými pôdno-ekologickými jednotkami**" (BPEJ). je v území najlepšia bonita podľa IP (index produktivity 5 až 6 (z 10 možných)). Tieto dve najlepšie bonity celkovej výmery PPF predstavujú cca 10,00 %. Podľa produkčných kategórií poľnohospodárskych

pôd prevažujú v území menej produkčné trávne porasty, orné pôdy menej a stredne produkčné. Zvýšená ochrana pôdneho fondu sa týka najmä územia CHKO Poľana a to poľnohospodárskej pôdy v katastrálnom území Detva – lúky a pasienky vo výmere 435 ha.

Tabuľka 3.1.3. Členenie pôdneho fondu v území

Druh pôdy	Rozloha v ha	% z celkovej rozlohy
orná pôda	9 086,68	14,6985
záhrady	526,80	0,8521
trvalé trávnaté porasty (TTP)	19 964,21	32,2938
lesné pozemky	28 768,03	46,5347
vodné plochy	368,93	0,5967
zastavané plochy	2 088,34	3,3781
ostatné plochy	1 016,22	1,6438
ovocné sady	1,40	0,0023
Spolu	63 551	100,00

Zdroj: Katastrálny úrad, 2014

Zdroje surovín

Na území Podpoľania je v súčasnosti vyhlásených 11 chránených ložiskových území a 5 dobývacích priestorov.

Pre hospodárstvo územia Podpoľania majú však zdroje surovín zatiaľ len menší význam. V súčasnosti sa ťaží surovina andezit v „Lome Stožok“ a vo Vígľaši I, ktorého výrobky – kamenivá sa využívajú v stavebníctve a v priemysle stavebných hmôt. V ostatných dobývacích priestoroch sa ťažba nerastov nevykonáva.

Pre územie sú však zaujímavé aj niektoré chránené ložiskové územia. V katastrálnom území Klokoč je evidované chránené ložiskové územie zlata s priemerným obsahom 1,57 g/t. Na území obce Látky sa nachádza chránené ložiskové územie kremeňa pri osade Grapa a Mláky, ktorého bilančné zásoby sú vypočítané na 24 000 ton. V katastri obce Vígľaš je evidovaný lom Vígľaš. V lome prebiehala ťažba andezitu už v predchádzajúcich rokoch a doteraz bolo vyťažených len približne 7% voľných bilančných zásob výhradného ložiska. Ťažba však bola zastavená. Snahou súkromnej spoločnosti je obnoviť ťažbu stavebného kameňa v tejto lokalite.

Južne od obce Dúbravy a a západne od mesta Detvy je chránené ložiskové územie Biely vrch – nerast zlatonosnej rudy porfýrového typu. Geologické zásoby na ložisku sú celkom 80,03t zlata (0,57g Au/t rudy). Chránené ložiskové územie Detva bolo určené rozhodnutím Obvodného banského úradu v Banskej Bystrici v novembri 2010. Je snaha súkromnej spoločnosti určiť dobývací priestor v tejto lokalite a následne zlato povrchovou ťažbou

kyanidovým lúhovaním získať. Proti tejto metóde a spôsobu ťažby zlata je široká verejnosť aj samospráva.

Najväčšie bohatstvo a rezervy v území tvorí obnoviteľná domáca surovina - drevná hmota. Zásoby ihličnatého a listnatého dreva tvoria základ pre rozvoj drevospracujúceho priemyslu, finálne spracovanie drevnej suroviny v regióne.

Ochrana prírody

Najhodnotnejším biocentrom územia Podpoľania je územie Chránenej krajinskej oblasti Poľana (CHKO), vyhlásené v roku 1981 s rozlohou 20 079 ha, ktoré bolo rozhodnutím byra Medzinárodnej koordinačnej rady programu "Človek a biosféra" zaradené v roku 1990 do siete biosferických rezervácií UNESCO. Poľana je tiež zaradená medzi významné vtáčie územia Európy (IBA - Important Birds Area). Rozloha vtáčieho územia je 32 188 ha.

Územie je bohaté na prírodné zaujímavosti fauny (žije tu približne 40 druhov cicavcov, okolo 170 druhov vtákov a rôznych iných živočíchov) a flóry. Dôkazom je veľký počet chránených území, ich rozloha predstavuje viac ako 1/3 rozlohy okresu Detva.

Tabuľka č. 3.1.4. Ochranné pásma

Názov	Kategória ochranného pásma	Rozloha ochranného pásma (ha)	Stupeň ochrany	Súčasť CHKO Poľana	Rok vyhlásenia/ novelizácia
Zadná Poľana(celá rozloha 855,49 ha)	Národné prírodné rezervácie	25,030	5	CHKO	1972, 1993, 1999, 2001
Habáňovo	Prírodná rezervácia	3,353	4	-	1997
Kopa	Prírodná rezervácia	5,690	4	CHKO	2001
Pstruša	Prírodná rezervácia	7,361	4	-	1979, 1997
Rohy	Prírodná rezervácia	25,030	5	-	1986
Pod Dudášom	Prírodná rezervácia	6,240	5	CHKO	1980
Horná Chrapková	Chránený areál	1,059	4	CHKO	1998
Hrončička	Chránený areál	2,498	4	-	2001
Hrochotská bukovinka	Chránený areál	0,240	4	CHKO	2000
Kalamárka	Prírodná pamiatka	1,280	4	CHKO	1977
Melichova skala	Prírodná pamiatka	0,094	4	CHKO	1964

Batovský balvan	Prírodná pamiatka	0,03	4	CHKO	1964
Jánošíková skala	Prírodná pamiatka	1,68	5	CHKO	1964
Krivánsky potok	Prírodná pamiatka	10,23	4	-	1999
Vodopád Bystrého potoka	Národná prírodná pamiatka	x	x	CHKO	1982

Zdroj: Vyhláška MŽP SR

Na území VSP Podpoľanie sú vyhlásené chránené stromy :

- Buk pod Klukou a Bálkova lipa v Hriňovej ,
- Buk v Detvianskej Hute,
- Lipa na obecnom dvore v Detvianskej Hute.

Na území Podpoľanie je zásobovanie pitnou vodou pre obyvateľov zabezpečované cez existujúci skupinový vodovod Hriňová – Lučenec – Filľakovo, obecnými skupinovými vodovodmi, alebo domovými (vlastnými) studňami.

Odvádzanie splaškovej vody (t.j. vody ktorá pochádza z obydlí a služieb, predovšetkým z ľudského metabolizmu a činností v domácnostiach, z kúpeľní, stravovacích zariadení a z iných podobných zariadení) a dažďovej vody (t.j. vody zo zrážok a vody z povrchového odtoku, ktorá vteká z terénu alebo z vonkajších častí budov) je zabezpečené splaškovou, dažďovou alebo jednotnou (pre dažďovú a splaškovú odpadovú vodu spoločnou) kanalizáciou. Čistenie odpadových vôd (OV) sa vykonáva na zariadeniach na čistenie odpadových vôd (ČOV). Na územiach, kde nie je vybudovaná kanalizácia, sa čistenie OV z domácnosti vykonáva v domových ČOV alebo v žumpách.

Okrem vyhlásených chránených území boli v regióne vyhlásené územia európskeho významu – NATURA 2000. To by mala významne prispieť k zachovaniu biologickej rozmanitosti v rámci celej Európy. Jedná sa o nasledovné územia:

Tabuľka č. 3.1.5 Územia NATURA 2000

Názov	Katastrálne územie	Výmera v ha	Návrh ochrany
Habáňovo	Látky	3,35	Biotopy európskeho významu vlhkomilné - vysokobylinné lemové spoločenstvá a druhy európskeho mlok karpatský
Javorinka	Hriňová	43,29	Biotopy európskeho významu- vlhkomilné - vysokobylinné lemové spoločenstvá
Koryto	Detva, Hriňová	26,12	Biotopy európskeho významu lipovo javorové, bukovo - jedľové lesy
Kopa	Detva, Hriňová	90,81	Biotopy európskeho významu- bukové a jedľové kvetnaté lesy, Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou a druhy európskeho rys ostrovid, medveď hnedý
Močidlíanska skala	Detva, Dúbravy	204,25	Biotopy európskeho významu Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou, bukové, jedľové lesy
Poľana	Hriňová, Očová, Hrochoť	Časť 3142,95	Biotopy a druhy európskeho významu.
Rohy	Vígľaš	23,32	Biotopy európskeho významu Karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy, lipovo javorové sutinové lesy a druhy európskeho významu roháč obyčajný
Hrbatá lúčka	Očová	181,11	Biotopy európskeho významu Suchomilné travinnobylné a krovité porasty na vápnom podloží, karbonátové skalné steny a svahy a druhy európskeho významu rys ostrovid, vlk dravý..
Repiská	Očová	61,29	Biotopy európskeho významu Lužné vrbovo – topolňové a jelšové lesy s bukovo s jedľové kvetnaté lesy a druhy európskeho významu bystruška potočná, kunka žltobruha
Detviansky potok	Detva	74,13	Biotopy európskeho významu Prechodné rašeliniská a trasoviská, vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách

Zdroj: Vyhláška MŽP SR

Obce regiónu Podpoľania nepatria do zoznamu obcí zaradených do zraniteľných území a preto subjekty na jeho území nespádajú pod povinnosť dodržiavať nitrátovú direktívu.

Demografické trendy

K 31.12.2014 na území Podpoľanie žilo spolu **39 815 obyvateľov**. Priemerná hustota obyvateľstva je **62,65 obyvateľov/km²**. Najväčšiu hustotu dosahuje obyvateľstvo mesta Detva - 219,78 obyvateľov km², z obcí najväčšiu hustotu obyvateľstva má obec Kriváň a to 185,40 – obyvateľov/km², najmenšiu hustotu má Horný Tisovník - 6,22 obyvateľov / km².

Tabuľka č.3.1.6 Hustota obyvateľstva

Obec	Rozloha km ²	Počet. obyvateľov	Hustota obyv. na km ²
Budiná	17,3	254	14,68
Detva	68,09	14 965	219,78
Detvianska Huta	14,31	704	49,19
Dúbravy	19,55	929	47,52
Horný Tisovník	32,16	200	6,22
Hriňová	126,49	7 654	60,51
Hrochoť	34,74	1 502	43,23
Klokoč	9,84	503	51,11
Korytárky	9,04	961	106,31
Kriváň	9,11	1 689	185,40
Látky	45,73	569	12,44
Očová	88,34	2 597	29,40
Podkriváň	25,89	594	22,94
Slatinské Lazy	7,21	502	69,63
Stará Huta	24,58	335	13,63
Stožok	8,95	1 000	111,73
Vígľaš	32,05	1 667	52,01
V. H. Kalinka	16,20	360	22,22
Zvolenská Slatina	45,93	2 830	61,62
Spolu	635,51	39 815	62,65

Zdroj: evidencia obcí, vlastné spracovanie, stav k 31.12.2014

Tabuľka č.3.1.7 Vývoj počtu obyvateľov

Názov obce /rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Budiná	266	269	251	266	260	256	254
Detva	14 902	14 836	14 781	14 794	14 763	14 722	14 965
Detvianska Huta	713	709	714	712	701	695	704
Dúbravy	960	952	949	950	953	950	929
Hriňová	7 856	7 792	7 727	7 752	7 711	7 689	7 654
Hrochoť	1 460	1 456	1 470	1 475	1 470	1 475	1 502
Horný Tisovník	213	208	204	210	206	203	200
Klokoč	480	481	496	504	508	499	503
Korytárky	988	983	973	963	941	959	961
Kriváň	1 682	1 679	1 669	1 677	1 681	1 681	1 689
Látky	567	553	554	557	556	547	569
Očová	2 562	2 555	2 567	2 549	2 548	2 535	2 597
Podkriváň	610	610	597	599	598	577	594
Stará Huta	324	331	333	330	322	324	335
Slatinské Lazy	466	478	482	483	484	475	502
Stožok	874	911	928	938	951	984	1000
Vígľaš	1 676	1 650	1 663	1 679	1 652	1 646	1 667
V. H. Kalinka	375	374	354	356	352	357	360
Zvolenská Slatina	2 776	2 765	2 771	2 793	2 807	2 753	2 830
Spolu	39 750	39 592	39 483	39 587	39 464	39 327	39 815

Zdroj: evidencia obcí, vlastné spracovanie k 31.12 daného roku. Rok 2014 statistics.sk

Vo väčšine obcí je situácia vo vývoji počtu obyvateľov stabilná. Mierny pokles nastal v meste Hriňová. Nárast počtu obyvateľov je najvyšší v obciach Stožok a Zvolenská Slatina. Dôvodom je výstavba nájomných bytov a presťahovanie sa mladých rodín hlavne z Detvy a zo Zvolena.

Vzdelanostná úroveň obyvateľstva

Príležitosť vzdelávať sa začala byť najmä v druhej polovici tohoto storočia vnímaná ako základné ľudské právo a šanca na lepší život. Meritokratické spoločnosti čoraz viac alokujú sociálny status na základe dosiahnutého vzdelania. Existuje tiež priama úmera medzi úrovňou vzdelávania a výškou zárobku, teda aj životnou úrovňou. Vzdelanie možno preto považovať za jeden z kľúčových faktorov životných šancí.

Dôsledné poznanie štruktúry obyvateľstva regiónu podľa vzdelanostnej úrovne a jej ciele regulovanie je jedným z najdôležitejších faktorov ovplyvňujúcich rozvojové trendy regiónu a zárukou trvaloudržateľného rozvoja. Na základe vykonaného auditu zdrojov v rámci jednotlivých miest a obcí a podľa sčítania ľudu v roku 2011, je vzdelanostná štruktúra obyvateľstva v území Podpoľanie nasledovná:

Tabuľka 3.1.8 Najvyšší skončený stupeň vzdelania

Najvyšší skončený stupeň školského vzdelania	2011
Základné	6 592
Učňovské (bez maturity)	6 504
Stredné odborné (s maturitou)	4 389
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	1 524
Úplné stredné odborné (s maturitou)	8 369
Úplné stredné všeobecné	1 304
Vyššie	456
Vysokoškolské bakalárske	745
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	2 893
Vysokoškolské doktorandské	125
Vysokoškolské spolu	3 763
Ostatní bez udania školského vzdelania	4 603
Ostatní bez školského vzdelania	2 050

Zdroj: Sčítanie ľudu v roku 2011

Na základe získaných výsledkov môžeme vzdelanostnú úroveň občanov územia Podpoľanie hodnotiť ako priemernú. Až 40 % obyvateľov má stredoškolské vzdelanie, ale iba 9 % vysokoškolské. Približne rovnaké percento t.j.16 % majú obyvatelia územia základné

a učňovské bez maturity. Je možné predpokladať, že údaj bez vzdelania sa týka detí predškolského veku.

Školstvo

Sústavu škôl v Podpoľaní tvoria materské školy, základné školy, stredné školy, školy pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, základné umelecké školy a školské zariadenia. Sústavu školských zariadení tvoria školské výchovno-vzdelávacie zariadenia – školské kluby detí, centrá voľného času. Ďalej sem patria školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie a školské účelové zariadenie – škola v prírode a zariadenia školského stravovania.

Primárnymi právnymi predpismi upravujúcimi túto oblasť sú Ústava Slovenskej republiky, ktorá v čl. 42 ustanovuje, že „každý má právo na vzdelávanie, školská dochádzka je povinná a občania majú právo na bezplatné vzdelanie na základných a stredných školách“, zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve v znení neskorších predpisov.

Financovanie regionálneho školstva

Financovanie upravujú legislatívne predpisy: Zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov; Nariadenie vlády SR č. 630/2008 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti rozpisu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre školy a školské zariadenia v znení neskorších predpisov.

Sieť škôl a školských zariadení v Podpoľaní

Materské školy – 20 (14 samostatných MŠ a 6 ZŠ s MŠ). Základné školy – 15 (9 samostatných ZŠ a 6 ZŠ s MŠ). Stredné školy – 3.

Materské školy

Poskytujú pred primárne vzdelávanie prostredníctvom školského vzdelávacieho programu. Do materskej školy sú prijímané deti spravidla od troch do šiestich rokov veku dieťaťa. V obciach Horný Tisovník, Klokoč, Stará Huta a Budiná nie je zriadená materská škola. Pri poklese počtu narodených detí po roku 2000 bolo niekoľko materských škôl vyradených zo siete školských zariadení.

Materiálne zabezpečenie tried materských škôl je pomerne na dobrej úrovni, ale je potrebná jeho obnova a doplnenie. Objekty niektorých materských škôl si vyžadujú opravu budov, výmenu okien a vstupných dverí, zateplenie objektov a zníženie energetickej náročnosti.

Základné školy

Základná škola poskytuje primárne vzdelanie a nižšie stredné vzdelanie. Na základe získaných údajov sú na území Podpoľanie evidované základné školy v dvoch mestách a 9 obciach z celkového počtu 19 miest a obcí. V obciach Podkriváň, Dúbravy, Horný Tisovník, Vígľašská-Huta Kalinka, Klokoč, Stará Huta, Stožok a Budiná nie je zriadená základná škola..

Tabuľka č.3.1.9 Prehľad o počte žiakov na jednotlivých základných školách

Školský rok	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
obec	žiaci					
Detva	1 499	1 428	1 373	1 378	1 349	1 293
Detviaska Huta	102	95	87	81	80	78
Hriňová	697	644	616	601	587	583
Hrochoť	135	142	143	143	152	146
Korytárky	31	27	31	34	33	24
Kriváň	193	194	202	195	190	214
Látky	12	10	10	13	10	13
Očová	173	164	159	155	161	167
Slatinské Lazy	74	68	67	72	73	71
Vígľaš	228	223	197	202	199	189
Zvolenská Slatina	198	194	193	208	205	206
Spolu	3 342	3 189	3 078	3 082	3 039	2 984

Zdroj: evidencia škôl, vlastné spracovanie k danému školskému roku

Vývoj počtu žiakov na základných školách je naďalej podmienený demografickým vývojom obyvateľstva v regióne. Za posledných 6 rokov bol zaznamenaný miernejší pokles žiakov na základných školách.

Výrazný pokles počtu detí na základných školách pretrváva prevažne v mestách. Tento pokles možno odôvodniť demografickým vývojom a malým počtom nových pracovných príležitostí pre mladé rodiny.

Stredné školy

Stredné školy pripravujú študentov na výkon povolání a odborných činností v národnom hospodárstve, správe, kultúre, umení a v ostatných oblastiach života na štúdium na vysokých školách a univerzitách a pripravujú ich aj na ďalšie štúdium v rámci celoživotného vzdelávania.

V meste Detva pôsobia dve stredné školy - Gymnázium a Spojená škola. Obidve školy sú v zriaďovateľskej pôsobnosti Banskobystrického samosprávneho kraja. V Očovej pôsobí Súkromná stredná odborná škola obchodu a služieb Očová ktorej zriaďovateľom je O.Z. Nádej a istota.

Športové školy a triedy

Športová škola alebo športové triedy v mestách a obciach Podpoľanie nie sú zriadené. Zriadenie športových škôl a športových tried na školách podlieha Usmerneniu Ministerstva školstva Slovenskej republiky zo dňa 1.2.2002 č. 151/2002-71 k starostlivosti o športovo-talentovanú mládež.

Športová infraštruktúra

Podľa zákona o organizácii a podpore športu sú športovou infraštruktúrou štadióny, športové haly, telocvične, strelnice a iné kryté alebo otvorené športoviská určené na prípravu športovcov a na uskutočňovanie športových súťaží a športových podujatí v jednotlivých druhoch športu. Obstarávajú ju štátne orgány, samosprávne kraje a obce, národné športové zväzy a športové kluby, ako aj iné právnické a fyzické osoby. Zdrojom financovania býva spravidla rozpočet verejnej správy, vlastné prostriedky národných športových zväzov a športových klubov a vlastné prostriedky iných osôb. Pojmom šport je dnes obvykle označovaná pohybová (fyzická) aktivita ktorá sa prevádzkuje podľa určitých pravidiel a zvyklostí, pričom výsledky sú najviac merateľné alebo porovnateľné s inými prevádzkovateľmi toho istého športového odvetvia.

Technické zázemie oblasti športu

V meste Detva sú vybudované nasledovné športové zariadenia: telocvične základných škôl a pri Spojenej škole Štúrova 848, športové areály pri základných školách: plážové volejbalové ihrisko pri ZŠ s MŠ Alexandra Vagača, Štúrova 12; všesportový areál pri ZŠ Juraja Júliusa Thurzu, A. Bernoláka 19; multifunkčné ihrisko pri ZŠ Kukučínova ul.480/6 („stará časť Detvy“); basketbalové ihrisko pri ZŠ Obrancov mieru 884/23; všesportový areál pri Spojenej škole Štúrova 848. Všetky spomínané telovýchovné zariadenia sú v správe škôl. Ďalšie mestské športové zariadenia: športová hala, gymnastická telocvična, tenisové kurty pri ZŠ Obrancov mieru 884/23, Letný štadión, Zimný štadión, kúpalisko sú v správe športových klubov a Technických služieb s.r.o..

Nové športové zariadenia boli vybudované buď v rámci investičných akcií realizovaných mestom alebo ako samostatné akcie. Technický stav športových zariadení s pohľadu funkcií a organizácií jednotlivých športových súťaží je čiastočne vyhovujúci, ale nie je systémový. Sústavným používaním telocvični je potrebné investovať do údržby hlavne paluboviek. Vonkajšie športové objekty škôl si vyžadujú generálnu opravu, podobne ako aj bežecká dráha na Letnom štadióne.

Športové zariadenia zriadené podnikateľskými subjektmi na území mesta Detva: bowling, (penzión Siroň), športový areál na Dolinkách (Teniscentrum), fitness centrá (Janacentrum, Power Gym, HAPPYFIT). Ďalšie športové zariadenie je v majetku Farského úradu v Detve - športové ihrisko pri Farskom úrade v Detve.

V ostatných obciach Podpoľania a v meste Hrinová je vybudovaná športová infraštruktúra (športové zariadenia) v podstatne menšom rozsahu. Je potrebné postupne rekonštruovať športové zariadenia, čo si vyžiada nemalé finančné prostriedky z verejných rozpočtov. V posledných rokoch bolo z verejných rozpočtov postavených v obciach 9 multifunkčných športových ihrísk.

Možnosťou pre rozvoj športu je uvažovať v budúcnosti s využitím športových zariadení vo vlastníctve miestnych samospráv a podnikateľských subjektov aj pre cestovný ruch, napr. v rámci vytvárania produktov cestovného ruchu. Uvedené rozšíri ponuku poskytovaných služieb pre návštevníkov mikroregiónu Podpoľanie a v konečnom dôsledku by malo vytvoriť nové pracovné miesta a zvýšiť príjem či už športovým klubom alebo vlastníkom športových zariadení.

Zdravotníctvo, sociálne služby a sociálna starostlivosť

Problémy sociálnej a zdravotnej starostlivosti sú veľmi dôležitými otázkami zdravotnej a sociálnej agendy. Dôvodom je fakt, že verejné výdavky na dlhodobú starostlivosť sa stále zvyšujú nielen kvôli rastúcim potrebám, ale aj vďaka permanentnému tlaku na zvyšovanie kvality poskytovaných služieb. Všetky práva a povinnosti poskytovania zdravotnej a sociálnej starostlivosti vymedzuje zákon NR SR č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, a zákon NR SR č. 448/2008 o sociálnych službách. Cieľom analýzy je prieskum o stave a štruktúre a dostupnosti poskytovaných zdravotných sociálnych služieb v území VSP Podpoľanie.

Na území Podpoľanie zabezpečujú všeobecnú zdravotnú starostlivosť sieť neštátnych lekárov a sieť neštátnych zdravotníckych zariadení.

Špecializovaná ambulantná starostlivosť sa poskytuje v špecializačných odboroch, ktoré sú umiestnené v okresnom meste. Ústavná zdravotná starostlivosť je v regióne poskytovaná len v liečebni dlhodobo chorých s počtom 30 postelí. Ide o oddelenie pre dlhodobo a chronicky chorých pacientov. Akútnu ústavnú starostlivosť pre obyvateľov zabezpečuje NsP Zvolen a NsP Lučenec a Fakultná nemocnica s poliklinikou F. D. Roosevelta Banská Bystrica.

Prieskumom bolo zistené, že zo všetkých zariadení sociálnych služieb je 5 v zriaďovateľskej pôsobnosti BBSK, v 2 prípadoch je zriaďovateľom obec, 2 majú zriaďovateľa neziskové organizácie, jedno UPSVaR. Takmer všetky zariadenia vznikli po roku 2000. Z uvedeného prieskumu ďalej vyplýva, že kapacita zariadení je využitá na 100 % takmer u všetkých zariadení, výnimkou je Senior Active, n.o., Hriňová, ktorý eviduje 25 voľných miest. V každom ďalšom zariadení evidujú zoznam čakateľov. Vzhľadom na túto skutočnosť a na skutočnosť, že sa zvýšil počet obyvateľov v poproduktívnom veku môžeme skonštatovať, že bude potrebné rozšírenie, alebo zriadenie nových zariadení tohto typu.

Charakteristika rómskeho etnika a osídlenia v území Podpoľanie

Medzi najohrozenejšie skupiny obyvateľstva, výrazne ohrozené sociálnym vylúčením patrí rómska komunita. Podľa prieskumu je približný počet Rómov v území Podpoľanie, 2405, aj keď tieto ukazovatele nezodpovedajú ukazovateľom z posledného sčítania. Tieto neoficiálne údaje zodpovedajú výsledkom zisťovaniu v obciach. Rómovia žijú integrovaní a rozptýlení na celom území. Najpočetnejšia komunita je v meste Detva, ďalej je to Zvolenská Slatina, Vigľaš, Hriňová, Hrochoť a Dúbravy. Celkovú sociálno-ekonomickú situáciu Rómov

nesporne ovplyvňuje úroveň dosiahnutého vzdelania v úzkom prepojení na možnosti ich uplatnenia sa na trhu práce. Podiel rómskych detí na školách vyššieho než základného stupňa je nízky a len veľmi málo Rómov ukončí stredoškolské vzdelanie, alebo nastúpi na vysokú školu.

V meste Detva a v obci Zvolenská Slatina poskytujú terénne sociálne služby pracovníci Terénnej sociálnej práce (TSP). Ich činnosť je zameraná na prácu v prirodzenom prostredí klienta a využíva metódy poradenstva, sprostredkovania, zastupovania na inštitúciách, intervencií v rodine, postúpenie riešení na kompetentné inštitúcie a iné formy využívané v závislosti od riešených problémov.

Administratíva, inštitúcie a organizácie, kultúra

Od 13 storočia do roku 1848 podstatná časť územia dnešného okresu Detva bola vo Zvolenskej stolici a neskôr, až do roku 1922 patrila do Zvolenskej župy. Územie obcí Stará Huta, H. Tisovník a Podkriváň patrili do Novohradskej župy. Územie Podpoľania prešlo v 20. storočí viacerými administratívnymi zmenami ktoré boli zavŕšené v roku 1996 novým územným a správnyim usporiadaním a v tomto období vznikol okres Detva Je jedným z trinástich okresov Banskobystrického kraja. Dosahuje rozlohu 449,23 km². K 31.12. 2013 na jeho území žilo 39 071 obyvateľov. Priemerná hustota je 63,2 obyvateľov/km². V mestách Detva, Hriňová žije 57,35 % obyvateľov okresu Počtom obyvateľstva okres Detva je na 9. mieste v rámci Banskobystrického kraja, tvorí 5% z celkového počtu obyvateľov a rozlohou patrí medzi menšie okresy.

Do územia Podpoľanie patria 2 mestá a 17 obcí. Centrom je mesto Detva, druhým najväčším sídlom je mesto Hriňová. Do územného celku patria obce: Budiná, Detvianska Huta, Dúbravy, Horný Tisovník, Hrochoť, Klokoč, Korytárky, Kriváň, Látky, Podkriváň, Stožok, Stará Huta, Slatinské Lazy, Vígl'aš a Vígl'ašská Huta – Kalinka, Očová Zvolenská Slatina.

Inštitúcie miestnych samospráv na území Podpoľania

V každej obci je zriadený samostatný úrad miestne samosprávy – 19 samosprávnych obcí, z toho sú 2 mestské a 17 obecných úradov.

Obecný (mestský) úrad je administratívny aparát a výkonný orgán obecného zastupiteľstva a starostu zložený zo zamestnancov obce. Zabezpečuje administratívne a organizačné veci obecného zastupiteľstva a starostu, ako aj ďalších zriadených orgánov

obecného zastupiteľstva a rôzne služby pre miestnych obyvateľov. Hlavné služby obecných úradov sú nasledovné: vydanie drobných stavebných povolení, evidencia obyvateľov, overovanie dokladov, služby matriky, prevádzkovanie obecnej knižnice, prevádzkovanie kultúrnych domov a ďalších kultúrno-spoločenských zariadení, zabezpečenie písomnej agendy všetkých orgánov obce, zabezpečenie odborných podkladov a iných písomností na rokovanie obecného zastupiteľstva, vypracovanie písomných vyhotovení všetkých rozhodnutí starostu vydaných v správnom konaní, vykonávanie nariadení, uznesení obecného zastupiteľstva a rozhodnutí starostu.

Všetky obecné úrady Podpoľania majú prístup k internetu. Verejný prístup k internetu obce zabezpečujú väčšinou aj pre základné školy.

Ostatné inštitúcie verejnej správy

Štruktúra inštitúcií a organizácií územia Podpoľania odzrkadľuje reformu verejnej správy. Od roku 1996 do roku 2003 existoval okresný úrad v Detve, ako jeden zo 79 OÚ, ktorý zastrešoval integrovanú miestnu štátnu správu. Prechodom kompetencií na samosprávu a zrušením OÚ sa v roku 2004 prechodne zmenila štruktúra inštitúcií v území, pričom boli zriadené detašované pracoviská frekventovaných agend štátnej administratívy. S účinnosťou od 1.10.2013, v rámci reformy verejnej správy ESO, bol v Detve opäť zriadený okresný úrad tretieho typu (OÚ).

Poštové, bankové a iné finančné služby

Najlepšiu vybudovanú sieť z peňažných inštitúcií má Poštová banka, ktorá využíva pobočky Slovenskej pošty. Slovenská pošta má zastúpenie v 14 obciach Podpoľania a zabezpečuje rôzne poštové a peňažné služby pre miestnych obyvateľov. Najväčším problémom v rámci tejto oblasti sú chýbajúce bankomaty.

Iné komerčné inštitúcie - banky a poisťovne zastúpené v mestách Podpoľania – Slovenská sporiteľňa (2), Všeobecná úverová banka a.s. (2), OTP banka a.s. , Prima Banka, Allianz a.s., Kooperativa a.s. (po 1).

Cirkevné inštitúcie

Dňa 12.septembra 1995 vznikol na základe rozhodnutia banskobystrického diecézneho biskupa Mons. Rudolfa Baláža dekanát Detva so sídlom v Detve, do jeho správy patria Cirkevné organizácie - Rímsko-katolícky farský úrad v Detve, Hriňovej, Kriváni, Detvianskej Hute, Vígľašskej Hute – Kalinke , Stožku, Podkriváni, Očovej, Zvolenskej Slatine, Kláštor

kapucínov v Hriňovej. Pod Západný dištrikt Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku so sídlom vo Zvolene patria farské úrady v Budinej, Hrochoti, Hornom Tisovníku, Očovej a Zvolenskej Slatine.

Mimovládne organizácie a združenia

Spoločenský život v obciach Podpoľania je pestrý. Potreby občanov, okrem úradov miestnych samospráva a miestnej štátnej správy, zabezpečuje 178 občianskych združení a neziskových organizácií (ďalej MVO). Miestne MVO svojou činnosťou prispievajú v prvom rade k prehĺbeniu kultúrnych hodnôt a zachovaniu ľudových tradícií a zvyklostí. Na území Podpoľania pôsobi :

- 1 neinvestičný fond
- 6 neziskových organizácií
- 1 záujmové združenie právnických osôb (strojársky klaster),
- 2 živnostenské spoločenstvá, (Živnostenské spoločenstvo v regióne Detva, Cech bryndziarov),
- 3 mikroregióny, združenia obcí (KZ Podpoľanie, mikroregión Hučava a Severné Podpoľanie),
- 2 ZMO (regionálne združenia miest a obcí),
- 180 občianskych združení
- odborové organizácie a organizácie zamestnávateľov,
- pozemkové a lesné spoločenstvá, (urbárske spoločenstvá, pasienkové spoločenstvá)
 - s právnou subjektivitou 14, bez právnej subjektivity 13 (stav k 31.12.2012).

Významným združením miestnych samospráv je Koordinačné združenie obcí mikroregiónu Podpoľanie (KZ Podpoľanie). Vzniklo 16.09.1994 a jeho zakladateľmi boli obce súčasného okresu Detva. Cieľom združenia je zastupovať záujmy miest a obcí, koordinovať ich vzájomnú súčinnosť v rámci rozvoja mikroregiónu, ako aj podnikateľské aktivity miestnych subjektov za účelom vytvorenia spoločného hospodárskeho priestoru pre zabezpečenie a realizáciu zámerov, ktoré sú spoločným záujmom miest a obcí mikroregiónu Podpoľanie a to najmä v oblastiach regionálneho rozvoja: technickej infraštruktúry, výroby, dopravy, životného prostredia, ochrany prírody a využitia prírodných zdrojov, poľnohospodárstva, turistiky, zdravotníctva, školstva, kultúry a pod. Združenie je splnomocnené obecnými a mestskými zastupiteľstvami jednať v ich mene pri zabezpečovaní rozvoja územia, získavaní investorov, finančných prostriedkov, plánov a projektov rozvoja

územia a to s domácimi i zahraničnými partnermi. Združenie zabezpečuje propagáciu mikroregiónu a jeho reprezentáciu navonok.

Tabuľka č. 3.1.10 Registrované občianske združenia

Názov organizácie	Obec sídla	Oblasť činnosti	Počet
Podpoľanie, Aktívne mesto, 3UMF, Centrum komunity Podpoľanie, Detva pre 3. tisícročie, Detvan, Podpoľanie nad zlato, Sportpolana, Komunikačné Centrum Detva, n.o. , Cykloklub Poľana.	Detva, Hriňová	Rozvoj obce, regiónu, CR	29
Krok nádeje	Detva	Rómska problematika	7
ŠK Human-Kaľamárka, Cesta poznania, Podpoľanec , ZRPŠ	Detva	Školstvo, výchova, vzdelávanie	27
Slnečnica, nezábudka, Zornička	Hriňová	Kultúra, deti, voľný čas	17
4K	Stožok	Cirkevné, náboženské	11
Športové kluby a telovýchovné jednoty	Všetky obce	Športové,	75
Aladár, Bystrô, Maják	Očová	Iné zameranie	9
Krajinárske združenie Kolégium, Združenie vlastníkov poľovných pozemkov	Budiná	Iné zameranie	2

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov registra Ministerstva vnútra SR, 2014

Neziskové organizácie a občianske združenia (všetky majú právnu subjektivitu) na území Podpoľania poskytujú rôzne doplnkové aj verejné služby pre miestnych obyvateľov. V tabuľke č. 3.1.10 sú jednotlivé O.Z. kategorizované do siedmich oblastí. Z celkového počtu 180 registrovaných združení 78 je zastúpených pre oblasť športu čo predstavuje 44 %. Rozvojom obce a regiónu sa venuje 29 O.Z. čo predstavuje 16 %. Medzi najúspešnejšie združenia patria Podpoľanie a Šport Poľana, ktoré pre svoju činnosť zabezpečili viac ako 2,5 mil € pre realizáciu intergrovanej stratégie rozvoja územia Podpoľanie v rokoch 2007-2013.

Kultúra, kultúrne inštitúcie a kultúrne dedičstvo

Detva a obce Podpoľania boli oddávna významným nositeľom kultúrnych hodnôt, zásluhou jedinečnosti ľudovej kultúry, tradícií a prítlačlivej kultúrnej krajiny. V povedomí

širokej verejnosti je tento kraj zapísaný ako istý fenomén a symbol. Na území VSP Podpoľanie sa zachovali historicky hodnotné formy osídlenia, najmä v jadrových častiach obcí a na lazoch. Miestne časti a lazy dokladajú jedinečnosť rozptýleného laznického spôsobu osídlenia typického pre oblasť Podpoľania.

Súčasťou kultúrneho dedičstva regiónu sú aj kultúrne pamiatky evidované v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok Slovenskej republiky. V kategórii nehnuteľných pamiatok z celkového počtu 34 prevažujú objekty ľudovej architektúry. K historicky najvýznamnejším pamiatkovo-chráneným objektom v regióne patrí Vígľašský zámok a sakrálne stavby - kostoly v Detve, Vígľašskej Hute Kalinke a Hriňovej. Obec Vígľaš, v minulosti predala za symbolickú korunu ako vlastníka Vígľaškého zámku, čím sa jej podarilo realizovať záchranu a sprístupnenie objektu pre verejnosť z prostriedkov EÚ. K pamiatkovo chráneným objektom drobnej architektúry patria najmä drevené vyrezávané kríže prícestné a náhrobné, ktoré sú dielami miestnych majstrov. Pamiatkami hnutelného charakteru sú najmä sakrálne umelecké predmety a obrazy.

V každej obci Podpoľania a meste okresu, je vybudované kultúrne zariadenie a knižnica, ktoré poskytujú základné priestorové podmienky pre aktivity v oblasti kultúry. Kraj pod Poľanou bol donedávna jedným z málo regiónov, ktorý nemal stánok, reprezentujúci potenciál bohatstva svojho kultúrneho dedičstva. Z tohto podnetu bolo založené v roku 1994 Podpoľianske múzeum, ktoré sa zameriava najmä na budovanie a sprístupnenie zbierok najmä z oblasti národopisu a v roku 2014 bolo presťahované do vyhovujúcejších priestorov. Zriaďovateľom múzea je mesto Detva. S výnimkou knižníc, je to jediné špecializované zariadenie kultúry v okrese a zároveň jedno z málo múzeí, na ktoré neprispieva štát alebo VÚC. K potenciálu regiónu patrí zariadenie nadregionálneho významu - prírodný amfiteáter, ktorý ponúka možnosti viacúčelového využitia.

Za silnú stránku regiónu možno považovať ľudský potenciál, tvorený najmä širokou členskou základňou kolektívov ZUČ a aktivistov kultúry. Najviac kolektívov pôsobí v Detve a Hriňovej, menší počet v obciach regiónu. Najširšiu základňu predstavujú folklórne žánre.

V regióne je aj mnoho nadaných a tvorivých jednotlivcov, ktorí nie sú nikde evidovaní, ale vynikajú v rôznych prejavoch (ľudové remeslá, spev, tanec, hra na ľudových hudobných nástrojoch, výtvarné umenie, fotografia a pod.). Región vyniká kultúrnymi aktivitami, z ktorých mnohé majú nadregionálny význam. K najprestížnejším podujatiam patria Folklórne slávnosti pod Poľanou v Detve, ktoré sú zaradené do kalendára medzinárodných podujatí CIOFF. Aktivity v oblasti kultúry sú vecou jednotlivých miest a obcí, najmä kultúrnych

zariadení, ktorých sú obce sú zriaďovateľom, ale aj záujmových združení a spolkov pôsobiacich v rámci obce. Ponuka a kvalita aktivít v oblasti kultúry je rôznorodá. Mnohé kultúrne tradície sa udržiavajú jednak v generačnej kontinuite z pokolenia na pokolenie, a tiež cielene v kolektívoch ZUČ. Špecifickú výučbu v jednotlivých umeleckých žánroch pre deti zabezpečujú ZUŠ v Detve, Hriňovej a pobočka vo Vígľaši.

V území VSP Podpoľanie neexistuje sieť kultúrnych zariadení regionálneho charakteru, ani vyššieho štandardu, ktoré by spĺňali súčasné nároky a požiadavky v tejto oblasti. Existujúce zariadenia sú zastaralé, nemoderné, s nedostatočným vybavením, neposkytujú príjemné a prítlačivé prostredie k tomu, aby tu obyvatelia trávili svoj voľný čas a kultúrne sa mohli vyžiť. Detva ako kultúrne centrum regiónu má tri kultúrne domy, ktoré spĺňajú požadované súčasné štandardy. Budova bola postavená v roku 1961 a v roku 2013 bola realizovaná generálna obnova. V Detve a Hriňovej, ale aj v niektorých obciach chýbajú klubové priestory pre mládež a tým aj lepšie možnosti pre jej vlastné aktivity.

Financovanie miestnej kultúry je nedostatočné, oblasť kultúry je financovaná najmä z rozpočtu miest a obcí. V rozpočte miest a obcí je nedostatok finančných prostriedkov na obnovu a modernizáciu zariadení, ale tiež aj na ich prevádzkovanie a činnosti v oblasti kultúry. Súčasná možnosti podpory zo strany štátu nie sú dostatočné, no aj tie možnosti, ktoré existujú, sú zo strany miest a obcí využívané pomerne málo. Pracovníkom kultúry a obecných úradov chýbajú manažérske zručnosti a skúsenosti pre jednoduché projektovanie a získavanie podpory z rôznych verejných zdrojov. Táto činnosť nie je vôbec dostatočne podporovaná ani Podpoľanským osvetovým centrom vo Zvolene.

Aj väčšina objektov, ľudových stavieb, ktoré patria k hmotnému kultúrnemu dedičstvu regiónu, chátra. Vlastníci poväčšine nemajú záujem ani prostriedky na ich udržiavanie a obnovu a obce nemajú prehľady o týchto objektoch. Mnohé z uvedených objektov sú navrhnuté na vyradenie zo zoznamu, pretože už nespĺňajú kritériá pamiatkovej ochrany. Príspevky zo strany štátu sú minimálne. Ďalšou kategóriou sú hnutelné kultúrne pamiatky. Väčšina z nich je v majetku cirkvi a vyžaduje si potrebu reštaurovania.

S výnimkou miest Detva a Hriňová, ani v jednej zo 17 obcí nie je kultúra zabezpečená profesionálnym pracovníkom. Medzi súčasnými pracovníkmi kultúry regiónu chýbajú vysokoškolsky vzdelaní odborní pracovníci a schopní manažéri.

Na úrovni štátu, ale aj banskobystričského regiónu a tiež aj miest a obcí nie je finančné krytie potrieb kultúry a neexistuje koncepcia rozvoja miestnej kultúry.

Základom rozvoja kultúry je atraktívny potenciál regiónu a záujem verejnosti o kultúrne dedičstvo. Potenciál regiónu je predpokladom pre šírenie a prezentáciu kultúrnych hodnôt nielen doma, ale aj z hranicami, najmä prostredníctvom rozširovania kultúrnych kontaktov, vzájomných výmen a rôznych foriem propagácie. Potrebné je docenenie vlastných hodnôt regiónu a vytvorenie prítlačivej ponuky, čo zároveň prispeje k zatraktívneniu regiónu. V tejto súvislosti je potrebné dobudovanie a rozvoj služieb súvisiacich s uspokojovaním potrieb a kultúrneho vyžitia obyvateľov regiónu, ale aj návštevníkov, teda posilnenie kultúry v záujme jej prepojenosti na cestovný ruch. Z tohto dôvodu aj hlavné zámery v oblasti rozvoja kultúry okresu Detva by mali smerovať najmä ku skvalitneniu siete kultúrnych zariadení, zvýšeniu ich štandardu, k zatraktívneniu prostredia obnovou a modernizáciou, oživením lazov. Ďalej je potrebné zabezpečiť postavenie Detvy ako kultúrneho fenoménu a jedinečného tradičnej kultúry a to jednak v rámci Banskobystrického samosprávneho kraja ako aj Slovenskej republiky. To predpokladá posilnenie inštitucionálnej základne, partnerstiev pre dosiahnutie tohto cieľa, ale aj skvalitnenie personálneho zabezpečenia kultúry a podujatí nadregionálneho charakteru.

Významnými príležitosťami pre podporu rozvoja kultúry v regióne sú možnosti, ktoré ponúkajú podporné granty a fondy na národnej úrovni a iné zdroje (EÚ).

Ohrozením kultúry a kultúrnej identity regiónu je predovšetkým odsúvanie problematiky miestnej kultúry na okraj záujmu a jej nedocenenie štátom, ako aj neexistencia kultúrnej politiky miestnej kultúry v rezorte kultúry. Veľkou bariérou je nedostatočná podpora obnovy zariadení kultúrnej infraštruktúry vo vidieckych mestách a tým aj pretrvávajúce regionálne rozdiely vo vybavenosti zariadení kultúrnou infraštruktúrou. Nedostatočné vyrovnávanie regionálnych rozdielov spôsobuje znevýhodnenie obyvateľov Podpoľania oproti obyvateľom tých miest, ktorí majú lepšiu dostupnosť ku kultúre a širšie možnosti kultúrneho vyžitia sa, než obyvatelia podpoľianskych miest a obcí.

Nedostatočné rozvojové stimuly zo strany štátu a nevyvážený regionálny rozvoj spôsobujú sociálny úpadok regiónu, jeho miest a obcí, prehĺbovanie rozdielov a tiež aj odchod mladých ľudí do väčších miest a zahraničia. Neprimerané rozdeľovanie verejných finančných prostriedkov v neprospech miestnej kultúry tieto rozdiely ešte viac prehĺbuje.

Ohrozením miestnej kultúry je aj komercializácia kultúry a negatívne vplyvy masovokomunikačných prostriedkov, ktoré vplývajú a negatívne formujú vkus a hodnotový rebríček najmä detí a mladých ľudí.

Pozemkové úpravy

Vysoká miera rozdrobenosti pozemkového vlastníctva na Slovensku, kde Podpoľanie nie je výnimkou, dosiahla taký stav, že stráca prehľad, komplikuje sa trh s nehnuteľnosťami a zároveň sa zhoršil záujem a starostlivosť o malé poľnohospodárske a lesné parcely. Cieľom pozemkových úprav je tento stav v čo najväčšej možnej miere upraviť. V území Podpoľanie sa začalo s pozemkovými úpravami v roku 2003.

V súčasnosti, stav k 22.07.2014 podľa Úradu geodézie, kartografie a katastra SR, sú ukončené pozemkové úpravy v obci Horný Tisovník, Stožok, Detvianska Huta a Dúbravy.

Tabuľka č.3.1.11 ROEP a pozemkové úpravy

Názov dokumentu	Budiná	Detva	D.Huta	Dúbravy	H. Tisovník	Hriňová	Hrochoť	Klokoč	Korytárky	Kriváň	Látky	Očová	Podkriváň	Sl. Lazy	Stará Huta	Stožok	V.H.Kalinka	Vígľaš	Zv. Slatina
ROEP ukončený	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
PÚ ukončené			X	X	X											X			
PÚ prebieh.													X						

Zdroj: www.skgeodesy.sk, 2014

Plánovacie a rozvojové dokumenty v regióne

Mestá a obce, patriace do Podpoľania, mali v predchádzajúcom období spracované a schválené rozvojo-plánovacie dokumenty. Všetky mali vypracovaný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR) na roky 2007-2013, niektoré obce ho čiastočne aktualizovali.

V súčasnosti obce aktualizujú PHSR na obdobie 2014-2020, sú v rôznom stupni spracovania, niektoré už majú PHSR schválený, iné robia audit svojho územia, resp. sú v inom stupni spracovania.

K ďalším plánovacím dokumentom patrí Územno-plánovacia dokumentácia, ktorá však podľa počtu obyvateľov nie je v regióne povinná pre všetky obce. V súčasnosti majú túto dokumentáciu spracované obidve mestá a deväť obcí.

Podpoľanie v minulosti spracovalo niekoľko rozvojových dokumentov (ROP okresu Detva na roky 2001-2005, PHSR mikroregiónu Podpoľanie, Integrovanú stratégiu územia VSP (MAS) Podpoľanie, podľa ktorých sa snažili jednotliví zástupcovia partnerstva viesť rozvoj v regióne.

Tabuľka č. 3.1.12. Plánovacie a rozvojové dokumenty

Názov dokumentu	Budiná	Detva	D.Huta	Dúbravy	H. Tisovník	Hriňová	Hrochoť	Klokoč	Korytárky	Kriváň	Látky	Očová	Podkriváň	Sl. Lazy	Stará Huta	Stožok	V.H.Kalinka	Vígľaš	Zv. Slatina
PHSR	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
ÚP		X		X		X	X		X	X	X	X				X		X	X

Zdroj: Vlastný prieskum, stav k roku 2014

Situácia v bývaní, obývanosti a vybavenosti bytového fondu

Bytový fond územia spolu Podpoľanie podľa štatistického úradu SR - výsledkov SOBD z r. 2011, malo územie Podpoľania spolu 15 640 bytov, z toho obývaných 13 137 bytov, neobývaných 2 410 bytov.

Podľa formy vlastníctva väčšinu bytov tvoria vlastné byty: v bytových domoch 33 %, v rodinných domoch 53 % z celkového počtu obývaných bytov. Ďalšími formami vlastníctva sú obecné byty, tie tvoria 2,9 %, družstevné 3,6 %, iné formy vlastníctva 7,5 %. Z toho Domový fond v území Podpoľania tvorilo spolu 7 073 domov, z toho neobývaných 2 410, z nich určené na rekreáciu je 1 329 domov, počet domov s nezistenou obývanosťou je 90. Pri porovnaní ukazovateľov uvedených v predchádzajúcom ISRU a ukazovateľov z SOBD z roku 2011, možno konštatovať, že domový a bytový fond územia Podpoľanie sa postupne skvalitňuje a narastá. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím narástol celkovo počet rodinných domov a znížil sa počet neobývaných. V poslednom období sa venuje zvýšená pozornosť aj obnove domového a bytového fondu, čo možno zaznamenať nielen pri rodinných domoch, ale aj pri bytových domoch, z ktorých väčšina má obnovené fasády a je zateplená, je to hlavne z dôvodu snahy znižovať energetickú náročnosť objektov, zlepšiť technický stav budov.

Predstavu o náraste počtu nových a obnovených rodinných domov v území Podpoľanie dopĺňa štatistika vedená jednotlivými stavebnými úradmi. Prikladáme stav za rok 2013.

Tabuľka č.3.1.13. Evidencia vydaných kolaudačných rozhodnutí a stavebných povolení

Názov dokumentu	Budiná	Detva	D.Huta	Dúbravy	H. Tisovník	Hriňová	Hrochoť	Klokoč	Korytárky	Kriváň	Látky	Očová	Podkriváň	Sl. Lazy	Stará Huta	Stožok	V.H.Kalinka	Víglaš	Zv. Slatina
SP	0	30	2	-	-	18	2	1	2	8	3	9	1	3	-	8	-	2	7
KR	0	24	2	1	1	23	3	1	10	8	3	9	3	2	-	5	-	3	8

Zdroj: Vlastný prieskum, za rok 2014

SP – stavebné povolenie, KR- kolaudačné rozhodnutie

Jedným z predpokladov rozvoja regiónu, nárastu počtu obyvateľov je existencia nájomných bytov a dostatok pozemkov pre individuálnu bytovú výstavbu s inžinierskymi sieťami. Bytový fond územia vo vlastníctve samospráv bol v roku 2011 - 384 obecných bytov. Mesto Detva eviduje 330 bytov, z toho počet bytov nižšieho štandardu 96. Obec Stožok má v svojej evidencii aktuálne 95 bytov. Mesto Hriňová 32 bytov, obec Kriváň eviduje 42 nájomných bytov.

Problémom je pripravenosť územia pre individuálnu bytovú výstavbu. V území sa nachádzajú voľné pozemky so sieťami, ktoré sú však v súkromnom vlastníctve. Samosprávy majú vytypované pozemky, resp. v územných plánoch sú stanovené plochy pre individuálnu bytovú výstavbu (IBV), majú však limitované finančné prostriedky na budovanie inžinierskych sietí. Pripravené územie na IBV (aj s inžinierskymi sieťami) má vo väčšom meradle mesto Detva, obec Kriváň (možnosť 30 rodinných domov).

Problémom je aj fakt, že nová výstavba resp. rekonštrukcie existujúcich rodinných domov v území Podpoľania je len výnimočne realizovaná podľa architektonických návrhov, ktoré rešpektujú regionálne tvaroslovie a súlad s krajinou. Väčšinou je nová výstavba ovplyvňovaná katalógovými typmi, ktoré nie sú špecificky riešené pre dané prostredie. Tento stav je ovplyvnený aj finančnými možnosťami občanov, ich nákladmi na vypracovanie takejto špecifickej projektovej dokumentácie a trendmi v architektúre.

Vybavenosť územia infraštruktúrou

Dopravná infraštruktúra- Dopravná dostupnosť územia

Dopravná dostupnosť územia významne ovplyvňuje rozvoj ekonomiky územia, mobilitu pracovnej sily, kvalitu života obyvateľov a odstraňovanie disparít v rámci územia, medzi regiónmi. Z dopravného hľadiska sa územie Podpoľanie nachádza na hlavnom ťahu Bratislava – Košice v rámci cesty E58.

Dopravné pripojenie jednotlivých obcí ako sú Zvolenská Slatina, Vígl'aš, Detva, Kriváň, cez ktoré priamo prechádza cesta E 58 a vylúčenie tranzitnej dopravy sa zlepši po dobudovaní súvislého ťahu cesty I/50-R2 v úseku Zvolenská Slatina – Vígl'aš Pstruša v rozsahu 7,85 km a Vígl'aš Pstruša – Kriváň v rozsahu 10,4 km, ktorý bude obchádzať uvedené obce zo severnej strany. Územie je dostupné z časti aj železničnou dopravou.

Cestná sieť

Cestná sieť je rozhodujúcim faktorom, ktorý tvorí predpoklad pre dobrú dopravnú obsluhu územia a jeho ekonomický rozvoj. Súčasnú cestnú sieť v území môžeme charakterizovať ako hustú cestnú sieť s nedobudovanými cestami vyšších tried a nevyhovujúcim stavom ostatných ciest.

Kvalitu dopravy v území nepriaznivo ovplyvňuje členitý, podhorský ráz krajiny a rozptýlený charakter osídlenia a tým aj väčšie vzdialenosti okrajových mestských, obecných častí od centrálnych častí obce, resp. mesta.

Územie Podpoľania je v smere Z-V križované cestou E58, ide o medzinárodnú európsku cestu I. triedy. Prechádza od Bratislava, cez Nitru, Zvolen, Lučenec do Košíc.

Smerom S-J územie križuje cesta II. triedy 591, ktorá prechádza z Banskej Bystrice, cez Zvolenskú Slatin, Veľký Krtíš do Maďarska.

Dôležitou je aj cesta II. triedy 529, ktorá spája územie cez Brezno s Nízkymi a Vysokými Tatrami.

Tabuľka č. 3.1.14. Stav siete cestných komunikácií v Podpoľaní

Trieda	Číslo	Dĺžka v km
Cesta I. triedy	I/50	18,227
Cesta II. triedy	II/526, 529, 591	84,197
Cesta III. triedy	III/050091, 93, 96, 97, 98, 100, 101, 113, 141, 220, 258, 262, 066028, 508046, 526009, 527020	50,577

Zdroj: Slovenská správa ciest - www.cdb.sk, 2014

Hromadná preprava osôb

Verejná pravidelná hromadná preprava osôb má strategický význam pre dopravnú obslužnosť územia. Je zabezpečovaná autobusovou a železničnou dopravou. V súčasnosti na území zabezpečuje autobusovú dopravu (prímestskú a diaľkovú) Slovenská autobusová doprava Zvolen, a.s. (okresy B. Bystrica, Zvolen, Detva, Lučenec) a ďalší súkromní dopravcovia.

Na základe údajov SAD Zvolen, a.s., www.web.sadzv.sk, 2014, SAD Zvolen, a.s. vo vymedzenom území prevádzkuje 23 prímestských liniek, s veľkým počtom registrovaných zastávok, napríklad mesto Detva so svojimi časťami ich má až 61, Hriňová 52, obec Vígľaš má 13 zastávok, Klokoč – 8 zastávok, čo korešponduje s laznickým, rozľahaným osídlením.

Problémom prímestskej autobusovej dopravy v území je znižujúci sa počet autobusových liniek, ich frekvencia dopravy počas dňa. Linky sú sústredné v ranných a poobedňajších hodinách nadväzujúce na odchody a príchody do školských zariadení a zamestnania. Počas dňa je ich frekvencia obmedzená, napriek tomuto nedostatku VÚC BB stále avizuje ďalšie znižovanie príspevkov na „nerentabilné“ spoje.

Železničná doprava

Územie Podpoľania má dopravné spojenie železničnou traťou II. kategórie: Nové Zámky –Šurany-Levice -Kozárovce- Zvolen- Lučenec- Lenártovce- Košice. Ide o trať č. 160. V úseku Zvolen – Košice je trať čiastočne zdvojkolajnená. Trať prechádza cez Zvolenskú Slatinu, Vígľaš, Stožok, Detvu, Kriváň, Podkriváň, Lučenec. Z dôvodu potreby plniť európske normy je plánovaná elektrifikácia trate Zvolen – Lučenec – Filákov – Haniska pri Košiciach po roku 2017.

Frekvencia dopravy na uvedenej trati je postačujúca, počas dňa prechádzajú obojsmerne štyri rýchliky, ktoré majú zástavku na stanici Kriváň, niektoré v Detve, následne traťou prechádza 14 vlakových spojení obojsmerne s časovými rozptylom v ranných hodinách 45 minút, v poobedňajších hodinách je rozptyl 60 minút.

Nedostatkom pre rozvoj územia Podpoľania je nezosúladenie železničnej a autobusovej dopravy, autobusová doprava nenadväzuje na železničné spoje a tak nie je zabezpečený zvoz a odvoz cestujúcich k vlakovým spojom, resp. im vznikajú veľké časové prestoje.

Stav miestnych komunikácií

Miestnymi komunikáciami sú všeobecne prístupné a užívané ulice, parkoviská vo vlastníctve obcí a verejné priestranstvá, ktoré slúžia miestnej doprave a sú zaradené do siete miestnych komunikácií. Miestne komunikácie spájajú aj centrum obce, mesta s miestnymi časťami, ktoré sú mnohokrát vzdialené niekoľko kilometrov.

Správu, starostlivosť a údržbu majú vo svojej kompetencii mestá a obce, v rámci katastra ktorých sa nachádzajú.

Všeobecne môžeme povedať, že miestne komunikácie hlavne v odľahlejších častiach obcí a miest sú v zlom až kritickom stave, obce nemajú dostatok finančných prostriedkov na ich opravy, už vôbec nie na komplexnejšie rekonštrukcie. Kvalitné miestne komunikácie a dopravná prístupnosť je však jedným zo základných predpokladov rozvoja vidieka, trvalej udržateľnosti obývania vidieckych častí.

Nemotorová doprava

Veľký rozvoj automobilizmu zanecháva stopy na mestách, obciach na celom území Podpoľania. Cesty, ulice sa stávajú nebezpečné pre pohyb cyklistov a peších. Na úkor ciest a parkovísk miznú plochy zelene. Reálnou alternatívou pre pohyb ľudí je nemotorová doprava, osobitne bicyklová, resp. pešia. Ľudia ju môžu využívať podľa možností pri presune za pracovnými povinnosťami, pri oddychu, športe. Základným predpokladom je však vytváranie koridorov pre nemotorovú dopravu a spájanie centier obcí, miest so svojimi časťami, osadami a vzdialenejšími lokalitami.

Cykloturistické trasy

Pri mestách Detva a Hriňová je možné využiť cyklistickú dopravu aj pri presune do práce. Je však potrebné vybudovať a označiť cyklistické chodníky, nakoľko popri komunikáciách nevyhovujú bezpečnosti cyklistov. V rámci ostatných lokalít územia je možné využiť cyklistické trasy hlavne pre oddych, rekreáciu a šport.

Problémom pri cyklotrasách, aj turistických trasách, je neexistujúci systém správcovstva – starostlivosti, následnej údržby, značenia.

Tabuľka č. 3.1.15 Popis cyklotrás v Podpoľaní

Poradie	Názov trasy	Prechodné body - obce	Dĺžka v km
1.	Okruh okolo Poľany	Detva - Skliarovo - Hriňová - Detvianska Huta - Látky - Lom nad Rimavicou - Sihla - Kamenistá dolina - Tri Vody - Chata na Hrbe - Hutná dolina - Strelníky - Povrazník - Ponická Huta - Dúbravica - Čerín - Hrochoť - Očová - Dúbravy - Detva	128
2.	Západná časť Rudhorskej magistrály	Zvolen - Zolná - Očová - Dúbravy - Detva - Zánemecká - Hriňová - Detvianska Huta - Látky - Polianky	50
3.	Západná časť Novohradskej magistrály	Budiná - Piešť - Podkriváň - Kriváň - Detva	23
4.	Severná časť Hontianskej cyklomagistrály	Záježová - Vígl'ašská Huta - Kalinka - Klokoč - Stožok - Detva	23
5.	Južná časť vrchárskej cyklomagistrály	Lom nad Rimavicou - Sihla - Kamenistá dolina - Sv. Ján - Čierny Balog	33
6.	Regionálna trasa	Detva - Stožok - Klokoč - Piešť - Detva	18
7.	Regionálna trasa	Budínske skaly – Vrch Dobroč	23
8.	Regionálna trasa	Ružiná - Látky	25

Zdroj: www.cyklopolana.slovanet.sk, www.bikemap.net, 2014

Turistické trasy

Územie Podpoľania je bohaté na značené turistické trasy.

Tabuľkač. 3.1.16. Popis turistických trás v Podpoľaní

Farba trasy, počet, dĺžka	Popis
Žltá, 6 trás, 29 km	turistika Hriňová, Horský hotel Poľana, Kyslinky
	turistika Dolná Bzová, križovatka - Detvianska Huta, Vrchdobroč
	turistika Detvianska Huta - Smolno
	turistika Látky - Chocholná
	turistika Podkriváň, OcÚ - Pod Kajlovým vrchom
	turistika Sedlo Priehybina - Zálomska, rázcestie
Modrá, 6 trás, 65 km	turistika Detva, múzeum - Polomy, rázcestie
	turistika Sliačska Podpoľana - Malčekova skala
	turistika Hriňová, Detvianska Huta-Komárno, Látky-Bratkovica, Prameň Ipľa
	turistika Kopce - Čiert'áž,razc.
	turistika Podkriváň, žel.st. - Javor - Divín - Lovinobaňa, žel.st.
Zelená, 5 trás, 32 km	turistika Modrá turistika
	turistika Skliarovo - Horský hotel Poľana II
	turistika Katarínaska Huta - Táňovo,razc. - Vrchdobroč - Hriňová
	turistika Náučný chodník k prameňu Ipľa
	turistika Sliač - Sedlo Jasenová
Červená, 5 trás, 52 km	turistika Kalinka - Zvolen
	turistika Rudná magistrála
	turistika Halič - Divín - Hrnčiarky - Bykovo - Prameň Ipľa -Kokava Háj - Drahová,razc.
	turistika Rudná magistrála
	turistika Sliačska poľana - Detva, stanica
	turistika červená turistika

Zdroj: <http://mikroregion-podpolanie.oma.sk/turistika>, 2014

Technická infraštruktúra

Elektrická energia

Región Podpoľania stále viac elektrickej energie dováža ako vyrába. Distribučný odber v kraji, aj v území, je zabezpečený prenosom elektrickej energie po nadradenom prenosovom systéme (ZVN 400 kV, VVN 220 kV a distribučnom rozvodovom systéme 110/22kV) prostredníctvom energetických uzlov 400/220/110 kV cez rozvodne a transformovne. Vzhľadom k ďalšiemu rozvoju územia regiónu bude potrebné doplniť, posilniť a rekonštruovať existujúce rozvodne a transformovne.

K zdrojom elektrickej energie na území patria malé vodné elektrárne na vodnom toku Slatina: Hriňová 2x160 kW, Hriňová – Slanec 52 kW a Vígľaš 52 kW, 2 bioplynové stanice

s výkonom 998 kW elektrickej energie v Detve a Dúbravách prevádzkované spoločnosťou AGROSEV, spol. s r.o. a fotovoltaické elektrárne s celkovým výkonom 6 MW.

Zásobovanie plynom

Územie je zásobované zemným plynom spoločnosťou SPP OZ Zvolen. Zemný plyn je privádzaný hlavnou zásobovacou vysokotlakovou vetvou (40 bar) v smere Zvolen-Detva-Kriváň-Lučenec.

V území je splynofikovaných viac ako 80% domácností, čo však hlavne v poslednom čase neznamená, že ako zdroj tepla aj plyn využívajú. Mnohé domácnosti sa z ekonomického dôvodu vrátili k pôvodnému palivu – drevnej hmote. V území nie sú splynofikované obce Podkriváň, Horný Tisovník, Vigľašská Huta Kalinka, Detvianska Huta, Látky, Hrochoť, Slatinské Lazy, Klokoč, Podkriváň, Budiná a roztrúsené laznické osídlenie. V týchto lokalitách je alternatívou elektrická energia a biomasa.

Zásobovanie teplom

Na území Podpoľania sa nevyskytuje diaľkové zásobovanie teplom. K najväčším výrobcom a dodávateľom tepla pre domácnosti patria Hriňovské tepelné hospodárstvo spol. s r.o., Bytes Detva s.r.o. a spoločnosť Cmc, spol. s r.o. Detva, ktorá produkuje teplo ako vedľajší produkt výroby el.energie v bioplynovej stanici a dodáva ho spoločnosti Bytes.

Mnohé domácnosti, ktoré nie sú napojené na centrálny zdroj tepla, sa vracajú k pôvodnému zdroju tepla – biomase. Tento zdroj využívajú pri vykurovaní aj mnohé spoločnosti, ktoré sa venujú spracovaniu drevnej hmoty, odpad následne využívajú ako zdroj tepla. V území sa nachádza dostatočné množstvo drevnej biomasy (drevo, konáre, rôzny drevný a iný odpad z náletových drevín, ktoré sú značne rozšírené z dôvodu nedostatočnej poľnohospodárskej činnosti), ktorá je vhodná na výrobu tepelnej energie a výrobu teplej úžitkovej vody. Územie má aj dobré podmienky (existencia bielych plôch) pre pestovanie rýchlorastúcich drevín a energetické účely, zatiaľ sa nevyužívajú.

Verejné osvetlenie

Každá samospráva v regióne prevádzkuje verejné osvetlenie, ktoré v prevažnej väčšine nie je vo vyhovujúcom stave. Obce riešia len nutné opravy a údržbu v rozsahu svojich voľných zdrojov v rozpočte.

Niektoré obce (mesto Detva, obec Stožok, Vígľaš) získali NFP z OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, opatrenie 2.2 Zlepšenie technického stavu verejného osvetlenia na celkovú rekonštrukciu a modernizáciu osvetlenia s cieľom znížiť energetickú náročnosť osvetlenia. Obec Zvolenská Slatina získala finančné prostriedky pre tento účel z Nórskeho finančného mechanizmu.

Ostatné samosprávy využívajú staré zariadenia, energeticky a finančne náročné. Služba verejného osvetlenia, patrí k základným službám samospráv svojim občanom.

Telekomunikačné služby

Na území Podpoľania sú dostupné telekomunikačné služby, ktoré poskytujú viacerí operátori. Hlasová komunikácia je poskytovaná prostredníctvom verejnej telekomunikačnej siete a mobilných sietí.

Podľa aktualizovaných informácií na stupni pevnej siete je dostupnosť 72% a digitalizácia ústrední je na 100%. Pokrytie územia mobilnými operátormi je 100%. Pokrytie televíznym a rozhlasovým signálom je dobré. Teritórium Podpoľania dostatočne pokrývajú viaceré televízne a rozhlasové vysielacie.

Informačná infraštruktúra

Na informovanosť spoločnosti majú v súčasnosti najväčší vplyv televízia, rozhlas a internet. Pomocou počítačových sietí sa môžu občania a firmy dostať k informáciám bez osobných návštev alebo telefonických dohovorov.

Digitálna gramotnosť, t. j. schopnosť porozumieť informáciám a použiť ich v rôznych formách a z rôznych zdrojov, sa stáva neoddeliteľnou súčasťou života. Znalosť informačných a komunikačných technológií (IKT) je už nevyhnutnou súčasťou práce a štúdia. Súčasný stav v prístupe k informáciám prostredníctvom internetu a ich využívaní v regióne je neuspokojivý. Prístup k PC a internetu je závislý od finančnej situácie obyvateľa. Prístup do internetu v regióne poskytuje viacero ISP (internet services provider – poskytovateľ internetových služieb) a to buď priamo, alebo prostredníctvom svojich zmluvných partnerov. V súčasnosti je možné pripojiť sa do internetu rôznymi technológiami (využívajú 3 typy vedenia - metalickými káblami, optickými káblami a vzduchom):

V regióne obyvatelia aj spoločnosti využívajú tieto služby od T-com, a.s., Orange, a.s., O2, a.s., DT net, s.r.o., NetSpace, s.r.o., ANTIK Telecom, Košice a ďalších poskytovateľov.

Samostatnou kapitolou je E-Government, podľa posledných prieskumov, ktoré boli vykonané Inštitútom pre verejné otázky - úroveň elektronických služieb poskytovaných verejnou správou je nedostatočná, a to ako v oblasti komplexnosti, tak aj v oblasti plnej on-line dostupnosti e-sluzieb.

Keď sa pozrieme na web stránky samospráv v regióne, na úroveň ich spracovania, rozsah a množstvo poskytovaných informácií, sú nepostačujúce. Len na 7 z nich má občan možnosť jednosmernej interakcie, čo znamená klient si môže z webovej stránky poskytovateľa služby stiahnuť tlačivá, formuláre a iné dokumenty potrebné na začatie administratívneho spracovania služby, klient ich vyplní a doručí osobne či poštou, spracované rozhodnutie si vyzdvihne osobne či poštou.

Ostatné obce umožňujú len informatívnu interakciu – čo znamená na webovej stránke poskytovateľa služby sú prístupné informácie potrebné na začatie administratívneho spracovania služby (kontakt, úradné hodiny, dokumenty).

Žiadna z nich nemá obojsmernú interakciu (možnosť on-line odoslania vyplnených tlačív) a ani neposkytuje transakčnú službu.

Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a priemysel

Územie Podpoľania patrí do územného obvodu Banskobystrického samosprávneho kraja, do jeho západnej časti, ekonomicky stredne vyspelej časti.

Nosnými odvetviami sú v súčasnosti predovšetkým strojársky priemysel, ktorý stavia na historických koreňoch 2 dominantných strojárskych podnikov (PPS Holding a.s. Detva, Hriňovské strojárne a.s. Hriňová). Po ich rozpade vznikli menšie firmy a časť zamestnancov sa uplatnila ako drobní živnostníci. Venujú sa výrobe kovových výrobkov, komponentov pre strojársku výrobu či iné odvetvia, resp. oprave a servisu strojov, zariadení a pod.. V súčasnosti už ale v regióne strojárstvo stráca potenciál novej strojársky vzdelanej pracovnej sily.

K ďalším odvetviam v regióne patrí drevársky, potravinársky a textilný priemysel. Významné je aj odvetvie stavebníctva a služby.

Geografické a prírodné danosti umožňujú rozvoj poľnohospodárstva a lesného hospodárstva.

Celé územie Podpoľania má vysoký nevyužitý potenciál pre rozvoj primárneho sektora v rámci hospodárstva, ktorý je najvýznamnejším sektorom ekonomiky, zahŕňa odvetvia produkujúce základné suroviny a materiál.

Ekologické poľnohospodárstvo

Ekologická poľnohospodárska výroba je najvyšším stupňom poľnohospodárskej výroby vo vzťahu k ochrane a udržiavaniu dobrého životného prostredia, ochrane pred znečistením povrchových a podzemných vôd, udržiavania dobrého stavu pôdy. Pozitívne tiež prispieva k udržaniu zamestnanosti na vidieku. Zabezpečuje aj produkciu domácich bioproduktov a biopotravín.

Na území Podpoľania sa venujú registrovanej ekologickej výrobe len dva poľnohospodárske subjekty Roľnícke družstvo Látky (do systému EP je zaradený PPF, chov HD, oviec) a Poľnohospodárske družstvo Detvianska Huta, družstvo (do systému EP je zaradený PPF, chov oviec). Prírodné danosti územia Podpoľania však majú oveľa vyšší potenciál pre ekologickú prvovýrobu a následné spracovanie a ponuku produktov prvovýroby.

Okrem vyššie uvedených produkčných funkcií plní poľnohospodárska prvovýroba v regióne aj dôležité mimoprodukčné funkcie s väzbou na krajinotvorbu, ochranu prírody, životného prostredia a celkový rozvoj vidieka. Je základným predpokladom udržania osídlenia vidieckych oblastí s prijateľnými príjmami vidieckeho obyvateľstva, udržanie kultúrnej krajiny, ktorá slúži celej spoločnosti a tiež udržanie biodiverzity v území.

Slovenské poľnohospodárstvo je charakteristické duálnou štruktúrou výroby – 82 % podnikov (prevažne rodinného charakteru) obhospodaruje 5 % poľnohospodárskej pôdy, zvyšných 18 % podnikov hospodári na 95 % pôdy. Štruktúra fariem je charakterizovaná veľkými právnickými osobami (družstvá a obchodné spoločnosti), približne takýto pomer platí aj na území Podpoľania.

V rámci územia pôsobia v poľnohospodárskej prvovýrobe nasledovné subjekty, ktoré hospodária na výmere nad 200 ha:

- Roľnícke družstvo Látky
- Poľnohospodárske družstvo Detvianska Huta, družstvo
- Svojpomocné družstvo-jednotlivo hospodáriacich roľníkov v Hriňovej
- Roľnícke družstvo Kriváň
- AGROSEV, spol. s r.o.
- Jozef Zvara (SHR)
- M-trade-Ag, s.r.o.
- AGRONOVA STOŽOK, spol. s r.o.
- Agro-družstvo Klokoč

- EKO-družstvo Kalinka
- Poľnohospodárske výrobné-obchodné družstvo TIS-POL
- EnergoAgro, s.r.o.
- Poľnohospodárske družstvo Očová
- Poľnohospodárske družstvo Hrochoť
 - Ján Selecký – ČAJDES, Hrochoť
- AGROJAS Látky s.r.o.
- Svojpomocné družstvo jednotlivo hospodáriacich roľníkov Stará Huta.

Okrem vyššie uvedených subjektov v území Podpoľania hospodári veľké množstvo samostatne hospodáriacich roľníkov, ktorí túto činnosť vykonávajú popri základnom zamestnaní a obhospodarujú pozemky do 20 ha:

Amália Lapinová, Kriváň - Anna Fekiačová, Piešť II. - Anna Kalinčiaková, Hriňová - Branislav Hronec, Kostolná - Chovan Štefan, Hriňová - Ďurica Jozef, Podkriváň - Ján Bariak, Snohy, Hriňová – Gejza Laco, Krné - Gibala Anton, Detviarska Huta - Lalík Juraj, Hriňová - Malček Jozef, Hriňová - Ondrej Bystriansky, Stará Huta a mnohí iní.

Na základe vyššie uvedených informácií je zrejmé, že v území Podpoľania chýbajú poľnohospodárske subjekty strednej veľkosti – rodinné farmy (podniky) s výmerou do 100 ha (uvedená výmera je rentabilná pre obhospodarovanie a dostatočný príjem pre rodinu). Nachádzajú sa tu buď veľké podniky, ktoré vznikli transformáciou pôvodných družstiev, alebo malé subjekty (SHR), ktoré túto činnosť vykonávajú len popri svojom základnom zamestnaní. Ďalším nedostatkom je nízka úroveň diverzifikácie mimo poľnohospodárstva a nedostatočné začlenenie prvovýrobcov do potravinovej sféry.

Lesné hospodárstvo

Lesné hospodárstvo patrí v rámci územia k hlavným odvetviam hospodárstva. Lesné pozemky zaberajú masív Poľany a južné výbežky Slovenského Stredohoria a Javoria, svojou rozlohou zaberajú viac ako 45% územia.

Na základe údajov Národného lesníckeho centra k 30.07.2014 sú lesné pozemky tvorené 83,16% hospodárskymi lesmi, 8,63% ochrannými lesmi a 8,20% lesmi osobitného určenia. Z pohľadu vlastníctva len 19,73% je v súkromnom vlastníctve (súkromné, spoločenstvá, cirkvi), ostané sú vo vlastníctve štátu.

Produkčný potenciál lesov je na území vysoký. Prírodné podmienky územia sú vhodné najmä pre listnaté dreviny, hlavne pre buk (35,25%) , dub a hrab. Z ihličnatých drevín je to najmä smrek (38,23%), borovica a smrekovec.

V rámci ťažbovej činnosti k 30.07.2014 (ročná ťažba) bolo na území vyťažených 115 659,40 m³ drevnej hmoty v pomere 59,55% ihličnaté dreviny a 40,45% listnáče. Prevažuje obnovná ťažba nad výchovnou.

Činnosť na území je čiastočne limitovaná celospoločenskými záujmami ako je ochrana prírody (CHKO Poľana) a ochrana vodných zdrojov (VN Hriňová, VN Málinec).

Lesy sú na značne členitom území so strmými a krátkymi svahmi, čo je náročné na zabezpečovanie lesníckych činností, hlavne ťažbovo dopravných prac, na budovanie a údržbu lesnej cestnej siete, vrátane zväžnic. Medzi problémy v oblasti lesníctva patri aj neukončené vysporiadanie vlastníctva lesov, a to najmä v spoločenstvách, kde boli zanedbane dedičské konania a proces vydokladovania (preukazovania vlastníctva), ktorý je komplikovaný a zdĺhavý. Nepovolene ťažby zo strany vlastníkov, alebo užívateľov lesa sa vyskytujú len výnimočne.

V rámci územia pôsobia v lesnom hospodárstve Lesy SR, š.p. závod Kriváň a rôzne pozemkové spoločenstvá a urbariáty, ktoré hospodária v súlade s platnými Programami starostlivosti o les. Všetky tieto subjekty využívajú v rámci jednotlivých lesníckych činností prácu živnostníkov, ktorí majú v ŽR SR oprávnenie - služby v lesníctve – ťažba, zalesňovanie a ostatné lesnícke činnosti. Tieto subjekty boli v predchádzajúcom programovacom období vylúčení z podpory, oprávnenými žiadateľmi boli len subjekty obhospodarujúce les, nie subjekty poskytujúce služby. Pri svojej činnosti využívajú zastaranú techniku a zariadenia, ktoré môžu spôsobiť poškodenia životného prostredia (oleje, nafta,...), nakoľko obstaranie nových zariadení je pre nich ekonomicky veľmi náročné.

Lesy na území Podpoľania majú vysokú druhovú pestrosť a početné stavy jednotlivých druhov zveri. Vyskytujú sa tu vzácne dravce – medveď, vlk, rys, divá mačka. Sú génovou základňou pre chov jeleňa karpatského typu.

Z dôvodu početných stavov, ktoré sú ovplyvnené na jednej strane poľovníckou praxou (prikrmovanie zveri) a zároveň aj nesprávnou poľnohospodárskou praxou (napr. pestovanie tých istých plodín viac krát na tej istej ploche po sebe, veľký výskyt plôch kukurice, viacročných krmovín, repky, výskyt hospodárskych zvierat bez stráženia,...) spôsobuje ich nárast v počte a výskyte v blízkosti osídlení.

Tento stav začína byť vážnym problémom nielen pre samotných poľnohospodárov, ale aj pre obyvateľov osídlení susediacich s takýmito plochami a návštevníkov územia.

Sekundárny sektor je charakteristický nadväznosťou na primárny sektor. Materiál a suroviny vyprodukované v primárnom sektore sa presúvajú do sekundárneho (spracovateľského) sektora. Typickými odvetviami je spracovateľský priemysel, stavebníctvo.

Sektor priemyslu

V rámci priemyslu môžeme na území identifikovať strojársky, drevospracujúci, potravinársky a textilný priemysel. Vo väčšej miere sa rozvíja aj stavebníctvo prostredníctvom miestnych firiem a živnostníkov. Štruktúra a percentuálny pomer jednotlivých odvetví však nie je vyhovujúci.

S finančnou podporou štrukturálnych fondov a z vlastných zdrojov boli v území vybudované 3 priemyselné parky.

Tabuľka č. 3.1.17 Prehľad priemyselných parkov

P.č.	Lokalita	Rozloha v ha
1.	Vígľaš	42,50
2.	Detva – areál PPS	44,00
3.	Kriváň	10,80

Zdroj: www.mhinvest.sk, vlastný prieskum

Existencia uvedených priemyselných parkov je dostatočným potenciálom pre uplatnenie domácich a zahraničných firiem s možnosťou vytvorenia nových pracovných príležitostí vo výrobnom, obslužnom a kvartérnom sektore, priestor pre odbyt tovaru a služieb domácich firiem. Napriek tomu je v rámci územia slabý prílev priamych zahraničných investícií.

Tabuľka č.3.1.18 Prehľad počtu podnikateľských subjektov podľa výrobného odvetvia

Odvetvie	Počet subjektov
Poľnohospodárska výroba vrátane SHR	313
Spracovanie dreva	136
Strojárska výroba	131
Stavebníctvo	115
Iné	114
Výrobné služby	82
Textilná výroba	41
Nákladná doprava	41
Potravinárska výroba	38
Lesné hospodárstvo	25
Ľudovomelecká výroba	17
Výroba obuvi	6
Výroba plastov a skla	6
Spolu	1 065

Zdroj: Vlastný prieskum k 31. 12. 2014

Vo výrobnom odvetví v rámci priemyslu prevažujú firmy, ktoré sa venujú spracovaniu dreva – 12,8%, strojárskej výrobe – 12,3% a stavebníctvu – 10,8%. Zvýšil sa počet firiem poskytujúcich služby v nákladnej doprave -3,9 % . V území významne pôsobia potravinárske firmy – 3,6%. Z uvedeného vyplýva, že sa v regióne udržiava strojárska výroba a výrobné služby, ktoré majú svoju dlhoročnú tradíciu, vzrástol počet subjektov zaoberajúcich sa spracovaním dreva, stavebníctvom a poskytovaním služieb v nákladnej doprave.

Tabuľka č.3.1.19 Prehľad počtu subjektov, ktorí sa venujú ľudovomeleckej výrobe

Subjekt	Počet subjektov
Neregistrovaný subjekt	124
Živnostník	18
Občianske združenie	3
S.R.O.	3
Príspevková organizácia	1
Spolu	149,00

Zdroj: Vlastný prieskum k 31. 12. 2014

Významnou skupinou pôsobiacou v Podpoľaní sú subjekty, ktoré vyrábajú ľudovomelecké výrobky. Ich význam spočíva najmä v charaktere územia, ktorý je výrobou ľudovomeleckých výrobkov špecifický, preto sa touto kategóriou zaoberáme bližšie. Z uvedeného môžeme konštatovať, že ľudovomeleckej výrobe sa venujú prevažne subjekty,

ktoré nie sú registrované ako podnikateľské subjekty (neregistrovaný subjekt), ale svoju činnosť vykonávajú pre registrované subjekty na základe zmlúv alebo ich činnosť prebieha v rozsahu , kde nie je registrácia potrebná. Význam týchto subjektov pre územie Podpoľanie je veľký z pohľadu zachovania kultúrnych hodnôt regiónu a zároveň sú potenciálom pre rozvoj podnikateľskej činnosti.

Nevýrobné odvetvie podnikateľských subjektov – cestovný ruch.

Územie Podpoľania je charakteristické svojím jedinečným prírodným a kultúrnym potenciálom – vidiecky ráz krajiny, CHKO Poľana, Biosferická rezervácia Poľana, vulkán Poľana, lazničke osídlenie, jedinečné terasovité políčka, špecifický ľudový prejav a udržiavané zvyky a tradície, ktoré sú základným predpokladom pre rozvoj oblasti cestovného ruchu a to najmä vidieckeho cestovného ruchu a agroturistiky.

Svoju tradíciu v Podpoľaní má najmä zimný turizmus, zameraný na zjazdové, bežecké lyžovanie, snowboarding. Rozvíjajú sa aj moderné športy ako napr. kiting vo voľnom teréne. V letnom období je to bohatá ponuka kultúrnych podujatí s prezentáciou najmä tradícií a dobrého jedla, ktorá je nosnou časťou ponuky cestovného ruchu, ale aj sieť cyklotrás, turistických trás, náučných chodníkov. V poslednom období sa rozšírila ponuka doplnkových služieb pri zariadeniach CR a to: wellness, lanové dráhy, ZIP WIRE.

Atraktivitu Podpoľania z pohľadu cestovného ruchu zvyšuje aj zavedenie systému značenia značkou „Regionálny produkt Podpoľanie“, ktorá označuje jedinečné výrobky a služby vyrobené v Podpoľaní tradičnými postupmi. Značka umožňuje turistom nákup tradičných suvenírov, ochutnávku tradičných jedál ako aj ubytovanie v tradičnom štýle. Koordinátorom značenia je občianske združenie Podpoľanie.

Tabuľkač.3.1.20 Systém značenia „Regionálny produkt Podpoľanie“

Koordinátor	Počet certifikovaných výrobcov	Počet certifikovaných poskytovateľov služieb
Podpoľanie, o.z.	16	1

Zdroj: Vlastný prieskum 2014

Významným potenciálom z pohľadu cestovného ruchu je v Podpoľaní organizovanie kultúrnych podujatí, ktoré sú najmä v letnej sezóne zamerané na prezentáciu tradičných hodnôt a kultúry Podpoľania. Podujatia sa organizujú každoročne v obciach Podpoľania a zaznamenávajú vysokú návštevnosť.

Rozdelenie podnikateľských subjektov podľa počtu zamestnancov

Tabuľka č. 3.1.21 Prehľad počtu podnikateľských subjektov podľa počtu zamestnancov

	Výrobné odvetvie	Nevýrobné odvetvie	Spolu
Mikropodniky - do 10 zam.	1 009	3 267	4 276
Malé podniky - do 50 zam.	49	32	81
Stredné podniky - do 250 zam.	4	11	15
Veľké podniky - nad 250 zam.	1	1	2
Spolu	1 063	3 311	4 374

Zdroj: Vlastný prieskum, štatistický úrad, k 31.12.2014

Podľa uvedeného môžeme konštatovať, že až 97,76 % podnikov patrí do kategórie mikropodnikov, teda podnikov s počtom zamestnancov do 10. Z toho len 2 % podnikov zamestnávajú viac ako 5 osôb.

Podľa právnej formy prevažujú subjekty, ktoré vykonávajú svoju činnosť ako živnostníci, je to až 73% podnikateľských subjektov, nasledujú Spol. s r.o. – 17,8 %. Významnú skupinu tvoria v Podpoľaní samostatne hospodáriaci roľníci s počtom 261 predstavujú až 5,9 % z celkového počtu podnikateľských subjektov. Živnostníci prevažne pracujú samostatne alebo zamestnávajú len malý počet zamestnancov. Z uvedeného vyplýva, že v Podpoľaní je potrebné zamerať pozornosť na vytvorenie podnikateľského prostredia pre zachovanie a udržanie malých podnikateľov tak, aby boli schopní udržať svoju živnosť prípadne vytvárať aj ďalšie pracovné miesta.

Pôsobenie podnikateľských subjektov (PS) v obciach a mestách

Tabuľka č.3.1.22 Prehľad počtu podnikateľských subjektov po obciach

Obec	Počet PS
Budiná	8
D. Huta	112
Dúbravy	99
Detva	1 211
H. Tisovník	20
Hriňová	983
Hrochoť	186
Klokoč	66
Korytárky	79
Kriváň	298
Látky	106
Očová	296
Podkriváň	33
S.Lazy	59
S.Huta	66
Stožok	87
V.H. Kalinka	20
Víglaš	172
Z. Slatina	106

Zdroj: Vlastný prieskum k 31.12.2014

Najväčší počet aktívnych subjektov sa nachádza v mestách regiónu Podpoľanie – Detva a Hriňová a nasledujú obce Kriváň, Očová, Zvolenská Slatina, Hrochoť - ktoré patria medzi väčšie obce územia.

Najväčší podiel poskytovateľov služieb so zameraním na ubytovanie a stravovanie je opäť v mestách ale aj v obciach, kde existujú predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu: Detva, Hriňová, Detvianska Huta, Látky.

Zamestnanosť v území

Základné faktory ovplyvňujúce mieru nezamestnanosti

Na vývoj zamestnanosti majú vplyv hlavne pravidelne sa opakujúce faktory vývoja na trhu práce, ktoré ovplyvňujú možnosti uchádzačov o zamestnanie získať si adekvátne zamestnanie.

Tabuľka č. 3.1.23 Základné faktory ovplyvňujúce mieru nezamestnanosti

Faktor	Vplyv na mieru nezamestnanosti
Zníženie počtu EAO – celoročný vplyv	negatívne
Priaznivé jarné, letné a jesenné počasie a začatie sezónnych prác v stavebníctve, lesníctve a poľnohospodárstve	pozitívne
Realizácia externých a interných projektov OPS - NP	pozitívne
Nízky príchod subdodávateľov do regiónu	negatívne
Klesajúci počet UoZ, ktorí majú podmienky k priestorovej mobilite	negatívne
Predĺženie dôchodkového veku	negatívne
Nízka tvorba nových pracovných miest v regióne	negatívne
Narastajúce počty zamestnateľných UoZ po absolvovaní vzdelávania	pozitívne
Vytvorenie nových OSZČ ust. § 49 zák. NR SR 5/2004 Z.z.	pozitívne
Zaradenie absolventov do §51	pozitívne
Mobilita za prácou mimo okresu a práce v zahraničí	pozitívne
Pokles ponúk prác v Českej republike a Európskej únii	negatívne
Finančná a hospodárska kríza	negatívne
Počet podporených UoZ na §53	pozitívne
Nesúlady medzi štruktúrou VPM a štruktúrou UoZ	negatívne
Ponuka práce v rámci EURESU	pozitívne

Zdroj: UPSVaR, informácie k 31.12.2014

Vysvetlivky:

EAO – ekonomicky aktívne obyvateľstvo

OPS – NP – národné projekty

OSZČ – osoba samostatne zárobkovo činná

UoZ – uchádzači o zamestnanie

VPM – voľné pracovné miesta

EURES – projekt Európske služby zamestnanosti

Okrem vyššie uvedených faktorov mieru nezamestnanosti ovplyvňujú aj nasledujúce skutočnosti:

- v regióne sú reálne príjmy obyvateľov veľmi nízke a spôsobujú doslova existenčné problémy výraznej väčšine občanov,
- stredným a malým podnikom chýbajú rozvojové impulzy k zvyšovaniu zamestnanosti čo by následne viedli k znižovaniu nezamestnanosti,
- chýbajúca stabilizovaná zamestnanosť u rozhodujúcich zamestnávateľov, prejavujúca sa spomalením dopytu po pracovnej sile, čo je prejavom súčasnej zložitej ekonomickej situácie,
- úsporné opatrenia, ktoré sú prijímané za účelom znižovania nákladov spôsobujú aj slabý dopyt po službách a prácach poskytovaných malými zamestnávateľmi a živnostníkmi.

Registrovaná miera nezamestnanosti za mestá a obce v pôsobnosti VSP Podpoľanie

Miera nezamestnanosti je podiel nezamestnaných k ekonomicky aktívnym osobám (pracujúcim a nezamestnaným). Miera nezamestnanosti sa uvádza v %. V tabuľke je spracovaná registrovaná miera nezamestnanosti na území v pôsobnosti VSP Podpoľanie za okresy v ktorých sídlia obce, ktoré sú členmi VSP.

Tabuľka č. 3.1.24 Počet nezamestnaných v jednotlivých okresoch

Okres	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Banská Bystrica	8,43	8,95	9,56	9,82	9,22	8,90
Detva	20,63	16,16	16,68	19,18	14,14	14,57
Lučenec	23,29	23,20	24,28	25,59	21,56	20,08
Zvolen	9,39	9,24	10,94	11,69	10,38	10,55
Priemer	15,43	14,38	15,36	16,57	13,82	13,52

Zdroj: www.statistics.sk

Popis doteraz realizovaných aktivít v území Podpoľanie

Rozvoj územia v rokoch 2009-2013 úspešne nadviazal na predchádzajúce obdobie 2001-2008, kedy subjekty súkromného i verejného sektora získali prostriedky na svoj rozvoj vo výške 21,4 mil. €. V rokoch 2009-2013 bol rozvoj územia opäť založený na finančných prostriedkoch z fondov EÚ, hlavne EPFRV a EFRR. Podpora smerovala prioritne do oblastí pre rozvoj ktorých má územie podmienky – strojárstvo, poľnohospodárstvo, cestovný ruch a využitie obnoviteľných zdrojov, čo bolo v súlade s Integrovanou stratégiou rozvoja územia Podpoľanie na roky 2007-2013. Nemalé prostriedky získal i verejný sektor na budovanie infraštruktúry pre zvýšenie kvality života občanov. Na základe získaných informácií prieskumom medzi subjektmi verejného sektora a súkromného z územia VSP Podpoľanie, v území boli realizované projekty v hodnote 81,29 mil.- €, pričom podpora z fondov EÚ a ŠR bola vo výške 45,39 mil. €.

Prehľad rozdelenia finančných prostriedkov realizovaných projektov podľa viacerých hľadísk sú uvedené v nasledujúcich tabuľkách:

Tabuľka č.3.1.25 Hodnota projektov podľa sektorov v tis. €

Sektor	Hodnota projektov	%	Dotácia	Vlastné prostriedky
Súkromný	64 456	79,29%	31 922	32 534
Verejný	16 837	20,71%	13 469	3 368
Spolu	81 293	100%	45 391	35 902

Zdroj: evidencia MAS Podpoľanie, www.crz.gov.sk, www.apa.sk, www.envirofond.sk, vlastný prieskum, 2014

Takmer 80% finančných prostriedkov bolo investovaných do projektov, ktoré realizoval súkromný sektor. Keďže šlo o projekty zamerané hlavne na rozvoj, očakáva sa zvýšenie konkurencieschopnosti územia.

Tabuľka č.3.1.26 Hodnota projektov podľa ich zamerania v tis. €

Zameranie	Hodnota projektov	%	Dotácia	Vlastné prostriedky
Výstavba miestnej infraštruktúry	8 887	10,93%	6 196	2 691
Výstavba kanalizácie, ČOV	847	1,04%	806	41
Obnova historických pamiatok	13	0,02%	12	1
Rekonštrukcia budov miestneho významu	4 743	5,83%	4 482	261
Odpadové hospodárstvo	1 437	1,77%	1 075	362
Obstaranie technického vybavenia	23	0,03%	19	4
Pridávanie hodnoty do produktov lesného hospodárstva	356	0,44%	178	178

Agroenviroment	4 031	4,96%	4 031	0
Modernizácia farmy	5 366	6,60%	2 683	2 683
Diverzifikácia do nepoľnohospodárskych činností	6 798	8,36%	3 375	3 423
Pridávanie hodnoty do poľnohospodárskych produktov	6 008	7,39%	3 004	3 004
Zvyšovanie energetickej efektívnosti	12 566	15,46%	6 283	6 283
Inovácie a technologické transfery	8 733	10,74%	3 674	5 059
Vývoj technológií	4 942	6,08%	1 730	3 212
Výstavba ubytovacieho zariadenia	14 696	18,08%	6 484	8 212
Podpora činností v oblasti VCR	978	1,20%	498	480
Vzdelávanie a informovanie	93	0,11%	90	3
Podpora marketingu služieb v CR	174	0,21%	174	0
Budovanie zručností	417	0,51%	417	0
Podpora sociálnej inklúzie	90	0,11%	85	5
Podpora výroby regionálnych produktov	95	0,12%	95	0
Spolu	81 293	100%	45 391	35 902

Zdroj: evidencia MAS Podpoľanie, www.crz.gov.sk, www.apa.sk, www.envirofond.sk, vlastný prieskum, 2014

Zameranie projektov bolo rôznorodé. Je treba ale vyzdvihnúť, že najviac finančných prostriedkov sa investovalo do projektoch, ktoré sa zamerali na tie činnosti, ktoré si MAS Podpoľanie v minulom plánovacom období stanovila ako prioritné t.j. rozvoj cestovného ruchu, obnoviteľné zdroje, poľnohospodárstvo, inovácie a budovanie infraštruktúry s cieľom zvýšenia kvality života na vidieku. Táto skutočnosť poukazuje na kvalitnú prípravu ISRU Podpoľanie na roky 2007-2013 a schopnosť MAS Podpoľanie pripraviť ISRU na roky 2014-2020 odrážajúcu reálne potreby územia VSP Podpoľanie pre jeho ďalší rozvoj.

Tabuľka č.3.1.27 Hodnota projektov podľa oblastí v tis. €

Oblasť	Hodnota projektov	%	Dotácia	Vlastné prostriedky
Infraštruktúra-technická	5 991	7,37%	5 129	862
Infraštruktúra-volný čas	3 700	4,55%	1 838	1 862
Infraštruktúra-služby	122	0,15%	101	21
Infraštruktúra-vzdelávanie	3 587	4,41%	3 419	168
Infraštruktúra-cestovný ruch	186	0,23%	154	32
Životné prostredie	6 315	7,77%	5 912	403
Kultúrne dedičstvo	80	0,10%	68	12
Lesníctvo	356	0,44%	178	178
Poľnohospodárstvo	5 366	6,60%	2 683	2 683
Cestovný ruch	19 472	23,95%	8 857	10 615
Obnoviteľné zdroje	17 766	21,85%	8 883	8 883

Potravinárstvo	6 008	7,39%	3 004	3 004
Výskum	4 942	6,08%	1 730	3 212
Priemysel	6 533	8,04%	2 574	3 959
Vzdelávanie	600	0,74%	592	8
Marketing-cestovný ruch	108	0,13%	108	0
Informatizácia-cestovný ruch	66	0,08%	66	0
Tradičná výroba	95	0,12%	95	0
Spolu	81 293	100%	45 391	35 902

Zdroj: evidencia MAS Podpoľanie, www.crz.gov.sk, www.apa.sk, www.envirofond.sk, vlastný prieskum, 2014

Tabuľka č.3.1.28 Hodnota projektov podľa oblastí (kumulatívne) v tis. €

Oblasť	Hodnota projektov	%	Dotácia	Vlastné prostriedky
Infraštruktúra	13 586	16,71%	10 641	2 945
Životné prostredie a obnoviteľné zdroje	24 081	29,62%	14 795	9 286
Poľnohospodárstvo a lesníctvo	5 722	7,04%	2 861	2 861
Cestovný ruch	19 741	24,28%	9 126	10 615
Priemysel (+ potravinárstvo)	12 541	15,43%	5 578	6 963
Ostatné	5 622	6,92%	2 390	3 232
Spolu	81 293	100%	45 391	35 902

Zdroj: evidencia MAS Podpoľanie, www.crz.gov.sk, www.apa.sk, www.envirofond.sk, vlastný prieskum, 2014

Takmer 30% prostriedkov sa použilo v oblasti skvalitňovania životného prostredia. Išlo o budovanie kanalizácií, skvalitňovanie odpadového hospodárstva, agroenviroment a hlavne o využitie obnoviteľných zdrojov pri výrobe elektrickej a tepelnej energie. Viac ako 24% sa investovalo do oblasti cestovného ruchu, kde najväčšou investíciou bola rekonštrukcia Vígľašského zámku a jeho prestavba na kongresové centrum.

Tabuľka č.3.1.29 Hodnota projektov podľa programov v tis.€

Program	Hodnota projektov	%	Dotácia	Vlastné prostriedky
ROP – Regionálny operačný program	6 851	8,43%	6 176	675
OPŽP - Operačný program Životné prostredie	1 356	1,67%	1 053	303
EF – Enviromentálny fond	928	1,14%	828	100
PRV – Program rozvoja vidieka	24 110	29,66%	14 705	9 405
KaHR – Konkurencieschopnosť a hospodársky rast	40 305	49,58%	18 994	21 311

NF – Nórsky fond	840	1,03%	800	40
Leader	3 449	4,24%	2 502	947
POD – Program obnovy dediny	16	0,02%	15	1
ÚV – Fond úradu vlády	216	0,27%	170	46
ESF – Európsky sociálny fond	90	0,11%	85	5
HUSK – HU a SK cezhraničná spolupráca	66	0,08%	63	3
Ostatné	3 066	3,77%	0	3 066
Spolu	81 293	100%	45 391	35 902

Zdroj: evidencia MAS Podpoľanie, www.crz.gov.sk, www.apa.sk, www.envirofond.sk, vlastný prieskum, jún 2014

3.2 SWOT analýza

Tabuľka č. 3.2.1 (Tabuľka č.2) Súhrnná SWOT analýza

Oblasť	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Prírodné zdroje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ výhodná geografická poloha územia ▪ hodnotný prírodný potenciál, chránené územia, biosférická rezervácia ▪ veľké množstvo minerálnych prameňov 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ postupujúca sukcesia ▪ znižujúca sa biodiverzita ▪ nízky objem separovaných zložiek z komunálneho odpadu ▪ nedostatočné environmentálne povedomie občanov 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podpora ekologického hospodárstva ▪ využitie štátnych podporných programov a podpora z fondov EÚ na zlepšenie stavu životného a prírodného prostredia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ekonomické záujmy pred environmentálnymi ▪ negatívne vplyvy klimatických zmien
Materiálne zdroje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dostatočná hustota cestnej siete ▪ nadregionálna vodovodná sieť ▪ dostatočná sieť škôl a školských zariadení ▪ potenciál pre využitie alternatívnych zdrojov energie (biomasa, slnečná energia,....) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nevyhovujúci rozsah a stav technickej infraštruktúry ▪ nedostatočná infraštruktúra pre CR a voľný čas ▪ nedostatok zberných dvorov ▪ chýbajúce koridory pre nemotorovú dopravu – systém údržby cyklotrás a turistických trás ▪ zastarané technické vybavenie škôl a školských zariadení a zlý technický stav športovísk, priestorov na získavanie praktických zručností ▪ nedostatočné kapacity sociálnych služieb ▪ chýbajúce integrované zdravotnícke zariadenia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ skvalitnenie medzinárodného dopravného napojenia (R2) ▪ podpora projektov s využitím fondov EÚ, grantov a dotácií štátu ▪ získavanie mimo rozpočtových zdrojov pre činnosť škôl a školských zariadení 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nedostatok finančných zdrojov na údržbu a budovanie ciest ▪ neúčinné programy pre riešenie rómskej problematiky v oblasti vzdelávania

Oblasť	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Ekonomické zdroje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ potenciál poľnohospodárskeho pôdneho fondu ▪ potenciál malých podnikateľských a poľnohospodárskych subjektov ▪ potenciál existujúcich priemyselných parkov ▪ potenciál pre vidiecky CR a rozvíjajúce sa služby vo vidieckom CR ▪ existencia značky – Regionálny produkt Podpoľanie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ neexistujúca ponuka programov pre využitie potenciálu v CR ▪ nedostatok výrobných podnikov, nedostatočne diverzifikovaný priemysel ▪ nízky stupeň finalizácie výroby ▪ nedostatočne fungujúce profesné združenia s nízkym stupňom spolupráce ▪ nerozvinuté lokálne a regionálne výrobné – spotrebiteľské reťazce 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podpora rozvoja vidieka realizáciou programu LEADER ▪ podpora ekologického hospodárstva ▪ rozvíjajúci sa vidiecky CR ▪ skvalitnenie medzinárodného dopravného napojenia (R2) a výhodná dopravná dostupnosť ▪ podpora budovania partnerstiev a vzájomnej spolupráce subjektov 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nedostatok disponibilného domáceho investičného kapitálu ▪ nedostatočná politika rozvoja regiónov zo strany štátu a VÚC – vedúca k prehlbovaniu regionálnych rozdielov ▪ komplikovaná platná legislatíva v SR ▪ administratívne náročná legislatíva pri využívaní národných programov a fondov EÚ
Ľudské zdroje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ silný potenciál ekonomicky činných so stredoškolským vzdelaním ▪ aktívna účasť dôchodcov na komunitnom živote ▪ kvalifikované ľudské zdroje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vysoký podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku ▪ nedostatok pracovných príležitostí v regióne ▪ málo pracovných príležitostí pre rizikové skupiny ▪ nízky záujem o tradičné poľnohospodárstvo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podpora projektov v rámci malého a stredného podnikania ▪ finančná podpora z fondov EÚ a z iných verejných zdrojov 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ riziko neuskutočnenia prijatých opatrení pre rozvoj územia na všetkých úrovniach ▪ nárast skupín obyvateľstva s problémami uplatnenia sa na trhu práce ▪ nezáujem študentov o učebné odbory
Inštitucionálne zdroje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ fungujúce VSP Podpoľanie a koordinačné združenie mikroregiónu Podpoľania ▪ uchovávanie a pestovanie kultúrnych hodnôt 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nedostatočné kapacity pre komunitný rozvoj znevýhodnených skupín obyvateľstva ▪ nedostatočné kapacity pre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ finančná podpora z fondov EÚ a z iných verejných zdrojov ▪ záujem o kultúru 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nepriaznivá kultúrna politika, uprednostňovanie iných oblastí pred kultúrou ▪ nepostačujúca koordinácia, spolupráca a riadenie

Oblasť	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
	v generačnej kontinuite <ul style="list-style-type: none"> ▪ živé tradície folklóru Detvy a Podpoľania 	participáciu a spoluprácu verejného a súkromného sektoru <ul style="list-style-type: none"> ▪ nerozvinutá regionálna a medzinár. spolupráca 		kultúry zo strany obcí a VÚC

3.3 Identifikácia potrieb

Pri identifikácii potrieb bola východiskovým bodom tvorba Analýza problémov, na ktorú sa členovia programového výboru zamerali. Následne na základe problémovej analýzy pracovná skupina definovala potreby pre jednotlivé problémy.

Analýzu problémov spracoval na pracovnom stretnutí KT PV, ktorého členmi sú miestni odborníci, samospráva, aktívni občania, MVO. Východiskom bola analýza silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození (SWOT analýza) a to konkrétne slabé stránky zo všetkých čiastkových SWOT analýz. Na pracovnom stretnutí boli identifikované problémy v regióne a posúdené, ktoré sú z nich najvýznamnejšie. Význam problémov bol posudzovaný vzhľadom na hlavný cieľ, na ktorom sa pracovná skupina zhodla a to - zvýšenie zamestnanosti v území.

Pracovná skupina pomenovala desať problémov regiónu Podpoľanie, z ktorých 5 považuje za najvýznamnejšie. Najvýznamnejšie problémy v Podpoľaní pracovná skupina definovala nasledovne:

- nevyužitý potenciál a nedostatočná spolupráca v agrosektore (11 bodov),
- nedostatočne rozvinutá výrobná sféra (10 bodov),
- nedostatočne využitý kultúrny a prírodný potenciál pre cestovný ruch (10 bodov),
- nevhodná infraštruktúra a obsah vzdelávania v školstve (8 bodov),
- vysoká miera nezamestnanosti (8 bodov).

Ďalšie problémy, ktoré pracovná skupina identifikovala, majú menší vplyv na hlavný cieľ - rast zamestnanosti. Z iného uhla pohľadu - napríklad kvality života obyvateľov – sú však veľmi dôležité:

- nedostatočné poskytovanie sociálnych a zdravotníckych služieb a ich nepostačujúce kapacity,
- nedostatočná podpora rozvoja informačno-komunikačných technológií pre služby občanom a občianskeho sektora,
- nedostatočná separácia odpadu,
- nedostatočná a zastaraná infraštruktúra,
- nedostatočne rozvinutá spolupráca a komunitný život.

Skupina vypracovala charakteristiku všetkých problémov a identifikovala ich potreby. Výsledky uvádzame v nasledujúcich tabuľkách.

Problém č.1: Nevyužitý potenciál a nedostatočná spolupráca v agrosektore

Tabuľka č. 3.3.1 Problém č. 1

CHARAKTERISTIKY PROBLÉMU
Nedostatočné využitie drevnej hmoty
Slabé využitie agroturistiky
Prevaha technických plodín nad potravinárskymi
Prevažuje ťažba dreva na vývoz
Nízky záujem o prácu v poľnohospodárstve
Nedostatok zdrojov na investície
Nedostatočná finalizácia
Nedoriešené pozemkové úpravy
Nevyužitý produkčný potenciál SHR
Chýbajú ukazovatele o miestom poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve
Chýbajú odborné-poradenské služby pre agropodnikateľov a vlastníkov lesov
HLAVNÉ IDENTIFIKOVANÉ POTREBY
1.1 Podpora na začatie podnikania mladých poľnohospodárov
1.2 Podpora rozvoja rodinných fariem
1.3 Finalizácia výroby
1.4 Diverzifikácia
1.5 Investície a technológie
1.6 Vzájomná spolupráca farmárov
1.7 Spolupráca farmárov s odberateľmi
1.8 Lepšie obhospodarovanie lesa

Problém č.2: Nedostatočne rozvinutá výrobná sféra

Tabuľka č. 3.3.2 Problém č. 2

CHARAKTERISTIKY PROBLÉMU
Nedostatok disponibilného investičného kapitálu používaného vo výrobe
Zastarané technológie
Nízka úroveň spolupráce a koordinácie
Neexistencia štartovacích centier (business centrá, co-workingové centrá a pod.)
HLAVNÉ IDENTIFIKOVANÉ POTREBY
2.1 Prístup k investičnému kapitálu
2.2 Dostupnosť nových technológií
2.3 Vzájomná spolupráca a koordinácia malých podnikov
2.4 Štartovacie centrá na podporu začínajúcich podnikateľov

Problém č.3: Nedostatočne využitý potenciál pre cestovný ruch

Tabuľka č. 3.3.3 Problém č. 3

CHARAKTERISTIKY PROBLÉMU
Nedostatočná turistická infraštruktúra a služby
Nevyužitý potenciál kultúry pre potreby cestovného ruchu
Nevyužitý potenciál minerálnych prameňov
Hroziaci zánik pôvodnej podpolianskej architektúry
Neexistuje ponuka programu na využitie potenciálu v cestovnom ruchu
Neexistuje systém údržby/správcovstvo existujúcich cyklotrás a turistických chodníkov
Slabá starostlivosť o pôvodnú podpoliansku architektúru, historický stavebný fond a drobnú architektúru
Neexistuje marketing kultúry v regióne
Zlý technický stav väčšiny kultúrnych zariadení a ich slabá vybavenosť
Obyvatelia nemajú vzťah k tradičnej podpolianskej architektúre
Nedostatočný marketing
Nepostačujúca koordinácia a spolupráca v cestovnom ruchu
HLAVNÉ IDENTIFIKOVANÉ POTREBY
3.1 Koordinácia a spolupráca v CR
3.2 Tvorba produktov CR
3.3 Propagácia a predaj produktov
3.4 Rekreačná a turistická infraštruktúra
3.5 Kultúrne zariadenia a služby
3.6 Investície na podporu podnikania v CR
3.7 Dobudovanie zariadení služieb CR na celoročnú prevádzku
3.8 Informačný servis
3.9 Koordinácia aktivít a podujatí
3.10 Ponuka voľno časových a spoločenských aktivít
3.11 Kvalita a vybavenie kultúrnych zariadení
3.12 Športové a relaxačné areály pre všetkých

Problém 4: Nevhodná infraštruktúra a obsah vzdelávania v školstve

Tabuľka č. 3.3.4 Problém č. 4

CHARAKTERISTIKY PROBLÉMU
Energeticky náročná prevádzka niektorých školských budov
Nedostatočné neformálne vzdelávanie
Neznalosť potrieb trhu práce zo strany škôl

Zlý stav niektorých školských budov
Neexistuje spolupráca stredných škôl s podnikmi
Zlé technické vybavenie školských priestorov na získavanie praktických zručností
Zlý technický stav športovísk pri školách
Nespracovaná koncepcia rozvoja škôl a školských zariadení v regióne
HLAVNÉ IDENTIFIKOVANÉ POTREBY
4.1 Prispôsobenie vzdelávania potrebám trhu práce Podpoľania
4.2 Inovácie vzdelávacích prístupov
4.3 Spolupráca a koordinácia škôl vo vzdelávacom procese
4.4 Skvalitnenie a zladenie kapacít školských a predškolských zariadení a areálov
4.5 Kvalitnejšie vybavenie škôl pre výučbu

Problém 5: Vysoká miera nezamestnanosti

Tabuľka č. 3.3.5 Problém č. 5

CHARAKTERISTIKY PROBLÉMU
Finančná podhodnotenosť vzdelanej pracovnej sily
Nedostatok pracovných príležitostí
Málo pracovných príležitostí pre rizikové skupiny občanov
Sociálne dávky sú vyššie ako minimálna mzda - nezáujem pracovať
Málo investorov
Chýbajú sociálne podniky a chránené dielne
Nízke mzdy
HLAVNÉ IDENTIFIKOVANÉ POTREBY
5.1 Potreba podpory MSP a prístupu k investičnému kapitálu
5.2 Podpora inovácii a know-how, dostupnosť nových technológií
5.3 Lepšie využívanie a zhodnocovanie miestneho potenciálu
5.4 Vzájomná spolupráca a koordinácia malých podnikov
5.5 Štartovacie centrá na podporu začínajúcich podnikateľov
5.6 Získavanie nových zručností a výmena skúseností

Problém 6: Nedostatočné poskytovanie sociálnych a zdravotníckych služieb a ich nepostačujúce kapacity

Tabuľka č. 3.3.6 Problém č. 6

CHARAKTERISTIKY PROBLÉMU
Nedostatok kapacít sociálnych služieb, konkrétne: - chýbajú penzióny pre dôchodcov rodinného typu, - chýbajú krízové centrá, útulky, krátkodobý pobyt v DD (denný stacionár)
Chýba integrované zdravotnícke zariadenie

Nedostatočne vybudované bezbariérové prístupy vo verejných priestoroch
Nedostatočné riešenie problematiky zvyšujúcej sa rómskej populácie
Zložitosť práce s rómskou populáciou v školstve
Výskyt sociálno – patologických javov
Narastajúca kriminalita.
HLAVNÉ IDENTIFIKOVANÉ POTREBY
6.1 Kvalitné krízové centrá
6.2 Dobudovanie komunitných sociálnych služieb pre seniorov
6.3 Kvalitné integrované zdravotnícke zariadenia
6.4 Komunitné centrá a asistenčné služby pre rómsku komunitu
6.5 Riešenie začleňovania znevýhodnených skupín obyvateľstva

Problém 7: Nedostatočná podpora rozvoja informačno-komunikačných technológií pre služby občanom a občianskeho sektora

Tabuľka č. 3.3.7 Problém č. 7

CHARAKTERISTIKY PROBLÉMU
Nedostatočná ponuka elektronických služieb vo verejnom sektore
Chýba register občianskych združení, spolkov, krúžkov, kolektívov, jednotlivcov – umelcov, majstrov, lektorov, tvorcov
Nedostatočne fungujú profesné združenia zastupujúce záujmy subjektov
Nedostatočné ohodnotenie činnosti OZ Podpoľanie zo strany verejného sektora
HLAVNÉ IDENTIFIKOVANÉ POTREBY
7.1 Budovanie optickej siete
7.2 Budovanie bezdrôtovej siete
7.3 Modernizácia miestneho rozhlasu cez wifi technológie
7.4 Zlepšenie komunikácie medzi obcou a občanom – hlasom, videom, správou
7.5 Infraštruktúra, poskytovanie elektronických služieb e-govermentu obec – občan
7.6 Budovanie databáz združení a spolkov, aktivistov a reprezentantov Podpoľania

Problém 8: Nedostatočná separácia odpadu

Tabuľka č. 3.3.8 Problém č. 8

CHARAKTERISTIKY PROBLÉMU
Nízky objem separovaných zložiek komunálneho odpadu
Málo zložiek v zavádzaní separovaného odpadu
Nedostatok zberných dvorov na triedený odpad
Nedostatočné environmentálne povedomie občanov
HLAVNÉ IDENTIFIKOVANÉ POTREBY
8.1 Uzatvorenie skládok odpadov

8.2 Spracovateľské a prevádzkové kapacity na bioodpad
8.3 Zberné dvory vrátane technického, technologického a materiálového vybavenia
8.4 Odstraňovanie čiernych skládok
8.5 Nákup technológií na zneškodňovanie odpadov

Problém 9: Nedostatočná a zastaraná technická infraštruktúra

Tabuľka č. 3.3.9 Problém č. 9

CHARAKTERISTIKY PROBLÉMU
Vysoké náklady na budovanie technickej infraštruktúry z dôvodu rozptýleného osídlenia
Nedostatočná kvalita cestnej siete
Nedostatočná infraštruktúra v oblasti zásobovania obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov
Nedostatočná infraštruktúra v oblasti verejných kanalizácií
Nízka miera napojenia obyvateľov na verejnú kanalizačnú sieť a verejný vodovod
Chýbajú koridory pre nemotorovú dopravu
HLAVNÉ IDENTIFIKOVANÉ POTREBY
9.1 Komplexné strategické dokumenty pre oblasť dopravy
9.2 Vytvorenie podpolianskej dopravnej spoločnosti
9.3 Nákup ekologických dopravných prostriedkov
9.4 Dobudovanie ciest II. a III. triedy
9.5 Dobudovanie miestnych komunikácií pre podporu podnikania
9.6 Modernizácia a výstavba autobusových zástaviek
9.7 Cyklistické prepojenia a koridory pre nemotorovú dopravu
9.8 Integrované dopravné uzly
9.9 Dobudovanie resp. vybudovanie vodovodov a kanalizácií
9.10 Dobudovanie resp. rekonštrukcia ČOV
9.11 Protipovodňové opatrenia – úpravy tokov, aj mimo tokov
9.12 Meliorácie a úprava melioračných vyústnych objektov
9.13 Údržba existujúcich protipovodňových odrážok a vybudovanie nových na území biosférickej rezervácie
9.14 Zníženie energetickej náročnosti budov
9.15 Spolupráca a koordinácia v budovaní energetickej samostatnosti
9.16 Vykurovanie obnoviteľnými zdrojmi
9.17 Nákup technológií na znižovanie emisií
9.18 Revitalizácia opustených výrobných areálov – hnedé parky
9.19 Udržiavanie verejných, výrobných a obytných priestranstiev
9.20 Spolupráca a koordinácia aktérov pri využívaní zanedbaných území a plôch
9.21 Zvyšovanie environmentálneho povedomia

Problém 10: Nedostatočne rozvinutá spolupráca a komunitný život

Tabuľka č. 3.3.10 Problém č. 10

CHARAKTERISTIKY PROBLÉMU
Nízka miera viacsektorovej spolupráce,
Absencia profesných regionálnych združení,
Nízka miera občianskej participácie a angažovanosti,
Nedostatočná úroveň sociálneho začlenenia znevýhodnených skupín obyvateľov,
Nedostatočná občianska infraštruktúra na podporu spolupráce a komunikácie.
HLAVNÉ IDENTIFIKOVANÉ POTREBY
10.1 Kvalitné krízové a komunitné centrá
10.2 Sociálne začlenenie znevýhodnených a marginalizovaných skupín obyvateľstva
10.3 Aktivizovanie a angažovanie obyvateľov
10.4 Využitie inovatívnych nápadov občanov formou mikrograntingu
10.5 Elektronizácia verejných služieb, web stránky obcí
10.6 Transparentnosť samospráv
10.7 Zavádzanie nových informačných systémov
10.8 Občianska kontrola samospráv
10.9 Podpora prevádzkových a animačných nákladov partnerstva
10.10 Implementácia stratégie
10.11 Podpora vytvárania spolkov a vertikálnych i horizontálnych partnerstiev
10.12 Podpora spolupráce a výmeny skúseností v rámci SR a EÚ

4. Strategický rámec

4.1 Definovanie vízie a strategického cieľa

Vízia Podpoľania:

Podpoľanie – jedinečná, autentická, rozmanitá, prosperujúca krajina, otvorená pre spoluprácu, s množstvom príležitostí pre kvalitný život ľudí aktívne a tvorivo využívajúcich miestne zdroje a hodnoty.

Vízia bola vytvorená na základe zistení z auditu zdrojov, názorov aktérov zúčastnených na stretnutiach, na základe vízií jednotlivých miest a obcí, na základe daností a podmienok územia a predstavuje smerovanie rozvoja územia Podpoľania na obdobie 15 rokov. V Podpoľaní sa kladie dôraz na rozvoj územia prostredníctvom aktivizácie ľudí a spolupráce s dôrazom na zachovanie jedinečnosti, krajinného rázu a využívanie miestnych zdrojov.

Na víziu nadväzuje strategický cieľ, ktorý chceme dosiahnuť do roku 2023:

Strategický cieľ:

Zlepšiť podmienky pre tvorbu a udržanie pracovných miest prostredníctvom tvorivého využitia miestneho potenciálu

Dosiahnutím strategického cieľa sa naplnia základné predpoklady pre udržanie obyvateľstva – najmä mladých ľudí v regióne, zvýšenie kvality života všetkých občanov a rozvoj hodnôt a príležitosti vidieckeho územia akým Podpoľanie je.

Stanovenie jedného strategického cieľa znamená koncentráciu úsilia a finančných prostriedkov na najdôležitejšiu tému nasledujúceho rozvojového obdobia, ktorou je podpora vytvárania podmienok pre rozvoj zamestnanosti a je výsledkom auditu zdrojov, SWOT analýzy ako aj problémovej analýzy a na jeho definícii sa zhodlo široké spektrum miestnych aktérov – zástupcov súkromného aj verejného sektora.

Strategický cieľ ako aj špecifické ciele stratégie Podpoľania prispievajú svojimi opatreniami k cieľom **Stratégie EU 2020** hlavne k prvému cieľu *Zamestnanosť* a k piatemu cieľu *Boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu*. Zároveň aj k hlavnému cieľu **PRV**: *Podpora prenosu znalostí a inovácií v poľnohospodárstve, potravinárstve lesníctve a vidieckych oblastiach a podpora sociálnej inklúzie, znižovania chudoby a hospodárskeho rozvoja vo vidieckych oblastiach* a globálnemu cieľu **IROP**: *Prispieť k zlepšeniu kvality života a*

zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí.

4.2 Stanovenie priorít, špecifických cieľov a opatrení

Pre nasledujúce obdobie sú pre Podpoľanie rozhodujúce 4 oblasti, ktorých rozvojom sa vytvoria podmienky pre zamestnanosť, tvorbu a udržanie pracovných miest ako aj samozamestnania priamo v regióne. Vychádzajú zo SWOT analýzy, identifikovania problémov a potrieb, ktorých riešenie umožní dosiahnutie strategického cieľa ako aj cieľov 1 a 5 stanovených v Stratégii EÚ 2020, hlavnom ciele PRV a globálnom ciele IROP.

Priority:

- 1. Dostatok pracovných príležitostí**
- 2. Vhodná štruktúra a kvalita sociálnej infraštruktúry a služieb**
- 3. Vhodná kvalita technickej infraštruktúry**
- 4. Rozvinutý komunitný život a spolupráca regiónu**

Jedná sa o podporu podnikateľských subjektov, združení alebo iných organizácií, ktoré sú priamo tvorcami pracovných príležitostí, podpory obcí a miest pre zlepšenie infraštruktúry a služieb, aj vytvorenie podmienok pre vzdelávanie a zdravý životný štýl pre všetky vekové a sociálne kategórie, ako aj pre vyššiu participáciu a aktivizáciu občanov. Fungujúce sociálne a občianske služby v regióne vytvárajú podmienky pre zdravé pracovné prostredie a pre začleňovanie znevýhodnených skupín obyvateľstva. Pre rozvoj zamestnanosti Podpoľania je kľúčovou oblasťou **zlepšenej komunikácie a spolupráce**, ktoré sa prierezovo uplatňujú vo všetkých prioritách.

PRIORITA Č. 1 DOSTATOK PRACOVNÝCH PRÍLEŽITOSTI

Zamestnanosť, tvorba a udržanie pracovných miest, podpora samozamestnania priamo v regióne sú kľúčové témy tejto priority. Podpoľanie na základe vykonaných analýz a v súlade s identifikovanými slabými stránkami SWOT analýzy a problémami č. 1,2,3 a 5 problémovej analýzy, definovalo 3 okruhy, ktoré majú predpoklad v území prostredníctvom využívania inovatívnych prístupov pri zhodnocovaní miestnych zdrojov dosiahnuť udržanie a tvorbu pracovných príležitostí:

– *poľnohospodárstvo a lesníctvo*

- *malé a stredné podnikanie*
- *vidiecky cestovný ruch*

V rámci priority č.1 sú v súlade s uvedeným zadaním zadané 3 špecifické ciele, ktoré sú rozpracované do úrovne opatrení, ktorých podporou sa očakáva naplnenie cieľov.

Špecifický cieľ č. 1.1 Správnym hospodárením udržať biodiverzitu a krajinný ráz

Špecifický cieľ je zameraný na oblasť poľnohospodárstva, lesníctva, spracovania biomasy a komunálneho odpadu. V navrhnutých opatreniach a podporovaných aktivitách sa dôraz kladie na udržanie rázu krajiny, ktorý je pre Podpoľanie tak špecifický a jedinečný a tým z pohľadu ďalšieho rozvoja územia dôležitý. Podporované aktivity v jednotlivých opatreniach sledujú cieľ tvorby a udržania pracovných miest vždy v súvislosti s dôrazom na podporu udržania rázu jedinečnej podpoľianskej krajiny.

Tento špecifický cieľ prispieva eliminácii problému č. 1 *Nevyužitý potenciál a nedostatočná spolupráca v agrosektore* k naplneniu nasledovných potrieb identifikovaných v rámci analytickej časti:

- potreba podpory pre začínajúcich a mladých farmárov a pre rodinné farmy
- podpora finalizácie prvovýroby
- podpora diverzifikácie výroby
- podpora investícií a nových technológií
- lepšie obhospodarovanie lesov
- lepšie energetické zhodnotenie biomasy
- potreba vzájomnej spolupráce farmárov
- potreba spolupráce s odberateľmi

Realizáciu opatrení na uspokojenie týchto potrieb sa zároveň vytvoria podmienky pre vznik nových pracovných príležitostí

Špecifický cieľ prispieva k napĺňaniu fokusovej oblasti 2A, 2B, 2C, 3A, 5C, 6A a 6B a bude sa realizovať prostredníctvom nasledovných piatich opatrení:

a) Opatrenie č. 1.1.1 Podpora malých a rodinných farmárov – M06 PRV

Cieľ: Vytvoriť podmienky pre samozamestnanosť a udržanie pracovných miest za účelom uchovania kultúrnej krajiny

Tento cieľ sa bude napĺňať dvomi podopatreniami:

1.1.1a Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých farmárov**1.1.1b Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti na rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov**

Vzhľadom na laznický ráz podpoľianskej krajiny, výskyt chránených území, špecifických prírodných podmienok, tradície poľnohospodárskej činnosti ako aj v záujme uchovania tradičných poľnohospodárskych postupov je v území Podpoľania záujem podporiť nových mladých farmárov a malé a rodinné farmy.

Práve tento typ podnikania je príležitosťou pre samozamestnanie, zapájanie členov rodiny do činnosti farmy. Zároveň činnosť malých a rodinných fariem je predpokladom zvýšenia starostlivosti o krajinu, zvýšenia ponuky kvalitných miestnych jedinečných výrobkov, uchovávaní tradičnej kultúrnej krajiny. Z tohto dôvodu a dôvodov udržateľnosti rodinných fariem, je nevyhnutné aj finančne podporiť zakladanie nových fariem, čo zároveň prispeje k podpore zamestnanosti.

Pre obidve podopatrenia bude dôležitým lokálnym výberovým kritériom uchovanie krajíného rázu a hodnôt Podpoľania v rámci aktivít podnikateľského plánu.

b) Opatrenie č. 1.1.2 Podpora poľnohospodárskych podnikov - M04 PRV

Ciel': Zvýšiť konkurencieschopnosť poľnohospodárskych podnikov

Poľnohospodárska činnosť v Podpoľaní má svoju tradíciu a svoju významnú činnosť realizujú stredné a veľké poľnohospodárske podniky. Navrhnuté opatrenie sa zameriava na ich podporu v záujme ďalšieho rozvoja poľnohospodárstva, zvýšenia konkurencieschopnosti poľnohospodárskych podnikov s cieľom udržania a zvyšovania pracovných príležitostí. V stratégii CLLD však budú podporené len malé farmy.

V rámci opatrenia sú podporované investičné aktivity na zlepšenie technického a technologického vybavenia fariem, výstavba, rekonštrukcia či modernizácia prevádzkových priestorov. Účelom je zabezpečenie vyššej pridanej hodnoty, umožnenie zvyšovania príjmov farmy a tým udržanie a rast pracovných miest.

c) Opatrenie č. 1.1.3 Spolupráca a sieťovanie agrosektora – M16 PRV

Ciel': Rozvinúť koordináciu a kooperáciu za účelom zvyšovania výroby, spracovania a predaja produktov

Predpokladom pre tvorbu pridanej hodnoty v agrosektore je zvyšovanie spolupráce podnikov agrosektora medzi sebou ale aj ďalšími subjektmi verejného a súkromného sektora pôsobiacimi v území Podpoľania. Rozvoj spolupráce a vzájomnej koordinácie je obrovským potenciálom pre zvýšenie výroby, spracovania a predaja produktov.

V rámci opatrenia je podpora tematicky smerovaná hlavne do dvoch oblastí:

- podpora výroby, spracovania a predaja regionálnych výrobkov formou spoločných predajní, miestnych trhov, odberateľských vzťahov, ďalšieho rozvoja značky Regionálny produkt Podpoľanie a budovania spracovateľských kapacít v regióne,
- budovanie sietí v rámci agrosektora, spolupráca, vrátane mapovania kapacít.

d) Opatrenie č. 1.1.4 Využitie biomasy a komunálneho odpadu – M06 a M04 PRV

Cieľ: Zvýšiť efektivitu využitia biomasy a komunálneho odpadu

Opatrenie je zamerané na zvýšenie využívania obnoviteľných zdrojov energie. V regióne Podpoľanie je dostatočným a dostupným zdrojom energie drevná biomasa, ďalšou možnosťou je využívanie vedľajších produktov, odpadov, zvyškov a iných surovinových zdrojov pre účely bioenergetiky. V rámci opatrenia sú podporované investície pre nákup strojov, dopravných prostriedkov a technológií pre vybavenie prevádzok na spracovanie biomasy, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich aj budovanie nových prevádzok, zberných dvorov a kompostární vrátane tvorby logistiky pre efektívne využitie biomasy v regióne.

e) Opatrenie č. 1.1.5 Podpora lesného hospodárstva – M08 PRV

Cieľ: Podporiť ekologicky šetrné hospodárenie v lesoch

Opatrenie je zamerané v zmysle definície špecifického cieľa na hospodárenie v lesoch, ktoré prispeje k obnove, zachovaniu a zvýšeniu biodiverzity lesných oblastí, k zlepšeniu životaschopnosti lesov ako aj udržaniu charakteristického vzhľadu krajiny. V rámci opatrenia sa podporujú investičné aktivity na podporu nákupu lesných strojov, zariadení a technológií s cieľom zefektívnenia a modernizácie obhospodarovania lesa.

Špecifický cieľ č.1.2 - Zvýšiť a udržať zamestnanosť podporou malého a stredného podnikania

Špecifický cieľ sa zameriava na tvorbu a udržanie pracovných miest prostredníctvom zlepšenia podmienok pre fungovanie malých a stredných podnikov. Jedná sa o podporu

existujúcich malých podnikov, ktoré dokážu zavedením inovatívnych riešení, prehĺbovaním odborných znalostí a zlepšením spolupráce zvýšiť konkurencieschopnosť a tým stabilizovať alebo rozširovať svoju produkciu a následne i zamestnanosť.

Špecifický cieľ prispieva k eliminácii problému č. 2 ***Nedostatočne rozvinutá výrobná sféra*** a k naplneniu nasledovných potrieb identifikovaných v rámci analýzy:

- potreba podpory MSP a prístupu k investičnému kapitálu
- podpora inovácii a know-how, dostupnosť nových technológií
- lepšie využívanie a zhodnocovanie miestneho potenciálu
- vzájomná spolupráca a koordinácia malých podnikov
- štartovacie centrá na podporu začínajúcich podnikateľov

Špecifický cieľ 1.2 prispieva k realizácii Špecifického cieľa 5.1.1 IROP – Získanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb a družstiev, v súlade s aktivitami A, B, C a D

Tento špecifický cieľ sa bude realizovať prostredníctvom dvoch opatrení:

a) Opatrenie č. 1.2.1 Podpora inovácií výroby a služieb v malých podnikoch
Cieľ: Zvýšiť kvalitu a sortiment výroby a služieb

Opatrenie je zamerané na zvýšenie kvality ako aj rozsahu a sortimentu výroby a poskytovaných služieb v malých a stredných podnikoch v Podpoľaní zavádzaním nových inovatívnych riešení a technológií. Podporované aktivity sú zamerané na investície do nákupu strojov, zariadení a technológií ako aj výstavby, rekonštrukcie a modernizácie prevádzok s cieľom skvalitnenie alebo rozšírenia výroby, či poskytovanej služby. Súčasťou opatrenia je aj podpora zriaďovanie inkubátorov pre zefektívnenie činnosti malých a začínajúcich podnikateľov.

b) Opatrenie č. 1.2.2 Podpora spolupráce a zlepšovania zručností malých a stredných podnikov

Cieľ: Mobilizovať ľudský potenciál pre tvorivé využitie miestnych zdrojov a hodnôt

Predpokladom pre zlepšenie konkurencieschopnosti je zvyšovanie spolupráce podnikov formou zakladania cechov, profesijných združení, klastrov a pod. Vzájomná spolupráca a sieťovanie umožňuje vzájomnú podporu podnikov ako aj spoločné presadzovanie potrieb a záujmov v rámci rozvoja regiónu a pod. Významnou časťou opatrenia je podpora prehĺbovania odborných vedomostí a nadobúdania nových zručností.

Špecifický cieľ č. 1.3 - Rozvinúť Podpoľanie ako špecifickú destináciu vidieckeho cestovného ruchu

Podpoľanie je svojrázny vidiecky región so zachovanými prírodnými hodnotami, lazničným osídlením, špecifickým ľudovým prejavom a gastronómiou, možnosťami pre aktívne trávenie voľného času, ponukou ubytovania na súkromí. V Podpoľaní sa pozornosť sústreďuje na podporu rozvoja vidieckeho cestovného ruchu, na ktorý má územie predpoklady a ktorý je možnosťou udržania a tvorby pracovných miest (formou samozamestnania aj zamestnania) zhodnocovaním miestnych špecifických zdrojov krajiny. Aktivity v oblasti cestovného ruchu majú potenciál vytvárať dopyt po ďalších službách, ktoré sú zdrojom pracovných príležitostí: remeslá, gastronómia, agroturistika, kultúra, šport, maloobchod, ...

Účelom jednotlivých opatrení jej podpora tvorivého využívania miestnych zdrojov a hodnôt pre rozvoj zamestnanosti formou tvorby a propagácie produktov a služieb.

Špecifický cieľ prispieva k eliminácii problému č. 3 *Nedostatočne využitý potenciál pre cestovný ruch* a k naplneniu nasledovných potrieb identifikovaných v rámci analytickej časti:

- zlepšenie koordinácie a spolupráce v cestovnom ruchu
- potreba tvorby produktov pre trh cestovného ruchu
- propagácia a predaj produktov cestovného ruchu
- dobudovanie malej rekreačnej a turistickej infraštruktúry
- lepší prístup k investíciám do podnikania v cestovnom ruchu

Špecifický cieľ 1.3 prispieva k realizácii Špecifického cieľa 5.1.1 IROP – Získanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb a družstiev, v súlade s aktivitami A, B, C a D a k fokusovej oblasti PRV č. 6B

Tento špecifický cieľ sa bude realizovať prostredníctvom dvoch opatrení:

a) Opatrenie č. 1.3.1 Tvorba a marketing produktov cestovného ruchu (CR)

Cieľ: Využiť jedinečný potenciál územia pre zvýšenie návštevnosti Podpoľania

V záujme zviditeľnenia Podpoľania ako destinácie vidieckeho cestovného ruchu je opatrenie zamerané na podporu nadstavbových neinvestičných aktivít, ktoré zatraktívnia, skvalitnia a odprezentujú komplexnú ponuku služieb cestovného ruchu pod spoločnou značkou Podpoľanie. Účelom opatrenia je zvýšenie návštevnosti, predĺženie pobytu návštevníka v Podpoľaní, ako aj zvýšenie počtu zakúpených služieb v regióne.

V rámci opatrenia je podpora tematicky smerovaná do troch oblastí:

- podpora tvorby, marketingu a predaja komplexných služieb a atraktivít -produktov formou podpory činnosti regionálnej kancelárie, budovania a prezentácie značky Podpoľania ako destinácie cestovného ruchu
- zvyšovanie kvality a rozsahu poskytovaných služieb – prostredníctvom tvorby nových produktov CR, prípravy sprievodcov, budovania systému kvality služieb CR, realizáciou systému „Regionálny produkt Podpoľanie“,
- podpora spolupráce, koordinácie subjektov CR – podporou činnosti združenia CR,

Toto opatrenie prispieva k realizácii Špecifického cieľa IROP 5.1.1 aktivita 2 C a D

b) Opatrenie č. 1.3.2 Podpora investícií do cestovného ruchu

Ciel': Zvýšiť atraktivitu a prítlačivosť územia

Tento cieľ bude realizovaný prostredníctvom dvoch podopatrení:

1.3.2a Podpora investícií do malej rekreačnej a turistickej infraštruktúry - M07 PRV

1.3.2b Podpora podnikania v cestovnom ruchu - prostredníctvom IROP

Pre zvýšenie atraktivity a prítlačivosti územia sú podopatrenia zamerané na investičné aktivity do infraštruktúry cestovného ruchu a podpory malých podnikateľov. Podpora vidieckeho cestovného ruchu je smerovaná do budovania atraktivít, resp. malej turistickej infraštruktúry ako sú napr. vyhliadkové veže, pozorovateľne, lanové dráhy, turistické vláčiky, turistický informačný systém vrátane mapových panelov, značenia trás, odpočinkových miest, odpadkových košov a systému ekotrás vrátane cyklotrás, turistických trás, trás pre jazdu na koni a pod. a na podporu rozvoja zariadení cestovného ruchu s celoročným využitím s dôrazom zachovanie tradičného osídlenia a architektúry.

PRIORITA Č. 2. - VHODNÁ ŠTRUKTÚRA A KVALITA SOCIÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY A SLUŽIEB

Strategická priorita č.2 je zameraná na štyri oblasti života občanov regiónu a to sú: vzdelávanie, sociálne služby, zdravotníctvo a aktívne trávenie voľného času všetkých obyvateľov. Zlepšením poskytovaných služieb v uvedených oblastiach je predpokladom nielen zvýšenia kvality života občanov ale aj zlepšením podmienok pre zvýšenie zamestnanosti v regióne a inklúziu sociálne znevýhodnených skupín obyvateľstva

V rámci oblasti vzdelávania sa dôraz kladie na zvyšovanie vzdelanostnej úrovne občanov a prepojenie vzdelávania s praxou.

V sociálnej oblasti je prioritou starostlivosť o seniorov, zdravotne postihnutých občanov ako aj starostlivosť o sociálne znevýhodnených občanov.

V oblasti zdravotníctva je dôraz kladený na prístup k základnej zdravotnej starostlivosti pre všetky sociálne skupiny a vekové kategórie.

V rámci skvalitňovania využívania voľného času je cieľom aktivizovať obce a organizácie v regióne pre vytvorenie podmienok a na aktívne trávenie voľného času všetkých občanov, vrátane hendikepovaných.

V rámci prioritnej oblasti č.2 sú v súlade s uvedeným zadefinované 3 špecifické ciele, ktoré sú rozpracované do úrovne opatrení a aktivít, ktorých podporou sa očakáva uskutočnenie potrieb.

Špecifický cieľ č. 2.1 Zvýšiť kvalitu vzdelávania, zlepšiť technický stav vzdelávacích inštitúcií a reštrukturalizovať ich podľa potrieb a podmienok regiónu.

Z pohľadu zlepšovania stavu zamestnanosti v regióne je zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov jednou z významných podmienok. V regióne Podpoľanie sa dôraz kladie na zabezpečenie podmienok pre celoživotné vzdelávanie občanov, zatraktívnenie procesu vzdelávania na všetkých jeho úrovniach a prepojenie vzdelávania s potrebami trhu práce ako aj so získavaním praktických zručností študentov priamo u zamestnávateľa.

Tento špecifický cieľ prispieva k eliminácii problému č. 4 **Nevhodná infraštruktúra a obsah vzdelávania v školstve** a k naplneniu nasledovných potrieb identifikovaných v rámci analýz:

- prispôsobenie vzdelávania potrebám trhu práce Podpoľania
- inovácie vzdelávacích prístupov
- spolupráca a koordinácia škôl vo vzdelávacom procese
- skvalitnenie a zladenie kapacít školských a predškolských zariadení a areálov
- kvalitnejšie vybavenie škôl pre výučbu

Špecifický cieľ 2.1 prispieva k realizácii Špecifického cieľa 5.1.2 IROP – aktivita: Rozvoj základnej infraštruktúry v oblasti vzdelávania a bude sa realizovať prostredníctvom dvoch opatrení:

a) Opatrenie č. 2.1.1 Podpora inovatívnych prístupov vo vzdelávaní s dôrazom na potreby regiónu a trhu práce.

Ciel': Zvýšiť vzdelanostnú úroveň obyvateľstva

V rámci opatrenia je neinvestičná podpora smerovaná do uplatňovania inovatívnych prístupov všetkých foriem vzdelávania v predškolských (predprimárnych) a školských zariadeniach a v inštitúciách celoživotného vzdelávania. Zámerom je zvýšiť záujem o zvyšovanie vzdelanostnej úrovne u všetkých vekových skupín ako aj cieľových skupín (študenti, zamestnanci, záujemcovia o vzdelávanie, samozamestnávateľa, nezamestnaní, a pod.) občanov uplatňovaním inovatívnych vzdelávacích prístupov a prepájaním vzdelávania s praxou. Z pohľadu zlepšenia uplatnenia sa na trhu práce je dôležité zmapovať potreby trhu práce v regióne, zaviesť spoluprácu vzdelávacích inštitúcií so zamestnávateľmi a pripravovať nové metodické postupy a učebné osnovy vzhľadom na potreby regiónu a na regionálnu výchovu zvyšovania vzťahu k regiónu a jeho hodnotám.

b) Opatrenie č. 2.1.2 Podpora reštrukturalizácie a modernizácie vybavenia školských a mimoškolských zariadení pre potreby obyvateľov a trhu práce.

Ciel': Vytvoriť vhodnú a kvalitnú štruktúru vzdelávacej infraštruktúry

Opatrenie je zamerané na investície do podpory modernizácie a polyfunkčného využitia objektov a areálov vzdelávacej infraštruktúry podľa meniacich sa potrieb, vekovej štruktúry obyvateľstva a dobudovanie a modernizácia ich vybavenia v súlade s potrebou trhu práce regiónu a možnosťami využitia objektov na princípe integrácie.

Špecifický cieľ č. 2.2 Zlepšiť dostupnosť a kvalitu sociálnych a zdravotných služieb

Špecifický cieľ sa zameriava na zlepšovanie infraštruktúry, kvality a rozsahu sociálnych a zdravotných služieb a ich dostupnosti pre občanov v regióne Podpoľanie s dôrazom na prevenciu a osvetu pre lepšie využívanie sociálnych služieb.

Tento špecifický cieľ prispieva k eliminácii problému č. 6 **Nedostatočné poskytovanie sociálnych a zdravotníckych služieb a ich nepostačujúce kapacity** a k naplneniu nasledovných potrieb identifikovaných v rámci analytickej časti:

- kvalitné krízové centrá
- dobudovanie komunitných sociálnych služieb pre seniorov
- kvalitné integrované zdravotnícke zariadenia
- komunitné centrá a asistenčné služby pre rómsku komunitu

- riešenie začleňovania znevýhodnených skupín obyvateľstva

Špecifický cieľ 2.2 prispieva k realizácii Špecifického cieľa 5.1.2 IROP – aktivita: Rozvoj základnej infraštruktúry v oblasti sociálne a komunitné služby a je v súlade s Prioritnou osou č.2 IROP a investičnou prioritou 2.1 a bude sa realizovať prostredníctvom troch opatrení:

a) Opatrenie č. 2.2.1 Podpora zvýšenia úrovne sociálneho a zdravotného zabezpečenia
Cieľ: Rozšíriť ponuku a kvalitu služieb pre obyvateľov

Opatrenie je zamerané na realizáciu neinvestičných aktivít v oblasti zdravotných a sociálnych služieb. V zdravotnej oblasti sa realizáciou opatrenia predpokladá hlavne zlepšenie a skvalitnenie dostupnosti zdravotnej prevencie a výchovy pre všetky vekové a sociálne skupiny. Tým sa zabezpečí lepšia zdravotná kondícia obyvateľstva, ktorá úzko súvisí aj s uplatnením sa ekonomicky aktívneho obyvateľstva na trhu práce.

V sociálnej oblasti sa kladie dôraz na lepšiu dostupnosť sociálnej starostlivosti prostredníctvom zlepšenie informovanosti o sociálnych službách a postupoch ako ich v prípade potreby využiť a vyriešiť tak vzniknuté situácie v rodine, čím sa skvalitní život občanov, ktorým je sociálna starostlivosť poskytovaná, ako aj občanom – členom rodiny. V zmysle definovaných potrieb regiónu je podpora smerovaná do rozširovania rozsahu terénnej práce v obciach zameranej na rôzne cieľové skupiny občanov, mapovanie potrieb a ponuky sociálnych služieb pre osamelo žijúcich občanov v obciach s dôrazom na ťažko dostupné miesta obce (lazy). Podpora smerovaná pre poskytovanie opatrovateľskej služby ako aj pre starostlivosť o hendikepovaných a sociálne znevýhodnených občanov.

b) Opatrenie č. 2.2.2 Podpora výstavby a modernizácia zariadení sociálnych služieb a ich prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné.

Cieľ: Dobudovať potrebnú štruktúru sociálnych zariadení

Opatrenie sa zameriava na riešenie situácie v sociálnej oblasti investičnou podporou pre výstavbu, modernizáciu, rekonštrukciu sociálnych zariadení a ich areálov s dôrazom na prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné vrátane ich vybavenia.

c) Opatrenie č. 2.2.3 Podpora dobudovania štruktúry zdravotníckych zariadení

Cieľ: Zlepšiť dostupnosť a kvalitu zdravotníckych služieb

Opatrenie sa zameriava na riešenie situácie v zdravotníctve investičnou podporou pre zriaďovanie ambulancií prvého kontaktu, ktoré v niektorých obciach regiónu chýbajú. Zlepšenie dostupnosti zdravotníckych služieb pre občanov regiónu podporou zriaďovania diagnostických centier a centra zdravotníckej starostlivosti na území Podpoľania.

Špecifický cieľ č. 2.3 Rozšíriť a skvalitniť ponuku pre využívanie voľného času

V zmysle zadefinovanej vízie je v Podpoľaní snaha občanom regiónu poskytovať dostatok príležitostí pre kvalitný život. Dosiachnutie takto postavenej časti vízie úzko súvisí s možnosťou pracovných príležitostí ale aj so schopnosťou a možnosťou občanov v každom veku kvalitne a aktívne využívať svoj voľný čas. Špecifický cieľ č.3 sa preto zameriava na vytvorenie podmienok pre aktívne využívanie voľného času občanov ako aj návštevníkov regiónu s dôrazom na zlepšenie ponuky voľnočasových aktivít formou modernizácie a dostavby zariadení, zlepšením informovanosti o existujúcich možnostiach, ich koordináciou a podporou ich činnosti a aktivizovaním občanov v rámci spolkov, záujmových združení.

Špecifický cieľ prispieva k riešeniu problému č. 3 **Nedostatočné využívaný potenciál cestovného ruchu** a k naplneniu nasledovných potrieb identifikovaných v rámci analýz:

- informačný servis
- koordinácia aktivít a podujatí
- ponuka voľno časových a spoločenských aktivít
- kvalita a vybavenie kultúrnych zariadení
- športové a relaxačné areály pre všetkých

Špecifický cieľ 2.3 prispieva k realizácii fokusovej oblasti 6B a podopatrenia 7.4 PRV a bude sa realizovať prostredníctvom troch opatrení:

a) Opatrenie č. 2.3.1 Zlepšenie informovanosti a koordinácia aktivít a podujatí

Cieľ: Zvýšiť využitie a návštevnosť zariadení a podujatí

Neinvestičné opatrenie sa zameriava na zvýšenie využitia a návštevnosti zariadení a organizovaných podujatí prostredníctvom zlepšenia informovanosti o existujúcich možnostiach pre využívanie voľného času. Aktivity, ktoré sú v rámci opatrenia podporované smerujú k tvorbe databáz podujatí (spoločenské, športové, a pod.), databáz organizácií – organizátorov podujatí a činností, ich vzájomnú koordináciu a sieťovanie s cieľom podujatia a ponúkané činnosti zladit' časovo, územne, tematicky a týmto spôsobom rozšíriť možnosti

a zvýšiť kvalitu ponuky a návštevnosť pre aktívne využívanie voľného času občanov a návštevníkov celého regiónu.

b) Opatrenie č. 2.3.2 Podpora rozširovania ponuky pre voľno časové aktivity pre všetky vekové kategórie.

Ciel': Zvýšiť účasť obyvateľov na voľno časových aktivitách

Neinvestičné opatrenie sa zameriava na rozšírenie ponuky voľno časových aktivít prostredníctvom podpory činnosti spolkov, záujmových združení, neformálnych zoskupení a pod. Podpora bude smerovať do prípravy, organizácie, technického zabezpečenia, propagácie konkrétnych akcií a aktivít určených pre širokú verejnosť činností alebo určených pre členov spolkov a združení. Podpora bude smerovať do inovatívnych nápadov, ktoré prispievajú k rozšíreniu ponuky voľno časových aktivít ako aj k zvýšeniu aktivizácie občanov a ich záujmu o aktívne trávenie voľného času.

c) Opatrenie č. 2.3.3 Podpora budovania zariadení pre kultúru, šport a voľnočasové aktivity

Ciel': Zvýšiť počet kvalitných zariadení pre kultúru, šport a voľno časové aktivity

Opatrenie sa zameriava na zvyšovanie kvality a atraktivity zariadení a areálov pre kultúru, šport a voľno časové aktivity investičnou podporou pre ich výstavbu, modernizáciu, rekonštrukciu vrátane ich vybavenia.

PRIORITA Č.3.- VHODNÁ KVALITA TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Pre posilnenie regiónu Podpoľania je dobudovanie technickej infraštruktúry dôležitou témou, čo vyplynulo aj z analýzy územia. V rámci tejto strategickkej priority sú pre jej riešenie dva hlavné tematické okruhy:

- **doprava**
- **environmentálna infraštruktúra**

Špecifický cieľ č. 3.1 Zlepšiť dopravnú dostupnosť

Špecifický cieľ je zameraný na zlepšenie dopravnej prepojenosti v regióne, zlepšenie technického stavu ciest, dostupnosti obyvateľov k občianskej infraštruktúre, zlepšenie mobility pracovných síl a na zníženie emisného zaťaženia v ovzduší z dopravy.

Tento špecifický cieľ prispieva k eliminácii problému č. 9 ***Nedostatočná a zastaraná technická infraštruktúra*** a k naplneniu nasledovných potrieb identifikovaných v oblasti dopravy v analytickej časti:

- komplexné strategické dokumenty pre oblasť dopravy
- vytvorenie podpoľianskej dopravnej spoločnosti
- nákup ekologických dopravných prostriedkov
- dobudovanie ciest II. a III. triedy
- dobudovanie miestnych komunikácií pre podporu podnikania
- modernizácia a výstavba autobusových zástaviek
- cyklistické prepojenia
- integrované dopravné uzly

Špecifický cieľ prispieva k realizácii Špecifického cieľa 5.1.2 IROP – aktivita Rozvoj základnej infraštruktúry v oblasti: dopravné prepojenie a dostupnosť sídel a je v súlade s Prioritnou osou č.1 IROP a jej investičnými prioritami 1.1 a 1.2.

Špecifický cieľ 3.1 sa bude realizovať prostredníctvom dvoch opatrení:

a) Opatrenie č. 3.1.1 Podpora ekologicky šetrnej dopravy

Cieľ: Znížiť množstvo emisií v ovzduší z dopravy

V posledných rokoch je pre verejnú osobnú dopravu v regióne charakteristické postupné znižovanie autobusovej prepravy. Príčinou je rušenie spojov dopravnými spoločnosťami z dôvodu ich nerentabilnosti a tiež dôsledkom rastu podielu osobnej – individuálnej dopravy. Je potrebné uskutočniť opatrenia, aby sa zamedzilo zvyšovaniu emisií z dopravy a zvýšil záujem o nemotorovú a verejnú dopravu. Preto podpora v opatrení je smerovaná na nevyhnutnú potrebu vypracovania plánu mobility a integrovanej dopravy v regióne, ako nástrojov pre efektívne a ekologické zabezpečenie dopravnej obslužnosti územia. Následne zabezpečenie vzniku dopravnej spoločnosti na vykonávanie verejnej dopravy v regióne. Účelom opatrenia je znížiť množstvo emisií v ovzduší z dopravy, preto je záujem v regióne využívať ekologické dopravné prostriedky.

b) Opatrenie č. 3.1.2 Podpora dopravnej infraštruktúry pre podporu mobility regiónu

Cieľ: Dobudovať komunikačný dopravný systém

Opatrenie je zamerané na dobudovanie dopravnej infraštruktúry, ktorá zabezpečí napojenie regiónu na nadradený dopravný systém (R1) a vytvorí predpoklady pre podporu dopravnej mobility v Podpoľaní. Okrem dobudovania ciest II. a III. triedy a odstránenie

bodových závad na nich, sa jedná hlavne o vybudovanie cyklistických prepojení, zástaviek a miestnych komunikácií, ktoré napoja podnikateľské aktivity. Pre dopravnú mobilitu je nevyhnutné okrem vypracovania plánu dopravnej mobility Podpoľania predovšetkým vybudovanie uzlov integrovanej dopravy v Detve a v Kriváni.

Špecifický cieľ č. 3.2 Zlepšiť kvalitu životného prostredia v regióne

Podpoľanie je územím bohatým na prírodné zaujímavosti fauny a flóry, čo potvrdzuje veľký počet chránených území. Zaraďuje sa k územiám s hodnotnými biocentrami, aj to je jedným z dôvodov, prečo je potrebné prijímať opatrenia, ktoré zabezpečia kvalitu životného prostredia. Stratégia územia Podpoľania smeruje tiež k podpore udržateľného rastu t. j. aj k zabezpečeniu environmentálnej udržateľnosti hospodárskeho rozvoja regiónu, čo sa dosahuje kvalitnou environmentálnou infraštruktúrou ako jedného z faktorov ovplyvňujúcich úroveň rozvoja regiónu, životnú úroveň obyvateľstva a umožňujúcou zachovanie vyhovujúceho stavu jednotlivých zložiek ŽP aj pre budúce generácie.

Špecifický cieľ prispieva k eliminácii problémov č. 8 **Nedostatočná separácia odpadu** a č. 9 **Nedostatočná a zastaraná technická infraštruktúra** a k naplneniu nasledovných potrieb identifikovaných v oblasti kvality životného prostredia v analytickej časti:

- uzatvorenie skládok odpadov
- spracovateľské a prevádzkové kapacity na bioodpad
- zberné dvory vrátane technického, technologického a materiálového vybavenia
- odstraňovanie čiernych skládok
- nákup technológií na zneškodňovanie odpadov
- dobudovanie resp. vybudovanie vodovodov a kanalizácii a ČOV
- protipovodňové opatrenia – úpravy tokov, aj mimo tokov
- meliorácie a úprava melioračných vyústnych objektov
- údržba existujúcich protipovodňových odrážok a vybudovanie nových na území biosférickej rezervácie
- zníženie energetickej náročnosti budov
- spolupráca a koordinácia v budovaní energetickej samostatnosti
- vykurovanie obnoviteľnými zdrojmi
- nákup technológií na znižovanie emisií
- revitalizácia opustených výrobných areálov - hnedé parky
- udržiavanie verejných, výrobných a obytných priestranstiev
- spolupráca a koordinácia aktérov pri využívaní zanedbaných území a plôch
- zvyšovanie environmentálneho povedomia

Špecifický cieľ 3.2 prispieva k realizácii fokusovej oblasti 4B, 5C a 6B a Špecifického cieľa 5.1.2 IROP – aktivita Rozvoj základnej infraštruktúry v oblasti: podpora lokálnych ekologických služieb a aktivít rekonštrukcie a budovanie vodovodov, stokovej siete a zariadení verejnej kanalizácie a ČOV.

Tento špecifický cieľ sa bude realizovať prostredníctvom štyroch opatrení:

a) Opatrenie č. 3.2.1 Riešenie potrieb odpadového hospodárstva

Cieľ: Znížiť zaťaženie komunálnym a nebezpečnými odpadmi

Predchádzanie vzniku odpadov je na prvom mieste v hierarchii nakladania s odpadmi. Opatrením sa podporí príprava na opätovné použitie a zhodnocovanie so zameraním na recykláciu nie nebezpečných odpadov, vrátane podpory systémov triedeného zberu komunálnych odpadov a podpory predchádzania vzniku biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov, zavádzanie nových a efektívnejších systémov separovaného zberu komunálneho odpadu a ostatných druhov odpadov environmentálne vhodným spôsobom, výstavbou prípadne rekonštrukciou zariadení s využitím najlepších dostupných technológií na zneškodnenie a zhodnotenie odpadov. Účelom opatrenia je aj sanácia rizikových environmentálnych záťaží v území vrátane rekultivácii skládok.

b) Opatrenie č. 3.2.2 Riešenie potrieb vo vodnom hospodárstve – M04 PRV

Cieľ: Zvýšiť pripojenie obyvateľov na vodovody, kanalizáciu a znížiť náklady na odstraňovanie povodňových škôd.

Tento cieľ sa bude naplňovať dvomi podopatreniami:

3.2.2a Dobudovanie vodovodov, kanalizácií a ČOV – prostredníctvom IROP

3.2.2b Riešenie potrieb vo vodnom hospodárstve – M04 PRV

Ochrana vôd, postupné zlepšovanie ekologického stavu vôd sa zabezpečí zásobovaním obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov, odvádzaním a čistením komunálnych odpadových vôd, čo prispeje tiež k zvýšeniu kvality života obyvateľstva a rozvoju spoločenských a podnikateľských aktivít v regióne. Zmenou klímy dochádza v regióne častejšie k mimoriadnym udalostiam, preto cieľom je im predchádzať.

Opatrením sa podporí výstavba, intenzifikácia a modernizácia existujúcich úpravni povrchových vôd za účelom zabezpečenia bezpečnej pitnej vody, výstavba a rozšírenie obecných verejných vodovodov, budovanie, rekonštrukcia verejných kanalizácií a čistiarní

odpadových vôd, výstavba, rozšírenie a zvýšenie kapacity stokových sietí, riešenie vybraných najohrozenejších území a zmiernenie negatívnych dôsledkov zmeny klímy, prevencia, prieskum a sanácie havarijných stavov súvisiacich so zmenou klímy.

c) Opatrenie č. 3.2.3 Znižovanie energetickej náročnosti a zvyšovanie energetickej samostatnosti Podpoľania

Ciel': Zvýšiť využitie alternatívnych zdrojov a znížiť emisie CO₂ do ovzdušia

Kvalita ovzdušia je komplexný problém a týka sa aj územia Podpoľania. Hlavným cieľom podpory bude realizácia opatrení zameraných na zníženie množstva emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia a zvýšenie jeho kvality a celkovej klímy, v zmysle legislatívnych požiadaviek.

Opatrením sa podpora aktivity, ktoré budú mať priamy vplyv na zníženie znečisťovania ovzdušia t.j. inštalovanie a modernizácia technológií na znižovanie emisií znečisťujúcich látok zo stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia, náhrady zastaraných spaľovacích zariadení vo verejných budovách nízkoemisnými a energeticky účinnejšími spaľovacími zariadeniami vrátane modernizácie vykurovacích systémov, ktoré zahŕňajú zmenu palivovej základne na nízkoemisné palivo - biomasu a iné obnoviteľné zdroje energie s využitím hlavne miestnych zdrojov, energetické využívanie bioplynu, zlepšovanie tepelno-technických vlastností budov.

d) Opatrenie č. 3.2.4 Revitalizácia a obnova zanedbaných území

Ciel': Zvýšiť výmeru udržiavaných plôch

Zachovanie a obnovu biodiverzity a ekosystémov, revitalizácia zanedbaných plôch, budovanie zelenej infraštruktúry, zvyšovanie environmentálneho povedomia verejnosti patrí k zámeru stratégie Podpoľania. Opatrením sa podpora prvky zelenej infraštruktúry, eliminácia invázných rastlín v kultúrnej krajine a revitalizácia opustených a devastovaných výrobných areálov. Pre zvýšenie environmentálneho povedomia sa podpora propagačné publikácie, komunikačné kampane, organizovanie školení a výstav.

Špecifický cieľ č. 3.3 Zvýšiť dostupnosť a využívanie elektronických služieb

Využívanie informačno-komunikačných technológií sa stáva každodennou súčasťou života občanov, podnikateľov, verejných inštitúcií. Špecifický cieľ sa zameriava na

vytvorenie podmienok pre plnohodnotné využívanie elektronických služieb poskytovaných verejnou správou občanom.

Tento špecifický cieľ prispieva k eliminácii problému č. 7 ***Nedostatočná podpora rozvoja informačno-komunikačných technológií pre služby občanom a občianskeho sektora*** a k naplneniu nasledovných potrieb identifikovaných v problémovej analýze:

- budovanie optickej siete
- budovanie bezdrôtovej siete
- modernizácia miestneho rozhlasu cez wifi technológie
- zlepšenie komunikácie medzi obcou a občanom – hlasom, videom, správou
- infraštruktúra, poskytovanie elektronických služieb e-govermentu obec - občan

Špecifický cieľ 3.3 prispieva k realizácii fokusovej oblasti 6C a Špecifických cieľov 7.1, 7.3, 7.4, 7.6, 7.5 a 7.8 Operačného programu Integrovaná infraštruktúra a bude sa realizovať prostredníctvom dvoch opatrení:

a) Opatrenie č. 3.3.1 Dobudovanie vysokorýchlostného internetu

Cieľ: Zabezpečiť dostupnosť vysokorýchlostného internetu pre všetkých občanov

Opatrenie sa zameriava na vytvorenie technických podmienok pre fungovanie vysokorýchlostného internetu prostredníctvom inovatívnych informačných technológií.

b) Opatrenie č. 3.3.2 Rozšírenie ponuky elektronických služieb

Cieľ: Zabezpečiť plnohodnotné služby pre obyvateľov prostredníctvom elektronických sietí

V rámci opatrenia je podpora smerovaná do aktivít pre rozšírenie elektronických služieb na obciach, ktoré uľahčia, zefektívnia komunikáciu medzi občanom, verejnou správou a samosprávou. Sprístupnia služby e-Governmentu čo najširšej verejnosti.

PRIORITA Č. 4. – ROZVINUTÝ KOMUNITNÝ ŽIVOT A SPOLUPRÁCA REGIÓNU

Zlepšenie komunikácie a spolupráce v regióne sa definovalo ako prierezová téma, ktorá sa objavuje v každej prioritnej oblasti. V nastavujúcom rozvojovom období vzhľadom na víziu regiónu ako aj stanovené ciele rozvoja územia je vzájomná spolupráca a komunikácia považovaná za tak významnú a prínosnú, že na jej zintenzívnenie a podporu je zameraná aj

samostatná strategická priorita č.4, ktorej neodmysliteľnou súčasťou je aj zefektívnenie komunikácie samospráv smerom k občanom a podnikateľom.

V rámci priority č.4 sú zadefinované 2 špecifické ciele:

Špecifický cieľ č. 4.1 Rozvinúť efektívnu komunikáciu a spoluprácu

Vzhľadom na strategický cieľ rozvoja územia Podpoľanie, ktorý sa zameriava na zvýšenie ponuky pracovných príležitostí priamo v regióne bola **oblasť zlepšenia vzájomnej efektívnej komunikácie, koordinácie a spolupráce zadefinovaná ako kľúčová**. Zámerom je rozvoj a zefektívnenie komunikácie, vzájomnej sektorovej a územnej spolupráce, ktorá je predpokladom rozvoja územia a dosahovania definovaných cieľov.

Tento špecifický cieľ prispieva k eliminácii problému č. 10 **Nedostatočne rozvinutá spolupráca a komunitný život** a k naplneniu nasledovných potrieb identifikovaných v rámci analytickej časti v oblasti komunitného rozvoja:

- kvalitné krízové a komunitné centrá
- sociálne začlenenie znevýhodnených a marginalizovaných skupín obyvateľstva
- aktivizovanie a angažovanie obyvateľov
- využitie inovátnych nápadov občanov formou mikrograntingu
- elektronizácia verejných služieb,
- transparentnosť a participácia samospráv,
- zavádzanie nových informačných systémov, web stránky obcí,
- občianska kontrola samospráv
- podpora prevádzkových a animačných nákladov partnerstva
- implementácia stratégie

Špecifický cieľ 4.1 prispieva k realizácii fokusovej oblasti 6A a 6B a Špecifického cieľa IROP 5.1.2 , aktivita: Rozvoj základnej infraštruktúry v oblasti sociálne a komunitné služby. Realizácia tohto cieľa sa bude zabezpečovať prostredníctvom šiestich opatrení:

a) Opatrenie č. 4.1.1 Podpora budovania a rozvoja komunit

Cieľ: Zvýšiť občiansku angažovanosť a participáciu

Opatrenie je zamerané na zvýšenie angažovanosti občanov regiónu, ich záujmu o riešenie vecí verejných, o aktívne riešenie vlastnej životnej situácie prostredníctvom podpory činnosti záujmových a miestnych komunit, spolkov, či neformálnych združení, ktoré sa angažujú a vyvíjajú činnosť v rôznych verejno-prospešných, charitatívnych a kultúrno-

spoločenských oblastiach, ako aj podpory vzájomnej spolupráce a tvorby viac-sektorových, či územných partnerstiev v prospech rozvoja komunity, obce, regiónu.

b) Opatrenie č. 4.1.2 Aktívne začleňovanie znevýhodnených skupín obyvateľstva
Ciel': Zlepšiť podmienky pre lepšie uplatnenie sa na trhu práce

Opatrenie sa zameriava na podporu neinvestičných aktivít v záujme zlepšenia prístupu znevýhodnených skupín obyvateľov, vrátane marginalizovaných rómskych komunit, na trh práce. Opatrenie je v súlade s OP Ľudské zdroje, prioritná os 4 Sociálne začlenenie.

c) Opatrenie č. 4.1.3 Moderná samospráva
Ciel': Zlepšiť informovanosť občanov a dostupnosť verejných služieb

Opatrenie sa zameriava na podporu neinvestičných aktivít v záujme zlepšenia informovanosti, komunikácie a občianskej participácie, zvýšenia transparentnosti samosprávy a občianskej kontroly s dôrazom na využívanie IKT technológií.

d) Opatrenie č. 4.1.4 Spolupráca a partnerstvo
Ciel': Rozvinúť sektorovú a územnú spoluprácu v Podpoľaní

Existencia a aktívna činnosť partnerstiev (sektorovo alebo územne zameraných), ktoré sa sústreďujú na spoločné a koordinované riešenia napomáha k efektívnemu rozvoju územia. Preto aj v Podpoľaní je záujem činnosť partnerstiev podporovať a prispieť tak k zvyšovaniu sociálneho kapitálu a vyššej občianskej participácii.

e) Opatrenie č. 4.1.5 Prevádzkové náklady MAS
Ciel': Zabezpečiť kvalitnú implementáciu Stratégie CLLD

Opatrenie je v súlade s podpornými nástrojmi CLLD a slúži na zabezpečenie administratívneho chodu miestnej akčnej skupiny (MAS) Podpoľanie. Je zamerané na úhradu prevádzkových nákladov kancelárie a manažmentu MAS.

f) Opatrenie č. 4.1.6 Animačné náklady MAS – M19
Ciel': Rozvinúť a podporiť absorpčnú kapacitu územia Podpoľania

Opatrenie sa zameriava na budovanie kapacít a propagáciu prístupu LEADER a dobrú pripravenosť beneficentov na implementáciu podporných nástrojov.

Špecifický cieľ č. 4.2 Zintenzívniť a rozvinúť národnú a medzinárodnú spoluprácu

Podpoľanie v záujme dosiahnutia vízie a cieľov rozvoja územia sa zameria na využitie skúseností slovenských i zahraničných skúseností pri realizácii prioritných oblastí stratégie.

Tento špecifický cieľ prispieva k eliminácii problému č.10 **Nedostatočne rozvinutá spolupráca a komunitný život** ak naplneniu nasledovných potrieb identifikovaných v oblasti komunitného rozvoja v problémovej analýze:

- národná a medzinárodná výmena skúseností
- spolupráca lídrovských partnerstiev
- výmena poznatkov, odborníkov, skúseností
- odborné stáže, exkurzie, výmenné pobyty odborníkov
- spoločné investičné projekty
- vzorové projekty, know-how, technológie

Špecifický cieľ 4.2 prispieva priamo k realizácii fokusovej oblasti 6B nepriamo i 6A.

a) Opatrenie č. 4.2.1 Národná a medzinárodná spolupráca

Cieľ: Zvyšiť využiteľnosť zahraničných skúsenosti pre naplnenie cieľov stratégie rozvoja Podpoľania

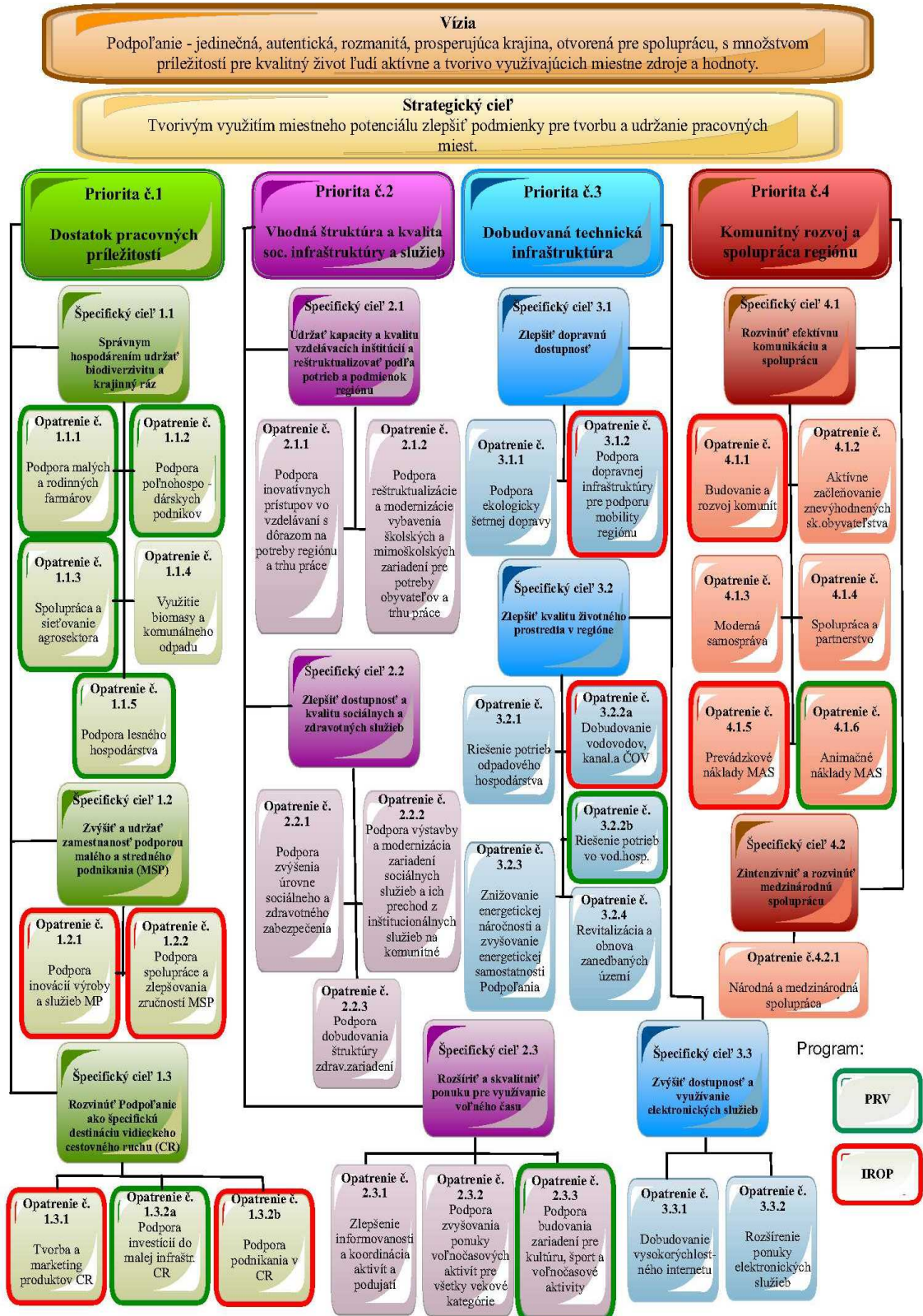
Opatrenie sa zameriava na zintenzívnenie národnej a medzinárodnej spolupráce prostredníctvom podpory výmeny skúseností, know-how, nadväzovania obchodných kontaktov či spoločných investičných projektov. Podporované aktivity sú investičného aj neinvestičného charakteru.

V prílohách k Stratégii CLLD je príloha „Intervenčná logika Stratégie CLLD“, ktorá popisuje väzby medzi strategickými cieľmi, fokusovými oblasťami PRV resp. špecifickými cieľmi IROP, odstraňovanými slabými stránkami SWOT analýzy, riešenými potrebami a súladom s podporou PRV a IROP.

V nasledujúcej Prílohe č. 4.2.1 je schéma komplexnej stratégie rozvoja Podpoľania s návrhom opatrení vybraných na implementáciu prostredníctvom CLLD/LEADER.

Príloha 4.2.1

Stratégia CLLD územia Podpoľanie na roky 2014 - 2020

4.3 Súhrnná tabuľka strategického rámca a stratégie CLLD

4.3.1 Súhrnná tabuľka strategického rámca

Tabuľka 4.3.1 (Tabuľka č.3) Súhrnná tabuľka strategického rámca

Vízia		
<i>Podpoľanie – jedinečná, autentická, rozmanitá, prosperujúca krajina, otvorená pre spoluprácu, s množstvom príležitostí pre kvalitný život ľudí aktívne a tvorivo využívajúcich miestne zdroje a hodnoty.</i>		
Strategický cieľ		
<i>Tvorivým využitím miestneho potenciálu zlepšiť podmienky pre tvorbu a udržanie pracovných miest</i>		
Priorita 1: Dostatok pracovných príležitostí		
Špecifický cieľ 1.1: <i>Správnym hospodárením udržať biodiverzitu a krajinný ráz</i>		
<u>Opatrenia PRV:</u> M06 - 1.1.1 Podpora malých a rodinných farmárov M04 - 1.1.2 Podpora poľnohospodárskych podnikov M16 - 1.1.3 Spolupráca a sieťovanie agrosektora M04 a M06 - 1.1.4 Využitie biomasy a biologického odpadu pre energetické účely M08 – 1.1.5 Podpora lesného hospodárstva	<u>Opatrenia IROP:</u>	<u>Iné opatrenia:</u>
Špecifický cieľ 1.2: <i>Zvýšiť a udržať zamestnanosť podporou malého a stredného podnikania</i>		
<u>Opatrenia PRV:</u>	<u>Opatrenia IROP:</u> 1.2.1 Podpora inovácií výroby a služieb v malých podnikoch 1.2.2 Podpora spolupráce a zlepšovania zručností malých stredných podnikov	<u>Iné opatrenia:</u>
Špecifický cieľ 1.3: <i>Rozvinúť Podpoľanie ako špecifickú destináciu vidieckeho cestovného ruchu</i>		
<u>Opatrenia PRV:</u> M07 - 1.3.2a Podpora investícií do malej rekreačnej a turistickej infraštruktúry	<u>Opatrenia IROP:</u> 1.3.1 Tvorba a marketing produktov cestovného ruchu 1.3.2b Podpora podnikania v cestovného ruchu	<u>Iné opatrenia:</u>

Priorita 2: Vhodná štruktúra a kvalita sociálnej infraštruktúry a služieb.		
Špecifický cieľ 2.1: Zvýšiť kvalitu vzdelávania, zlepšiť technický stav vzdelávacích inštitúcií a reštrukturalizovať ich podľa potrieb a podmienok regiónu.		
<u>Opatrenia PRV:</u>	<u>Opatrenia IROP:</u> 2.1.1 Podpora reštrukturalizácie a modernizácia vybavenia školských a mimoškolských zariadení pre potreby obyvateľov a trhu práce	<u>Iné opatrenia:</u> 2.1.1 Podpora inovatívnych prístupov vo vzdelávaní s dôrazom na potreby regiónu a trhu práce
Špecifický cieľ 2.2: Zlepšiť dostupnosť a kvalitu sociálnych a zdravotných služieb		
<u>Opatrenia PRV:</u>	<u>Opatrenia IROP:</u> 2.2.1 Podpora zvýšenia úrovne sociálneho a zdravotného zabezpečenia. 2.2.2 Podpora výstavby a modernizácia zariadení sociálnych služieb a ich prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné 2.2.3 Podpora dobudovania štruktúry zdravotníckych zariadení	<u>Iné opatrenia:</u>
Špecifický cieľ 2.3: Rozšíriť a skvalitniť ponuku pre využívanie voľného času		
<u>Opatrenia PRV:</u> 2.3.2 Podpora rozširovania ponuky pre voľno časové aktivity pre všetky vekové kategórie, M07 - 2.3.3 Podpora budovania zariadení pre kultúru, šport a voľno časové aktivity	<u>Opatrenia IROP:</u>	<u>Iné opatrenia:</u> 2.3.1 Zlepšenie informovanosti a koordináciu aktivít a podujatí

Priorita 3: Vhodná kvalita technickej infraštruktúry		
Špecifický cieľ 3.1: Zlepšiť dopravnú dostupnosť		
<u>Opatrenia PRV:</u>	<u>Opatrenia IROP:</u> 3.1.1 Podpora ekologicky šetrnej dopravy 3.1.2 Podpora dopravnej infraštruktúry pre podporu mobility regiónu	<u>Iné opatrenia:</u>
Špecifický cieľ 3.2: Zlepšiť kvalitu životného prostredia v regióne		
<u>Opatrenia PRV:</u> M04 - 3.2.2b Riešenie potrieb vo vodnom hospodárstve	<u>Opatrenia IROP:</u> 3.2.1 Riešenie potrieb odpadového hospodárstva 3.2.2a Dobudovanie vodovodov, kanalizácií a ČOV 3.2.3 Znižovanie energetickej náročnosti a zvyšovanie energetickej sebestačnosti Podpoľania 3.2.4 Revitalizácia a obnova zanedbaných území	<u>Iné opatrenia:</u>
Špecifický cieľ 3.3: Zvýšiť dostupnosť a využívanie elektronických služieb		
<u>Opatrenia PRV:</u> M07 - 3.3.2 Rozšírenie ponuky elektronických služieb	<u>Opatrenia IROP:</u>	<u>Iné opatrenia:</u> - 3.3.1 Dobudovanie vysoko-rýchlostného internetu

Priorita 4: Rozvinutý komunitný život a spolupráca regiónu		
Špecifický cieľ 4.1: Rozvinúť efektívnu komunikáciu a spoluprácu		
<u>Opatrenia PRV:</u> M16 - 4.1.4 Spolupráca a partnerstvo M19 - 4.1.6 Animačné náklady MAS	<u>Opatrenia IROP:</u> 4.1.1 Podpora budovania a rozvoja komunit 4.1.5 Prevádzkové náklady MAS	<u>Iné opatrenia:</u> 4.1.2 Aktívne začleňovanie znevýhodnených skupín 4.1.3 Moderná samospráva
Špecifický cieľ 4.2: Zintenzívniť a rozvinúť národnú a medzinárodnú spoluprácu MAS		
<u>Opatrenia PRV:</u> M19 - 4.2.1 Národná a medzinárodná spolupráca	<u>Opatrenia IROP:</u>	<u>Iné opatrenia:</u>

4.3.2 Súhrnná tabuľka Stratégie CLLD

Strategický rámec tvorí rámcovú, komplexnú integrovanú stratégiu rozvoja územia Podpoľania.

Pre implementáciu prostredníctvom opatrenia 19 - Programu rozvoja vidieka SR 2014-2020 a investičnej priority 5.1 Integrovaného regionálneho operačného programu boli pre Stratégiu CLLD vybrané tie opatrenia, resp. podopatrenia, ktoré svojim synergickým efektom môžu prispieť k vytvoreniu podmienok pre rozvoj zamestnanosti a pre udržanie kvality a hodnôt kultúrnej krajiny Podpoľania. Zároveň sa výber opatrení sústredil na výber takých opatrení, ktoré prispievajú k spolupráci a kooperácii, k integrovanému rozvoju a podpore inovatívnych prístupov.

Z týchto dôvodov sa výber opatrení koncentroval hlavne na priority č. 1 a 4. Priorita č.1 os 1 podporuje rozvoj zamestnanosti a vytváranie nových pracovných miest a priorita č. 4 je zameraná na posilňovanie spolupráce a rozvoj komunit a partnerstiev. Z priority č. 2 boli vybrané len opatrenia, ktoré v synergii s podporou CR zlepšujú ponuku služieb a zvyšujú atraktivitu a prítlačivosť územia. Z priority č.3 zas boli vybrané také opatrenia, ktoré jednak zlepšujú podmienky dochádzky za prácou, ale hlavne prispievajú k ochrane prírody, životného prostredia a k udržaniu prírodných hodnôt Podpoľania.

Napriek zúženiu opatrení pre implementáciu Stratégiu CLLD nie je potrebné meniť ani víziu a ani strategický cieľ. Aj zúžený výber opatrení prispieva k ich postupnému napĺňaniu.

Tabuľka č.4.3.2 (Tabuľka č.3a) – Súhrnná tabuľka Stratégie CLLD Podpoľania

Vízia		
<i>Podpoľanie – jedinečná, autentická, rozmanitá, prosperujúca krajina, otvorená pre spoluprácu, s množstvom príležitostí pre kvalitný život ľudí aktívne a tvorivo využívajúcich miestne zdroje a hodnoty.</i>		
Strategický cieľ		
<i>Tvorivým využitím miestneho potenciálu zlepšiť podmienky pre tvorbu a udržanie pracovných miest</i>		
Priorita 1: Dostatok pracovných príležitostí		
Špecifický cieľ 1.1: Správnym hospodárením udržať biodiverzitu a krajinný ráz		
<u>Opatrenia PRV:</u> M06 - 1.1.1 Podpora malých a rodinných farmárov M04 - 1.1.2 Podpora poľnohospodárskych podnikov M16 - 1.1.3 Spolupráca a sieťovanie agrosektora M08 – 1.1.5 Podpora lesného hospodárstva	<u>Opatrenia IROP:</u>	<u>Iné opatrenia:</u>
Špecifický cieľ 1.2: Zvýšiť a udržať zamestnanosť podporou malého a stredného podnikania		
<u>Opatrenia PRV:</u>	<u>Opatrenia IROP:</u> 1.2.1 Podpora inovácií výroby a služieb v malých podnikoch 1.2.2 Podpora spolupráce a zlepšovania zručností malých stredných podnikov	<u>Iné opatrenia:</u>
Špecifický cieľ 1.3: Rozvinúť Podpoľanie ako špecifickú destináciu vidieckeho cestovného ruchu		
<u>Opatrenia PRV:</u> M07 - 1.3.2a Podpora investícií do malej rekreačnej a turistickej infraštruktúry	<u>Opatrenia IROP:</u> 1.3.1Tvorba a marketing produktov cestovného ruchu 1.3.2b Podpora podnikania v cestovného ruchu	<u>Iné opatrenia:</u>
Priorita 2: Vhodná štruktúra a kvalita sociálnej infraštruktúry a služieb.		
Špecifický cieľ 2.3: Rozšíriť a skvalitniť ponuku pre využívanie voľného času		
<u>Opatrenia PRV:</u> M07 - 2.3.3 Podpora budovania zariadení pre kultúru, šport a voľno časové aktivity	<u>Opatrenia IROP:</u>	<u>Iné opatrenia:</u>

Priorita 3: Vhodná kvalita technickej infraštruktúry		
Špecifický cieľ 3.1: Zlepšiť dopravnú dostupnosť		
<u>Opatrenia PRV:</u>	<u>Opatrenia IROP:</u> 3.1.2 Podpora dopravnej infraštruktúry pre podporu mobility regiónu	<u>Iné opatrenia:</u>
Špecifický cieľ 3.2: Zlepšiť kvalitu životného prostredia v regióne		
<u>Opatrenia PRV:</u> M04 - 3.2.2b Riešenie potrieb vo vodnom hospodárstve	<u>Opatrenia IROP:</u> 3.2.2a Dobudovanie vodovodov, kanalizácií a ČOV	<u>Iné opatrenia:</u>

Priorita 4: Rozvinutý komunitný život a spolupráca regiónu		
Špecifický cieľ 4.1: Rozvinúť efektívnu komunikáciu a spoluprácu		
<u>Opatrenia PRV:</u> M19 - 4.1.6 Animačné náklady MAS	<u>Opatrenia IROP:</u> 4.1.1 Podpora budovania a rozvoja komunit 4.1.5 Prevádzkové náklady MAS	<u>Iné opatrenia:</u>
Špecifický cieľ 4.2: Zintenzívniť a rozvinúť národnú a medzinárodnú spoluprácu MAS		
<u>Opatrenia PRV:</u> M19 - 4.2.1 Národná a medzinárodná spolupráca	<u>Opatrenia IROP:</u>	<u>Iné opatrenia:</u>

4.4 Integrované znaky stratégie CLLD

V súlade s nariadením (EÚ) č. 1303/2013 aj Stratégia CLLD Podpoľania sa bude realizovať pomocou integrovaných znakov stratégie a obsahuje aj viac-sektorové oblastné stratégie miestneho rozvoja.

Hlavnými znakmi integrovaného prístupu sa v Stratégii CLLD Podpoľania prejavujú v dôraze na opatrenia a aktivity zamerané na spoluprácu a koordináciu. Dokonca jedna celá priorita - **č.4 Rozvinutý komunitný život a spolupráca v regióne** je nositeľom integrovaného prístupu. Jej cieľom je rozvinúť efektívnu komunikáciu a spoluprácu. Priamo medzisektorovej spolupráci na miestnej, obecnej úrovni je venované opatrenie **4.1.1 Podpora budovania a rozvoja komunit** a **4.1.2 Sociálne začleňovanie znevýhodnených skupín** a na regionálnej úrovni (v rámci územia MAS) opatrenie **4.1.4. Spolupráca a partnerstvo**. Viacsektorovej spolupráci, a teda zároveň aj prepojeniu stratégie na vyššiu – regionálnu, národnú a nadnárodnú úroveň, je určené predovšetkým opatrenie **4.2.1. Národná a medzinárodná spolupráca MAS**.

V rámci celej priority č.4 sa kladie dôraz najmä postupnú mobilizáciu celej komunity, tým, že sa v prvom rade podporujú horizontálne i vertikálne prepojenia – partnerstvá a budovanie komunit na miestnej úrovni. Účelom je, aby si vytvárali spoločný program a následne sa mohli zapájať aj do riešenia širších súvislostí a budovať vonkajšie spojenia s ostatnými odvetvami a subjektmi, ktoré môžu ovplyvniť situáciu a posilňovať a skvalitňovať tak celú komunitu Podpoľania.

Integrovaný prístup je obsiahnutý aj v ostatných prioritách, či už priamo formou opatrenia, alebo metódou prístupu pre dosiahnutie cieľa, resp. výsledkov opatrenia. Sú to hlavne opatrenia:

- 1.1.3 Spolupráca a sieťovanie agrosektora
- 1.1.4 Využitie biomasy a komunálneho odpadu
- 1.2.2 Podpora spolupráce a zlepšovania zručností MSP
- 1.3.1 Tvorba a marketing produktov cestovného ruchu
- 1.3.2a Podpora investícií do malej rekreačnej a turistickej infraštruktúry
- 1.3.2b Podpora investícií do podnikania v cestovnom ruchu
- 3.1.1 Podpora ekologickej šetrnej dopravy,
- 3.2.1 Riešenie potrieb odpadového hospodárstva
- 3.2.3 Znižovanie energetickej náročnosti a zvyšovanie energetickej samostatnosti Podpoľania.

ako aj celá priorita č 2 – ***Vhodná infraštruktúra a kvalita sociálnej infraštruktúry služieb***, ktorej opatrenia sú efektívne realizovateľné len formou integrovaného prístupu.

Integrované znaky stratégie nie sú len v jednotlivých opatreniach v rámci priorit, ale aj medzi opatreniami vo viacerých prioritách, dokonca aj medzi podporou opatrení z EPFRV cez PRV a EFRR cez IROP.

Medzi také opatrenia je možné zaradiť prepojenia medzi opatreniami 2.3.1, 2.3.2, 2.3.3, týkajúcich sa podpory voľno časových aktivít v priorite č. 2 s opatrením 1.3.1 na tvorbu a marketing produktov v rámci priority č.1. Spojenia a koordinácia sú nevyhnutné aj medzi realizáciou opatrenia 1.1.4 Využitie biomasy a komunálneho odpadu v priorite č.1 a opatreniami 3.2.1 Riešenie potrieb odpadového hospodárstva a 3.2.3 Znižovanie energetickej náročnosti a zvyšovanie energetickej samostatnosti Podpoľania v 3. priorite. Obdobne je to aj medzi opatrením 4.1.3 Moderná samospráva v priorite č.4 a opatreniami 3.3.1 Dobudovanie vysokorýchlostného internetu a 3.3.2 Rozšírenie ponuky elektronických služieb, ktorých realizácia nie je mysliteľná bez vzájomnej koordinácie a interakcie.

Celkovo sú integrované znaky stratégie obsiahnuté nielen v metodike jej spracovania, ale priamo aj v príprave a realizácii 22 z celkového počtu 35 opatrení. Z toho integrované znaky má priamo 13 opatrení.

Je logické, že obmedzené možnosti podpory prístupu CLLD neumožňujú komplexnú implementáciu všetkých opatrení integrovanej stratégie rozvoja partnerstva Podpoľania. Preto sa Stratégia CLLD zameriava predovšetkým na podporu tých opatrení, ktoré majú najväčšiu šancu naštartovať zmeny. A to sú predovšetkým opatrenia, ktoré prispievajú k mobilizácii existujúcich aktérov, pridávaním hodnoty vzájomnej spolupráce a koordinácie. To znamená že pre Stratégiu CLLD a akčný plán realizácie bolo vybraných celkom 17 opatrení/podopatrení z toho v 10-tich sa uplatňuje integrovaný prístup. To je dôkazom významnej aplikácie znakov integrácie do Stratégie CLLD Podpoľania.

4.5 Inovatívne znaky stratégie CLLD

Interaktívna forma a integrovaný prístup tvorby stratégie rozvoja Podpoľania už nie je pre verejno-súkromné partnerstvo inovatívnym prístupom k rozvoju svojho územia. Základnú inováciu prístupu pri tvorbe novej stratégie predstavuje úzke prepojenie podpory hospodárskeho rozvoja na jedinečnosť a kvalitu krajiny prezentovanú biosférickou rezerváciou Poľana. To je vyjadrené už v samotnej vízii:

Podpoľanie – jedinečná, autentická, rozmanitá, prosperujúca krajina, otvorená pre spoluprácu, s množstvom príležitostí pre kvalitný život ľudí aktívne a tvorivo využívajúcich miestne zdroje a hodnoty.

Všetky opatrenia a aktivity v strategickom rámci sú navrhované tak, aby sa rešpektovala a využila prírodná i kultúrna hodnota prostredia a krajiny a aby hospodárske aktivity boli zamerané na zhodnotenie prirodzeného potenciálu a miestnych zdrojov, tak aby nepoškodzovali krajinu, ale naopak, boli k nej šetrné,

Nosným inovatívnym znakom celej stratégie je dôraz na spoluprácu a sieťovanie ako základného princípu štartovania a mobilizácie miestnych zdrojov s očakávaním znásobovacieho efektu, synergie a trvalej udržateľnosti. Partnerstvo si pre ten účel vytipovalo oblasti, kde by si región Podpoľania mohol byť postupne sebestačným. Tento inovatívny princíp sa uplatňuje v nasledovných oblastiach:

- **agrosektor** – v spolupráci medzi farmármi, univerzitami a výskumnými a odbornými inštitúciami, medzi veľkopodnikateľmi a malými farmármi, jednak pri

zabezpečovaní produkcie a služieb, ale aj so spracovateľmi pri posilňovaní miestnej potravinovej sebestačnosti,

- **vidiecky cestovný ruch** – v spolupráci aktérov a poskytovateľov služieb pri marketingu, ale aj pri tvorbe produktov s farmármi, miestnymi spracovateľmi a zariadeniami voľného času a kultúry pri tvorbe produktov cestovného ruchu,
- **dopravná dostupnosť a obslužnosť územia** - pri tvorbe spoločného plánu mobility a zabezpečenia miestnej ekologickej dopravnej koncepcie v spolupráci miestnych samospráv, dopravcov a podnikateľov,
- **odpady a energie** – s dôrazom na zlepšovanie kvality klímy, využívanie miestnych zdrojov a postupnej energetickej samostatnosti Podpoľania v súlade s plánmi oživenia a aktívneho zapojenia biosférickej rezervácie ako fenoménu podpory rozvoja územia.

Inovatívnym prístupom celej stratégie je zameranie sa predovšetkým na udržanie a tvorbu pracovných príležitostí. Kým predchádzajúca stratégia sa orientovala predovšetkým na podporu infraštruktúry, nová stratégia sa orientuje na využitie kreativity obyvateľov Podpoľania pre štartovacie impulzy na podporu rozvoja zamestnanosti.

Stratégia rozvoja Podpoľania priamo obsahuje aj opatrenia podporujúce inovácie a uplatňovanie nových postupov, či tvorivosti čo je vyjadrení priamo aj v strategickom ciele:

Tvorivým využitím miestneho potenciálu zlepšiť podmienky pre tvorbu a udržanie pracovných miest.

Inovatívne znaky v samotnej stratégii CLLD sú priamo obsahom v nasledovných opatreniach:

- 1.1.5 Podpora lesného hospodárstva
- 1.1.3 Spolupráca a sieťovanie agrosektora
- 1.2.1 Podpora inovácií výroby a služieb v malých podnikoch
- 1.2.2 Podpora spolupráce a zlepšovanie zručností MSP
- 2.3.3 Podpora budovania zariadení pre kultúru, šport a voľnočasové aktivity
- 3.1.1 Podpora dopravnej infraštruktúry na podporu mobility
- 4.1.1 Podpora budovania a rozvoja komunít

Znaky inovácie sú obsiahnuté aj v nasledovných opatreniach strategického rámca:

- 3.3.1 Dobudovanie vysokorychlostného internetu,
- 3.3.2 Rozšírenie ponuky elektronických služieb,
- 4.1.2 Moderná samospráva,

ktoré zavádzajú uplatňovanie IKT vo verejnej správe a prispievajú k inováciám v novej forme poskytovania verejných služieb.

Veľký priestor pre uplatňovanie inovácií aj formou pilotných projektov a originálnych riešení umožňuje implementácia opatrení:

- 4.1.2 Sociálne začleňovanie znevýhodnených skupín
- 4.1.4 Spolupráca a partnerstvo

No aktivity, ktoré podporujú inovatívny prístup k zhodnoteniu miestnych zdrojov a potenciálov sú takmer v každom opatrení. Jedná sa ako o opatrenia pre verejný sektor (v službách), tak aj v opatreniach pre súkromný sektor – podnikateľov a občianske iniciatívy a združenia. Vo výberových kritériách sa bude zohľadňovať miera využitia tvorivosti a inovatívnosti riešenia problémov.

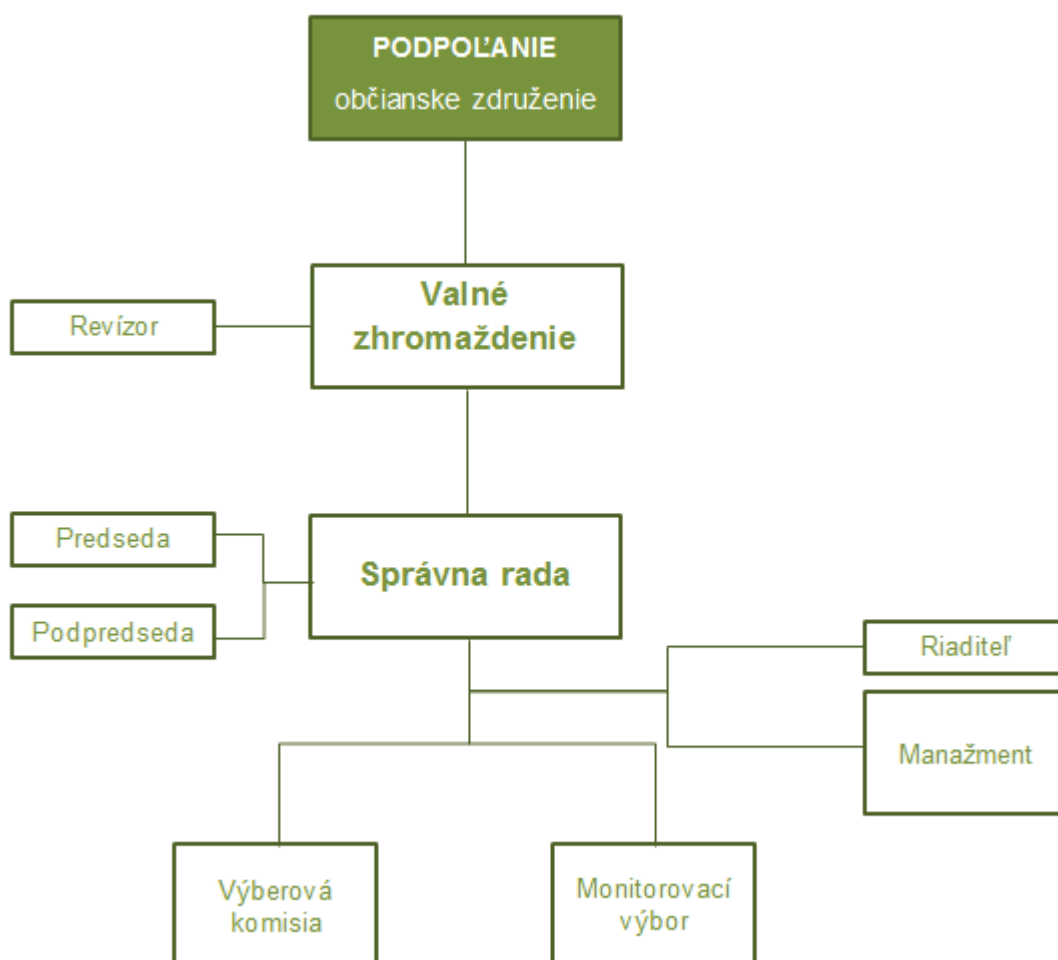
Tvorivosť obyvateľov bude motivovaná aj prostredníctvom minigrantov v rámci opatrenia 4.1.1 Podpora budovania a rozvoja komunít.

5. Implementačný rámec

5.1 Popis riadiaceho a implementačného procesu

5.1.1 Riadiaci proces – organizačná štruktúra MAS

Organizačná štruktúra VSP Podpoľanie je daná Stanovami OZ Podpoľanie a je v zmysle Systému riadenia CLLD upravená **Organizačnou smernicou č.3** pre realizáciu a manažment stratégie miestneho rozvoja podpornými programami EÚ (PRV SR 20014-2020, IROP), ktorá je prílohou Stratégie CLLD.

Organizačná štruktúra je vytvorená tak, aby boli zabezpečené všetky činnosti pre realizáciu a manažment stratégie územia podpornými programami EÚ pre roky 2014-2020, a zároveň aby boli jednoznačne určené kompetencie na horizontálnej i vertikálnej úrovni. Popis pôsobnosti orgánov združenia je podrobne popísaný v **Organizačnom a pracovnom poriadku MAS Podpoľanie**, ktorý je prílohou Stratégie CLLD.

Štatutárni zástupcovia – predseda a podpredseda, rovnako ako Správna rada (SR), ktorá je výkonným orgánom združenia, boli zvolení na Valnom zhromaždení (VZ) 22.9.2015. Počet členov SR je 9. Verejný sektor je zastúpený 4 členmi.

Zloženie Správnej rady:

Meno, priezvisko	Funkcia	Z.skupina	Vzdelanie	Odborná prax
Juraj Bódi	predseda, štatutárny zástupca	ZSOS	VŠ	skúsenosti RR a riadenie, 15 rokov praxe s predvstupovými a štrukturálnymi fondami
Róber Záchenský	podpredseda, štatutárny zástupca	ZSVS	VŠ	VŠ poľnohospodárska Nitra, 7 rokov v riadiacej funkcii
Stanislav Horník	člen	ZSVS	VŠ	11 rokov v riadiacej funkcii
Jana Hrončeková	člen	ZSVS	SŠ	11 rokov v riadiacej funkcii
Roman Vrt'o	člen	ZSPS	VŠ	majiteľ spoločnosti, 10 ročné skúsenosti s EF, predseda RO MAS
Ján Klimo	člen	ZSPS	SŠ	12 rokov v riadiacej funkcii
Magdaléna Krnáčová	člen	ZSPS	VŠ	majiteľka spoločnosti, 8 ročné skúsenosti s EF
Imrich Paľko	člen	ZSVS	SŠ	7 rokov v riadiacej funkcii
Anna Sujová	člen	ZSOS	SŠ	10 ročné skúsenosti s manažovaním projektov EÚ

Každodennú činnosť MAS Podpoľanie v súčasnosti zabezpečuje manažérka združenia v rámci mandátnej zmluvy. Ostatné pozície manažmentu nie sú obsadené

Zloženie manažmentu:

Meno, priezvisko	Funkcia	Vzdelanie	Odborná prax (požadovaná)
Dominika Petrincová	manažér	VŠ	2 roky činnosť pre MAS Podpoľanie, príprava stratégie, príprava projektov z EF
	finančný manažér	-VŠ	3 roky praxe s financovaním projektov z EF
	asistent manažéra	SŠ	1 rok praxe, administratívne činnosti

Zloženie manažmentu bude, v prípade získania štatútu MAS na plánovacie obdobie 2014-2020, doplnené. Súčasná manažérka MAS spĺňa podmienky na funkciu manažéra MAS, ktoré sú stanovené v Organizačnom a pracovnom poriadku MAS Podpoľanie a ktoré sú v súlade s kvalifikačnými predpokladmi zamestnancov kancelárie MAS.

Kontrolnú činnosť zabezpečuje revízor združenia volený VZ.

Meno, priezvisko	Funkcia	Vzdelanie
Ján Cerovský	revízor	VŠ

Monitoring plnenia stratégie rozvoja územia a projektov vykonáva Monitorovací výbor, ktorý bol zvolený 24.3.2015 a doplnený bude na najbližšom VZ.

Zloženie Monitorovacieho výboru:

Meno, priezvisko	Funkcia	Zameranie (ZS)	Vzdelanie
Jozef Krnáč	predseda	zástupca BBSK	VŠ
Janka Luptáková	člen	odborník RR	VŠ
Bohuslav Ilavský	člen	ZSOS	VŠ
Stanislav Horník	člen	ZSVS	VŠ
Anna Pivolusková	člen	Odborník RR	SŠ
Roman Malatinec	člen	ZSPS	VŠ

5.1.2 Implementačný proces

Dosiahnutie cieľov Stratégie CLLD bude MAS realizovať pomocou projektov, ktoré budú podnietené výzvami na jednotlivé opatrenia v zmysle harmonogramu výziev. Sú vypracované dva rámcové harmonogramy výziev – na základnú alokáciu a dodatočnú výkonnosťnú alokáciu. Rámcový harmonogram výziev na základnú alokáciu je stanovený na

18 mesiacov a bude zverejnený na stránke MAS Podpoľanie – www.podpolanou.sk a tiež na stránke PPA – www.apa.sk. V prípade potreby sa bude aktualizovať.

Pre opatrenia podporované v rámci PRV a IROP bude MAS aplikovať:

- ***jednokolový výber projektov***
- ***uzavretú formu výzvy***

5.1.2.1 Rámcový popis procesu výberu projektov v rámci PRV

Prvým krokom je vyhlásenie výzvy v rámci harmonogramu výziev. Výzvy budú zverejnené na internetovej stránke MAS, v miestnej tlači a na vývesných tabuliach obecných úradov. Žiadosti budú prijímané do termínu uvedeného vo výzve. Po prijatí ŽoNFP bude vykonaná ich administratívna kontrola. V prípade nekompletnosti ŽoNFP, bude žiadateľ vyzvaný na jej doplnenie. Následne sa vykoná kontrola splnenia podmienok poskytnutia príspevku. V prípade pochybností alebo nejasností MAS vyzve žiadateľa na vysvetlenie resp. doplnenie ŽoNFP. Po vykonaní všetkých procesov súvisiacich s administratívnou kontrolou a kontrolou splnenia podmienok je ŽoNFP postúpená na odborné hodnotenie, ktoré vykonávajú dvaja nezávislí hodnotitelia. Hodnotitelia sú vybratí z databázy hodnotiteľov, ktorú MAS vedie a priebežne dopĺňa. Hodnotitelia sú vybratí tak, aby mali odborné skúsenosti v oblasti, na ktorú je výzva zameraná. Hodnotitelia hodnotia v zmysle schválených pravidiel „Výberové a hodnotiace (bodovacie) kritériá pre výber projektov“. Výstupom hodnotiteľov je hodnotiaci hárok, ktorý obsahuje odborné hodnotenie projektov a súčet dosiahnutých bodov. Po odbornom hodnotení zasadne výberová komisia (VK), ktorej členov pre danú výzvu menuje prípadne odvoláva výkonný orgán MAS. VK je sedemčlenná a v zložení: 3 zástupcovia verejného sektora, 2 zástupcovia podnikateľského sektora, 1 zástupca občianskeho sektora a 1 odborník na oblasť výzvy (tento nemôže byť zástupcom verejného sektora). VK pri výbere projektov zohľadňuje výsledky administratívnej kontroly, oprávnenosť konečného prijímateľa, oprávnenosť výdavkov a ich výšku, splnenie všetkých podmienok uvedených vo výzve a hodnotenie projektov odbornými hodnotiteľmi. Výstupom rokovania VK je:

- zoznam projektov, ktoré boli vyradené z dôvodu nesplnenia podmienok
- zoznam projektov odporučených na financovanie z PRV so stanovenou výškou podpory
- zásobník projektov s určeným poradím

VK vypracuje protokol o výbere ŽoNFP, ktorý spolu s vybratými ŽoNFP ich predkladá štatutárnemu zástupcovi. MAS postúpi protokol o výbere do 45 dní na PPA. PPA vykoná následnú kontrolu ŽoNFP po formálnej a vecnej stránke a v prípade splnenia všetkých podmienok vypracuje Zmluvu o poskytnutí NFP so žiadateľmi.

Podrobne je celý proces výberu projektov popísaný v dokumente Systém riadenia CLLD v kapitole č.9. a č.11.

5.1.2.2 Rámcový popis procesu výberu projektov v rámci IROP

Proces výberu projektov v rámci IROP je totožný s výberom projektov v rámci PRV s tým rozdielom, že protokol o výbere spolu s vybratými ŽoNFP postúpi MAS na RO pre IROP.

Podrobne je celý proces výberu projektov popísaný v dokumente Systém riadenia CLLD v kapitole č.9 a č. 11 a v dokumente „Kritériá pre výber projektov a metodika ich uplatňovania“ (IROP), kapitola č.2.

Tabuľka č.5.1.2.2.1 Rámcový harmonogram – základná alokácia

Program	Podopatrenie PRV ŠC IROP	Opatrenie Stratégia CLLD	Názov	Rok	Q
PRV	7.4	2.3.3	Podpora budovania zariadení pre kultúru, šport a voľno časové aktivity	2017	IV.
IROP	5.1.1	1.2.1	Podpora inovácií výroby a služieb MP	2019	II.
IROP	5.1.1	1.2.2	Podpora spolupráce a zlepšovania zručností MSP	2018	II.
IROP	5.1.1	1.3.2a	Podpora podnikania v CR	2018	IV.

Rámcový harmonogram výziev pre základnú alokáciu je vypracovaný na obdobie 18 mesiacov. Termíny výziev a objemy finančných prostriedkov na jednotlivé opatrenia sú naplánované tak, aby MAS splnila podmienky na získanie dodatočnej výkonnostnej alokácie v roku 2020.

Tabuľka č.5.1.2.2.2 Rámcový harmonogram – dodatočná alokácia

Program	Podopatrenie PRV ŠC IROP	Opatrenie Stratégia CLLD	Názov	Rok	Q
PRV	6.1	1.1.1a	Pomoc pre začatie podnikateľskej činnosti pre mladých farmárov	2021	I.
PRV	6.3	1.1.1b	Pomoc pre začatie podnikateľskej činnosti na rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov	2021	II.
PRV	4.1	1.1.2	Podpora poľnohospodárskych podnikov	2021	II.
PRV	16.4	1.1.3	Spolupráca a sieťovanie agrosektora	2020	III.
PRV	8.6	1.1.5	Podpora lesného hospodárstva	2021	II.
IROP	5.1.1	1.3.1	Tvorba a marketing produktov CR	2020	IV.
PRV	7.5	1.3.2a	Podpora investícií do malej rekr. a tur. Infraštruktúry	2021	III.
IROP	5.1.2	3.1.2	Podpora dopravnej infraštruktúry - mobilita	2021	IV.
IROP	5.1.2	3.2.2a	Dobudovanie vodovodov, kanalizácií a ČOV	2021	IV.
PRV	4.3	3.2.2b	Riešenie potrieb vo vodnom hospodárstve	2021	III.
IROP	5.1.2	4.1.1	Budovanie a rozvoj komunít	2022	I.

5.2 Akčný plán

5.2.1 Základná alokácia

Tabuľka č.4A: Opatrenie stratégie CLLD - 2.3.3 PRV

Názov opatrenia	2.3.3 Podpora budovania zariadení pre kultúru, šport a voľnočasové aktivity
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	PRV -opatrenie 7- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach -podopatrenie 7.4 - Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	6B – Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach
Ciele opatrenia	Zvýšiť počet kvalitných zariadení pre kultúru, šport a voľnočasové aktivity Tento cieľ prispieva k naplneniu špecifického cieľa 2.3 Rozšíriť a skvalitniť ponuku pre využívanie voľného času a tým i k celkovému strategickému cieľu Stratégie CLLD Podpoľania a k potrebe č. 14 (6B) - Zlepšenie kvality života na vidieku a podpora rozvoja vo vidieckych obciach s dôrazom na zachovanie miestneho kultúrneho a historického rázu územia. D) Vytváranie, zlepšovanie alebo rozširovanie miestnych služieb vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry
Zdôvodnenie výberu	Predpokladom pre zvýšenie účasti obyvateľov na voľnočasových aktivitách je rozšírenie a skvalitnenie ponuky pre využívanie voľného času cez zvyšovanie kvality a atraktivity zariadení a areálov pre kultúru, šport a voľnočasové aktivity investičnou podporou pre ich výstavbu, modernizáciu, rekonštrukciu vrátane ich vybavenia. Súčasťou opatrenia je podpora aktivít pre budovanie, modernizáciu zariadení pre kultúru, šport a voľnočasové aktivity. Opatrenie rieši problém č.3 – nedostatočne využitý potenciál pre cestovný ruch , a potreby 3.5, 3.11 a 3.12 uvedené v kapitole 3.3.
Rozsah a oprávnené činnosti	-investície súvisiace s vytváraním podmienok pre trávenie voľného času vrátane príslušnej infraštruktúry – napr. výstavba/rekonštrukcia/modernizácia športovísk a detských ihrísk, amfiteátrův, investície do rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre komunitnú/spolkovú činnosť vrátane rekonštrukcie existujúcich kultúrnych domov; -zriadenie nových, prístavba, prestavba, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich domov smútku vrátane ich okolia; -investície súvisiace so zvýšením bezpečnosti a prevencie proti vandalizmu na verejných priestoroch (montáž kamerových systémov a iných bezpečnostných prvkov);

	-investície súvisiace s vytváraním podmienok pre rozvoj podnikania – rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre podnikateľskú činnosť, výstavba/rekonštrukcia tržníc pre podporu predaja miestnych produktov a pod.																								
Oprávnení prijímatelia	v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP - obce a mestá na území MAS																								
Intenzita pomoci	v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020 95%																								
Oprávnené výdavky	v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) výdavky na hmotné a nehmotné investície, ktoré sú v súlade s podporovanými činnosťami v rámci tohto podopatrenia, vrátane výdavkov na začlenenie prvkov zelenej infraštruktúry – náklady na následné "ozelenenie" objektov a ich začlenenie do zelenej infraštruktúry obce a vrátane nákladov súvisiacich s investíciami do využívania OZE a do úspor energie, pokiaľ sú tieto investície súčasťou iných investícií v rámci operácie; všeobecné výdavky na prípravné práce súvisiace s výstavbou, rekonštrukciou a modernizáciou nehnuteľného majetku (poplatky architektom, projektantom súvisiace s vypracovaním projektovej dokumentácie), výdavky na stavebný dozor)																								
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Informácie špecifické pre dané opatrenie Maximálna výška oprávnených nákladov na projekt: 50 000,-€ Maximálna výška verejného príspevku na projekt: 47 500,- €																								
Finančný plán	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Región</th> <th>Spolu</th> <th>EÚ</th> <th>ŠR</th> <th>VZ</th> <th>iné</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MRR</td> <td>810 419</td> <td>577 424</td> <td>192 475</td> <td>40 521</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>VRR</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Spolu</td> <td>810 419</td> <td>577 424</td> <td>192 475</td> <td>40 521</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné	MRR	810 419	577 424	192 475	40 521	-	VRR	-	-	-	-	-	Spolu	810 419	577 424	192 475	40 521	
Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné																				
MRR	810 419	577 424	192 475	40 521	-																				
VRR	-	-	-	-	-																				
Spolu	810 419	577 424	192 475	40 521																					
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií	v súlade s PRV / IROP, vlastné vid'. Príloha č. 5.2																								
Povinné prílohy stanovené MAS																									
Merateľné ukazovatele projektu	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Kód/ID</th> <th>Názov/Ukazovateľ</th> <th>MJ</th> <th>Počiatková hodnota</th> <th>Celková cieľová hodnota</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>-</td> <td>Počet operácií, ktoré získali podporu na investície do miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo</td> <td>počet</td> <td>0</td> <td>17</td> </tr> <tr> <td>-</td> <td>Počet obyvateľov, ktorí majú prospech zo zlepšenia služieb/infraštruktúry</td> <td>počet</td> <td>0</td> <td>35 800</td> </tr> </tbody> </table>	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	MJ	Počiatková hodnota	Celková cieľová hodnota	-	Počet operácií, ktoré získali podporu na investície do miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo	počet	0	17	-	Počet obyvateľov, ktorí majú prospech zo zlepšenia služieb/infraštruktúry	počet	0	35 800									
Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	MJ	Počiatková hodnota	Celková cieľová hodnota																					
-	Počet operácií, ktoré získali podporu na investície do miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo	počet	0	17																					
-	Počet obyvateľov, ktorí majú prospech zo zlepšenia služieb/infraštruktúry	počet	0	35 800																					
Indikatívny harmonogram výziev	IV Q/2017																								

Tabuľka č.4B: 4.1.5 Animačné náklady MAS

Názov opatrenia	4.1.5 Animačné náklady MAS																								
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	PRV -opatrenie 19- Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER -podopatrenie 19.4 – Podpora na prevádzkové náklady a oživenie																								
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	6B – Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach																								
Ciele opatrenia	Umožniť plynulú prevádzku MAS a dostatočnú propagáciu na vykonávanie stratégie CLLD																								
Oprávnení prijímatelia	Občianske združenia v zmysle zákona č.83/1990 Zb. v znení neskorších predpisov, pracujúce na princípoch LEADER																								
Intenzita pomoci	v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020 100%																								
Oprávnené výdavky	v súlade s nariadením EÚ č. 1305/2013 - financovanie animačných nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégie CLLD																								
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Maximálna výška oprávnených nákladov na projekt: 47 246,- € Maximálna výška verejného príspevku na projekt: 47 246,- €																								
Finančný plán	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Región</th> <th>Spolu</th> <th>EÚ</th> <th>ŠR</th> <th>VZ</th> <th>iné</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MRR</td> <td>47 246</td> <td>35 435</td> <td>11 8012</td> <td>-</td> <td></td> </tr> <tr> <td>VRR</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Spolu</td> <td>47 246</td> <td>35 435</td> <td>11 8012</td> <td>-</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné	MRR	47 246	35 435	11 8012	-		VRR						Spolu	47 246	35 435	11 8012	-	
Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné																				
MRR	47 246	35 435	11 8012	-																					
VRR																									
Spolu	47 246	35 435	11 8012	-																					

Tabuľka č.4C: Opatrenie stratégie CLLD – 1.2.1 IROP

Názov opatrenia	1.2.1 Podpora inovácií výroby a služieb v malých podnikoch																								
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)																									
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	IROP- špecifický cieľ 5.1.1: Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií																								
Ciele opatrenia	Zvýšiť kvalitu a sortiment výroby a služieb																								
Zdôvodnenie výberu	Opatrenie je zamerané na zvýšenie kvality ako aj rozsahu a sortimentu výroby a poskytovaných služieb v malých a stredných podnikoch v Podpoľaní zavádzaním nových inovatívnych riešení, technológií. Podporované aktivity sú zamerané na investície do nákupu strojov, zariadení a technológií ako aj výstavby, rekonštrukcie a modernizácie prevádzok s cieľom skvalitnenie alebo rozšírenia výroby či poskytovanej služby. Opatrenie je v súlade s aktivitami špecifického cieľa 5.1.1 IROP : A) obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest B) nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením technológie, alebo poskytovaním nových služieb, a rieši problém 2 – Nedostatočne rozvinutá výrobná sféra a jeho 2 príčiny Nedostatok disponibilného investičného kapitálu a Zastarané technológie používané vo výrobe a potreby 2.1 a 2.2 uvedené v kapitole 3.3																								
Rozsah a oprávnené činnosti	- nákup technológií, strojov, zariadení - rekonštrukcia existujúcich a budovanie nových prevádzok																								
Oprávnení prijímatelia	v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP - samostatne zárobkovo činné osoby, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH, - mikro a malé podniky s počtom do 49 zamestnancov, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH, - miestne združenia živnostníkov, malých a mikro podnikov																								
Intenzita pomoci	v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020 90%																								
Oprávnené výdavky	v súlade s nariadením EÚ č. 1305/2013 výdavky na hmotné a nehmotné investície, ktoré sú v súlade s podporovanými činnosťami v rámci tohto opatrenia, vrátane výdavkov na IKT																								
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Maximálna výška oprávnených nákladov na projekt: 57 408,- € Maximálna výška verejného príspevku na projekt: 51.667,- €																								
Finančný plán	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Región</th> <th>Spolu</th> <th>EÚ</th> <th>ŠR</th> <th>VZ</th> <th>iné</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MRR</td> <td>344 444</td> <td>310 000</td> <td>-</td> <td>34 444</td> <td></td> </tr> <tr> <td>VRR</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Spolu</td> <td>344 444</td> <td>310 000</td> <td>-</td> <td>34 444</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné	MRR	344 444	310 000	-	34 444		VRR						Spolu	344 444	310 000	-	34 444	
Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné																				
MRR	344 444	310 000	-	34 444																					
VRR																									
Spolu	344 444	310 000	-	34 444																					

Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií	v súlade s PRV / IROP, vlastné p. Príloha č. 5.2				
Povinné prílohy stanovené MAS					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	MJ	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
	C O01	Počet podporených malých podnikov	podniky	0	6
	C O08	Nárast zamestnanosti v podporených podnikoch	počet nových pracovných miest	0	6
	CO29	Počet podnikov ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť nové výrobky pre trh	podniky	0	1
	CO28	Počet podnikov ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť nové výrobky pre firmu	podniky	0	2
	O0158	Počet nových služieb	počet	0	1
	Indikatívny harmonogram výziev	II Q/2019			

Tabuľka č.4D: Opatrenie stratégie CLLD – 1.2.2 IROP

Názov opatrenia	1.2.2 Podpora spolupráce a zlepšovania zručností malých a stredných podnikateľov
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	IROP- špecifický cieľ 5.1.1: Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií
Ciele opatrenia	Mobilizovať ľudský potenciál pre tvorivé využitie miestnych zdrojov a hodnôt na podporu udržateľného miestneho rozvoja. Tento cieľ prispieva k naplneniu špecifického cieľa 1.2 Zvýšiť a udržať zamestnanosť podporou malého a stredného podnikania a tým i k celkovému strategickému cieľu Stratégie CLLD Podpoľania a špecifického cieľa 5.1.1 IROP
Zdôvodnenie výberu	Predpokladom pre zlepšenie konkurencieschopnosti a vytvárania nových pracovných príležitostí je zvyšovanie spolupráce malých podnikov formou zakladania cechov, profesijných združení, kláštrov a pod. Vzájomná spolupráca a sieťovanie umožňuje vzájomnú podporu podnikov ako aj spoločné presadzovanie potrieb a záujmov v rámci rozvoja regiónu a pod. Významnou časťou opatrenia je podpora prehĺbovania odborných vedomostí a nadobúdania nových zručností formou výmeny skúseností, exkurzií, stáží, prenosu know-how a pod. Podpora pre začínajúcich podnikateľov je možná formou inkubátorov. Súčasťou opatrenia je podpora aktivít pre zachovanie tradičných postupov a technológií, podpora remesiel a tradičných výrob. Opatrenie je v súlade s aktivitami špecifického cieľa 5.1.1 IROP : C) podpora marketingových aktivít, D) podpora miestnych produkčno-spotrebiteľských reťazcov, sieťovanie na úrovni miestnej ekonomiky a výmena skúseností, a rieši problém 2 – Nedostatočne rozvinutá výrobná sféra a jeho 2 príčiny Nízka úroveň spolupráce a koordinácie a Neexistencia štartovacích centier a potreby 2.3 a 2.4 uvedené v kapitole 3.3
Rozsah a oprávnené činnosti	<ul style="list-style-type: none"> - podpora vytvárania cechov, združení, kláštrov, marketing - prenos know how, výmena skúsenosti - uchovanie tradičných technológií a postupov - zriadenie inkubátorov
Oprávnení prijímatelia	<p>v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP</p> <ul style="list-style-type: none"> - samostatne zárobkovo činné osoby, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH, ktoré zastupujú združenie SZČO, resp. živnostníkov - mikro a malé podniky s počtom do 49 zamestnancov, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH, ktoré zastupujú združenie mikro a malých podnikov - miestne združenia živnostníkov, malých a mikro podnikov
Intenzita pomoci	v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych

	a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020 90%																								
Oprávnené výdavky	v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP - výdavky na hmotné a nehmotné investície, ktoré sú v súlade s podporovanými činnosťami v rámci tohto opatrenia, vrátane výdavkov na IKT - prevádzkové a mzdové náklady združenia																								
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP Maximálna výška oprávnených nákladov na projekt: 80 000,- € Maximálna výška verejnej podpory na jeden projekt: 72 000 ,-€																								
Finančný plán	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Región</th> <th>Spolu</th> <th>EÚ</th> <th>ŠR</th> <th>VZ</th> <th>iné</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MRR</td> <td>66 667</td> <td>60 000</td> <td>-</td> <td>6 667</td> <td></td> </tr> <tr> <td>VRR</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Spolu</td> <td>66 667</td> <td>60 000</td> <td>-</td> <td>6 667</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné	MRR	66 667	60 000	-	6 667		VRR						Spolu	66 667	60 000	-	6 667	
Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné																				
MRR	66 667	60 000	-	6 667																					
VRR																									
Spolu	66 667	60 000	-	6 667																					
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií	v súlade s PRV / IROP, vlastné p. Príloha 5.2																								
Povinné prílohy stanovené MAS																									
Merateľné ukazovatele projektu	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Kód/ID</th> <th>Názov/Ukazovateľ</th> <th>MJ</th> <th>Počiatočná hodnota</th> <th>Celková cieľová hodnota</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>C O01</td> <td>Počet podporených malých podnikov</td> <td>podniky</td> <td>0</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>C O08</td> <td>Nárast zamestnanosti v podporených podnikoch</td> <td>počet nových pracovných miest</td> <td>0</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Počet nových združení, cechov</td> <td>počet</td> <td>0</td> <td>1</td> </tr> </tbody> </table>	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	MJ	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	C O01	Počet podporených malých podnikov	podniky	0	1	C O08	Nárast zamestnanosti v podporených podnikoch	počet nových pracovných miest	0	1		Počet nových združení, cechov	počet	0	1				
Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	MJ	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota																					
C O01	Počet podporených malých podnikov	podniky	0	1																					
C O08	Nárast zamestnanosti v podporených podnikoch	počet nových pracovných miest	0	1																					
	Počet nových združení, cechov	počet	0	1																					
Indikatívny harmonogram výziev	II Q/2018																								

Tabuľka č.4E: Opatrenie stratégie CLLD – 1.3.2b IROP

Názov opatrenia	1.3.2b. Podpora podnikania v cestovnom ruchu
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	IROP- špecifický cieľ 5.1.1: Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií
Ciele opatrenia	Zvýšiť atraktivitu a príťažlivosť územia
Zdôvodnenie výberu	<p>Pre zvýšenie atraktivity a príťažlivosti územia je opatrenie zamerané na investičné aktivity do infraštruktúry cestovného ruchu. Pre podporu vidieckeho cestovného do budovania atraktivít (napr. výhliadkové veže, pozorovateľne, lanové dráhy, turistické vláčiky), zariadení CR s celoročným využitím a dôrazom na tradície, budovania zariadení pre budovanie turistického informačného systému vrátane mapových panelov, značenia trás, odpočinkových miest, odpadkových košov a systému ekotrás vrátane cyklotrás, turistických trás, trás pre jazdu na koni, a pod.</p> <p>Opatrenie je v súlade s aktivitami špecifického cieľa 5.1.1 IROP :</p> <p>A) obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest</p> <p>B) nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením technológie, alebo poskytovaním nových služieb a rieši problém č.3: Nedostatočne využitý potenciál pre cestovný ruch, jeho príčinu Nedostatočná turistická infraštruktúra a služby a potreby 3.4 a 3.6 uvedené v kapitole 3.3</p>
Rozsah a oprávnené činnosti	<ul style="list-style-type: none"> - rozhľadne, salaše, investície do mobiliáru, odpočinkové miesta, informačné tabule, ohniská, táboriská .. a pod., - dobudovanie zariadení CR s celoročným využitím - zariadenia pre rekreačné a relaxačné činnosti
Oprávnení prijímatelia	<p>v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP</p> <ul style="list-style-type: none"> - samostatne zárobkovo činné osoby, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH, - mikro a malé podniky s počtom do 49 zamestnancov, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH,
Intenzita pomoci	<p>v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020</p> <p>90%</p>
Oprávnené výdavky	<p>v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP</p> <p>výdavky na hmotné a nehmotné investície, ktoré sú v súlade s podporovanými činnosťami v rámci tohto opatrenia, vrátane výdavkov na IKT</p>
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	<p>v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP</p> <p>Maximálna výška oprávnených nákladov na projekt: 51 851,- €</p> <p>Maximálna výška verejnej podpory na jeden projekt : 46 666,-€</p>

Finančný plán	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Región</th> <th>Spolu</th> <th>EÚ</th> <th>ŠR</th> <th>VZ</th> <th>iné</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MRR</td> <td>311 111</td> <td>280 000</td> <td>-</td> <td>31 111</td> <td></td> </tr> <tr> <td>VRR</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Spolu</td> <td>311 111</td> <td>280 000</td> <td>-</td> <td>31 111</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>					Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné	MRR	311 111	280 000	-	31 111		VRR						Spolu	311 111	280 000	-	31 111	
	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné																							
	MRR	311 111	280 000	-	31 111																								
	VRR																												
Spolu	311 111	280 000	-	31 111																									
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií	v súlade s PRV / IROP, vlastné p. Príloha 5.2																												
Povinné prílohy stanovené MAS																													
Merateľné ukazovatele projektu	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Kód/ ID</th> <th>Názov/ Ukazovateľ</th> <th>MJ</th> <th>Počiatoč- ná hodnota</th> <th>Celková cieľová hodnota</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>C O01</td> <td>Počet podporných malých podnikov</td> <td>podniky</td> <td>0</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>C O08</td> <td>Nárast zamestnanosti v podporných podnikoch</td> <td>počet nových pracovných miest</td> <td>0</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>O0158</td> <td>Počet nových služieb</td> <td>počet</td> <td>0</td> <td>4</td> </tr> </tbody> </table>					Kód/ ID	Názov/ Ukazovateľ	MJ	Počiatoč- ná hodnota	Celková cieľová hodnota	C O01	Počet podporných malých podnikov	podniky	0	6	C O08	Nárast zamestnanosti v podporných podnikoch	počet nových pracovných miest	0	6	O0158	Počet nových služieb	počet	0	4				
Kód/ ID	Názov/ Ukazovateľ	MJ	Počiatoč- ná hodnota	Celková cieľová hodnota																									
C O01	Počet podporných malých podnikov	podniky	0	6																									
C O08	Nárast zamestnanosti v podporných podnikoch	počet nových pracovných miest	0	6																									
O0158	Počet nových služieb	počet	0	4																									
Indikatívny harmonogram výziev	IV Q/2018																												

Tabuľka č.4F: Prevádzkové náklady MAS

Názov opatrenia	4.1.4 Prevádzkové náklady MAS																								
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	PRV -opatrenie 19- Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER -podopatrenie 19.4 – Podpora na prevádzkové náklady a oživenie																								
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	6B – Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach																								
Ciele opatrenia	Umožniť plynulú prevádzku MAS a dostatočnú propagáciu na vykonávanie stratégie CLLD																								
Oprávnení prijímatelia	Občianske združenia v zmysle zákona č.83/1990 Zb. v znení neskorších predpisov, pracujúce na princípoch LEADER																								
Intenzita pomoci	v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020 95% IROP																								
Oprávnené výdavky	v súlade s nariadením EÚ č. 1305/2013 - financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégie CLLD - financovanie animačných nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégie CLLD																								
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Maximálna výška oprávnených nákladov na projekt: 248 664,- € Maximálna výška verejného príspevku na projekt: 236 231,- €																								
Finančný plán	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Región</th> <th>Spolu</th> <th>EÚ</th> <th>ŠR</th> <th>VZ</th> <th>iné</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MRR</td> <td>248 664</td> <td>236 231</td> <td>-</td> <td>12 433</td> <td></td> </tr> <tr> <td>VRR</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Spolu</td> <td>248 664</td> <td>236 231</td> <td>-</td> <td>12 433</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné	MRR	248 664	236 231	-	12 433		VRR						Spolu	248 664	236 231	-	12 433	
Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné																				
MRR	248 664	236 231	-	12 433																					
VRR																									
Spolu	248 664	236 231	-	12 433																					

5.2.2 Dodatočná výkonnostná alokácia

Tabuľka č.4Y: Opatrenia PRV – dodatočná výkonnostná alokácia

Názov opatrenia	1.1.1 a Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých farmárov																
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	PRV – M06 , Opatrenie 6- Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti podopatrenie 6.1 – Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov																
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	2B- Uľahčenie vstupu poľnohospodárov s primeranými zručnosťami do odvetvia poľnohospodárstva, a najmä generačnej výmeny tým, že sa mladým poľnohospodárom do 40 rokov poskytne finančnú podporu na začatie ich poľnohospodárskej podnikateľskej činnosti a prierezovému cieľu inovácie																
Rozsah a oprávnené činnosti	v súlade s nariadením EÚ č. 1305/2013																
Finančný plán	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Región</th> <th>Spolu</th> <th>EÚ a ŠR</th> <th>VZ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MRR</td> <td>150 000</td> <td>150 000</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>VRR</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Spolu</td> <td>150 000</td> <td>150 000</td> <td>-</td> </tr> </tbody> </table>	Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ	MRR	150 000	150 000	-	VRR	-	-	-	Spolu	150 000	150 000	-
Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ														
MRR	150 000	150 000	-														
VRR	-	-	-														
Spolu	150 000	150 000	-														
Názov opatrenia	1.1.1 b Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti na rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov																
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	PRV –M06, Opatrenie 6- Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti podopatrenie: 6.3 Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti na rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov																
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	6A -Uľahčenie diverzifikácie, zakladania a rozvoja malých podnikov ako aj vytvárania pracovných miest																
Rozsah a oprávnené činnosti	v súlade s nariadením EÚ č. 1305/2013																
Finančný plán	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Región</th> <th>Spolu</th> <th>EÚ a ŠR</th> <th>VZ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MRR</td> <td>40 000</td> <td>40 000</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>VRR</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Spolu</td> <td>40 000</td> <td>40 000</td> <td>-</td> </tr> </tbody> </table>	Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ	MRR	40 000	40 000	-	VRR	-	-	-	Spolu	40 000	40 000	-
Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ														
MRR	40 000	40 000	-														
VRR	-	-	-														
Spolu	40 000	40 000	-														
Názov opatrenia	1.1.2 Podpora poľnohospodárskych podnikov																
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	PRV- M04 -opatrenie 4- Investície do hmotného majetku -podopatrenie- 4.1																
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	2B Uľahčenie vstupu poľnohospodárov s primeranými zručnosťami do odvetvia poľnohospodárstva a najmä generačnej výmeny 3A zvýšenie konkurencieschopnosti prvovýrobcov																

	prostredníctvom ich lepšej integrácie do poľnohospodársko-potravinového reťazca pomocou systémov kvality, pridávania hodnoty poľnohospodárskym produktom, propagácie na miestnych trhoch a v krátkych dodávateľských reťazcoch, skupín a organizácií výrobcov a medziodvetvových organizácií.																
Rozsah a oprávnené činnosti	v súlade s nariadením EÚ č. 1305/2013																
Finančný plán	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Región</th> <th>Spolu</th> <th>EÚ a ŠR</th> <th>VZ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MRR</td> <td>390 000</td> <td>195 000</td> <td>195 000</td> </tr> <tr> <td>VRR</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Spolu</td> <td>390 000</td> <td>195 000</td> <td>195 000</td> </tr> </tbody> </table>	Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ	MRR	390 000	195 000	195 000	VRR	-	-	-	Spolu	390 000	195 000	195 000
Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ														
MRR	390 000	195 000	195 000														
VRR	-	-	-														
Spolu	390 000	195 000	195 000														
Názov opatrenia	1.1.3 Spolupráca a sieťovanie agrosektora																
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	PRV -M16, opatrenie 16 – Spolupráca podopatrenie: 16.4 – Podpora na horizontálnu a vertikálnu spoluprácu medzi subjektmi dodávateľského reťazca pri zriaďovaní a rozvoji krátkych dodávateľských reťazcov a miestnych trhov a na propagačné činnosti v miestnom kontexte, ktoré súvisia s rozvojom krátkych dodávateľských reťazcov a miestnych trhov																
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	1A Podpora inovácie, spolupráce a rozvoja vedomostnej základne vo vidieckych oblastiach; 1B Posilnenie prepojenia poľnohospodárstva, výroby potravín a lesného hospodárstva s výskumom a inováciou, a to aj na účely zlepšenia environmentálneho riadenia a výkonu; 2A Zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh a poľnohospodárskej diverzifikácie; 3A Zvýšenie konkurencieschopnosti prvovýrobcov prostredníctvom ich lepšej integrácie do poľnohospodársko-potravinového reťazca pomocou systémov kvality, pridávania hodnoty poľnohospodárskym produktom, propagácie na miestnych trhoch a v krátkych dodávateľských reťazcoch, skupín a organizácií výrobcov a medziodvetvových organizácií;																
Rozsah a oprávnené činnosti	v súlade s nariadením EÚ č. 1305/2013																
Finančný plán	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Región</th> <th>Spolu</th> <th>EÚ a ŠR</th> <th>VZ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MRR</td> <td>90 000</td> <td>90 000</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>VRR</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Spolu</td> <td>90 000</td> <td>90 000</td> <td>-</td> </tr> </tbody> </table>	Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ	MRR	90 000	90 000	-	VRR	-	-	-	Spolu	90 000	90 000	-
Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ														
MRR	90 000	90 000	-														
VRR	-	-	-														
Spolu	90 000	90 000	-														
Názov opatrenia	1.1.5 Podpora lesného hospodárstva																
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	PRV - M08, opatrenie 8 Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenia životaschopnosti -podopatrenia 8.6 Podpora investícií do lesníckych technológií																

opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	a spracovania, do mobilizácie lesníckych výrobkov a ich uvádzania na trh																
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	4C Predchádzanie erózií pôdy a zlepšenie jej obhospodarovania 2C Zlepšenie hospodárskeho výkonu lesného hospodárstva																
Rozsah a oprávnené činnosti	v súlade s nariadením EÚ č. 1305/2013																
Finančný plán	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Región</th> <th>Spolu</th> <th>EÚ a ŠR</th> <th>VZ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MRR</td> <td>180 000</td> <td>90 000</td> <td>90 000</td> </tr> <tr> <td>VRR</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Spolu</td> <td>180 000</td> <td>90 000</td> <td>90 000</td> </tr> </tbody> </table>	Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ	MRR	180 000	90 000	90 000	VRR	-	-	-	Spolu	180 000	90 000	90 000
Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ														
MRR	180 000	90 000	90 000														
VRR	-	-	-														
Spolu	180 000	90 000	90 000														
Názov opatrenia	1.3.2a Podpora investícií do malej rekreačnej a turistickej infraštruktúry																
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	PRV -opatrenie 7- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach -podopatrenie 7.5 - Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie																
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	6B – Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach																
Rozsah a oprávnené činnosti	v súlade s nariadením EÚ č. 1305/2013																
Finančný plán	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Región</th> <th>Spolu</th> <th>EÚ a ŠR</th> <th>VZ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MRR</td> <td>84 211</td> <td>80 000</td> <td>4 211</td> </tr> <tr> <td>VRR</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Spolu</td> <td>84 211</td> <td>80 000</td> <td>4 211</td> </tr> </tbody> </table>	Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ	MRR	84 211	80 000	4 211	VRR	-	-	-	Spolu	84 211	80 000	4 211
Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ														
MRR	84 211	80 000	4 211														
VRR	-	-	-														
Spolu	84 211	80 000	4 211														
Názov opatrenia	2.3.3 Podpora budovania zariadení pre kultúru, šport a voľnočasové aktivity																
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	PRV -opatrenie 7- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach -podopatrenie 7.4 - Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry																
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	6B – Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach																
Rozsah a oprávnené činnosti	v súlade s nariadením EÚ č. 1305/2013																
Finančný plán	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Región</th> <th>Spolu</th> <th>EÚ a ŠR</th> <th>VZ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MRR</td> <td>52 739</td> <td>50 102</td> <td>2 637</td> </tr> <tr> <td>VRR</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Spolu</td> <td>52 739</td> <td>50 102</td> <td>2 637</td> </tr> </tbody> </table>	Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ	MRR	52 739	50 102	2 637	VRR	-	-	-	Spolu	52 739	50 102	2 637
Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ														
MRR	52 739	50 102	2 637														
VRR	-	-	-														
Spolu	52 739	50 102	2 637														
Názov opatrenia	3.2.2b Riešenie potrieb vo vodnom hospodárstve																

Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	PRV -opatrenie 4: Investície do hmotného majetku -podopatrenie: 4.3 Podpora na investície do infraštruktúry súvisiacej s vývojom, modernizáciou alebo a prispôbením poľnohospodárstva a lesného hospodárstva																
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	4C Predchádzanie erózií pôdy a zlepšenie jej obhospodarovania																
Rozsah a oprávnené činnosti	v súlade s nariadením EÚ č. 1305/2013																
Finančný plán	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Región</th> <th>Spolu</th> <th>EÚ a ŠR</th> <th>VZ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MRR</td> <td>63 932</td> <td>60 735</td> <td>3 197</td> </tr> <tr> <td>VRR</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Spolu</td> <td>63 932</td> <td>60 735</td> <td>3 197</td> </tr> </tbody> </table>	Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ	MRR	63 932	60 735	3 197	VRR	-	-	-	Spolu	63 932	60 735	3 197
Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ														
MRR	63 932	60 735	3 197														
VRR	-	-	-														
Spolu	63 932	60 735	3 197														
Názov opatrenia																	
4.1.5 Animačné náklady MAS																	
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	PRV -opatrenie 19- Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER -podopatrenie 19.4 – Podpora na prevádzkové náklady a oživenie																
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	6B – Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach																
Rozsah a oprávnené činnosti	v súlade s nariadením EÚ č. 1305/2013																
Finančný plán	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Región</th> <th>Spolu</th> <th>EÚ a ŠR</th> <th>VZ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MRR</td> <td>39 350</td> <td>39 350</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>VRR</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Spolu</td> <td>39 350</td> <td>39 350</td> <td>-</td> </tr> </tbody> </table>	Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ	MRR	39 350	39 350	-	VRR	-	-	-	Spolu	39 350	39 350	-
Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ														
MRR	39 350	39 350	-														
VRR	-	-	-														
Spolu	39 350	39 350	-														

Tabuľka č.4Z: Opatrenia IROP – dodatočná výkonnostná alokácia

Názov opatrenia	1.3.1 Tvorba a marketing produktov cestovného ruchu																
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)																	
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	IROP- špecifický cieľ 5.1.1: Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií																
Rozsah a oprávnené činnosti	v súlade s nariadením EÚ č. 1305/2013																
Finančný plán	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Región</th> <th>Spolu</th> <th>EÚ a ŠR</th> <th>VZ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MRR</td> <td>140 000</td> <td>126 000</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>VRR</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Spolu</td> <td>140 000</td> <td>126 000</td> <td>-</td> </tr> </tbody> </table>	Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ	MRR	140 000	126 000	-	VRR	-	-	-	Spolu	140 000	126 000	-
Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ														
MRR	140 000	126 000	-														
VRR	-	-	-														
Spolu	140 000	126 000	-														
Názov opatrenia	3.1.2 Podpora dopravnej infraštruktúry pre podporu mobility																
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)																	
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	IROP- špecifický cieľ 5.1.2: Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach																
Rozsah a oprávnené činnosti	v súlade s nariadením EÚ č. 1305/2013																
Finančný plán	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Región</th> <th>Spolu</th> <th>EÚ a ŠR</th> <th>VZ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MRR</td> <td>236 842</td> <td>225 000</td> <td>11 842</td> </tr> <tr> <td>VRR</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Spolu</td> <td>236 842</td> <td>225 000</td> <td>11 842</td> </tr> </tbody> </table>	Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ	MRR	236 842	225 000	11 842	VRR	-	-	-	Spolu	236 842	225 000	11 842
Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ														
MRR	236 842	225 000	11 842														
VRR	-	-	-														
Spolu	236 842	225 000	11 842														
Názov opatrenia	3.2.2a Dobudovanie, vodovodov, kanalizácií a ČOV																
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)																	
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	IROP- špecifický cieľ 5.1.2: Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach																
Rozsah a oprávnené činnosti	v súlade s nariadením EÚ č. 1305/2013																
Finančný plán	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Región</th> <th>Spolu</th> <th>EÚ a ŠR</th> <th>VZ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MRR</td> <td>210 526</td> <td>200 000</td> <td>10 526</td> </tr> <tr> <td>VRR</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Spolu</td> <td>210 526</td> <td>200 000</td> <td>10 526</td> </tr> </tbody> </table>	Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ	MRR	210 526	200 000	10 526	VRR	-	-	-	Spolu	210 526	200 000	10 526
Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ														
MRR	210 526	200 000	10 526														
VRR	-	-	-														
Spolu	210 526	200 000	10 526														

Názov opatrenia		4.1.1 Budovanie a rozvoj komúnit																			
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)																					
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP		IROP- špecifický cieľ 5.1.2: Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach																			
Rozsah a oprávnené činnosti		v súlade s nariadením EÚ č. 1305/2013																			
Finančný plán		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Región</th> <th>Spolu</th> <th>EÚ a ŠR</th> <th>VZ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MRR</td> <td>72 353</td> <td>68 735</td> <td>3 618</td> </tr> <tr> <td>VRR</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Spolu</td> <td>72 353</td> <td>68 735</td> <td>3 618</td> </tr> </tbody> </table>				Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ	MRR	72 353	68 735	3 618	VRR	-	-	-	Spolu	72 353	68 735	3 618
Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ																		
MRR	72 353	68 735	3 618																		
VRR	-	-	-																		
Spolu	72 353	68 735	3 618																		
Názov opatrenia		4.1.4 Prevádzkové náklady MAS																			
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)		PRV -opatrenie 19- Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER -podopatrenie 19.4 – Podpora na prevádzkové náklady a oživenie																			
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP		6B – Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach																			
Rozsah a oprávnené činnosti		v súlade s nariadením EÚ č. 1305/2013																			
Finančný plán		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Región</th> <th>Spolu</th> <th>EÚ a ŠR</th> <th>VZ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MRR</td> <td>124 333</td> <td>118 116</td> <td>6 217</td> </tr> <tr> <td>VRR</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Spolu</td> <td>124 333</td> <td>118 116</td> <td>6 217</td> </tr> </tbody> </table>				Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ	MRR	124 333	118 116	6 217	VRR	-	-	-	Spolu	124 333	118 116	6 217
Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ																		
MRR	124 333	118 116	6 217																		
VRR	-	-	-																		
Spolu	124 333	118 116	6 217																		

5.3 Monitorovanie a hodnotenie stratégie CLLD

Cieľom zavedenia monitorovania a hodnotenia je splniť strategický cieľ a špecifické ciele stratégie CLLD (LEADER a komunitný rozvoj) a strategické priority prostredníctvom opatrení PRV a IROP v stanovených termínoch a minimalizovať riziko prípadných sankcií zo strany riadiacich orgánov.

5.3.1 Opis monitorovacích a hodnotiacich opatrení stratégie CLLD

Monitorovanie a hodnotenie opatrení stratégie CLLD bude realizované priebežne počas celej doby implementácie. Manažment MAS bude zhromažďovať údaje a zostavovať ich prehľad tak, aby príslušné orgány mali kedykoľvek k dispozícii aktuálne údaje a mohli prijať nápravné opatrenia.

Spôsob monitorovania projektov bude dohodnutý v grantovej zmluve pre PRV a IROP. Žiadateľ ho sprostredkúva prostredníctvom pravidelných a priebežných správ – ich periodicita je daná v zmluve. Zároveň je žiadateľ povinný spolupracovať pri hodnotiacich aktivitách a pri návštevách zameraných na finančnú a fyzickú kontrolu. Z každej kontroly bude vyhotovený zápis, ktorý bude podpísaný všetkými zainteresovanými stranami, aby bolo možné zistiť, či žiadateľ dosahuje výsledky stanovené v grantovej zmluve.

Priebežne sa bude sledovať realizácia projektov v súlade s predloženou charakteristikou projektu, na ktorú bola dotácia pridelená a zároveň bude priebežne sledované napĺňanie monitorovacích ukazovateľov tak, aby bol naplnený zámer stratégie CLLD ako celku. Každá kontrola bude žiadateľovi vopred oznámená.

Monitoring realizácie projektov bude zaisťovať manažment MAS v spolupráci s programovým výborom, výberovou komisiou a monitorovacím výborom.

Cieľom je monitorovať a hodnotiť plnenie plánovaných hodnôt ukazovateľov počas celého programového obdobia 2014 – 2020, s predpokladaným začiatkom v roku 2018. To znamená, neobmedziť sa len na roky 2020 (polovica realizačného obdobia) a 2023 (koniec programovacieho obdobia). Monitorovanie a hodnotenie plnenia plánovaných hodnôt ukazovateľov bude predmetom nasledovných monitorovacích správ:

- správy o stave implementácie stratégie CLLD za predchádzajúci kalendárny rok (každoročne od roku 2019 vypracuje monitorovací výbor v spolupráci manažmentom MAS s a správnou radou a predloží na schválenie predsedovi OZ Podpoľanie);

- výročných správ o vykonávaní operačných programov (v rámci EFRR - IROP každoročne od roku 2019 do roku 2023 a v rámci EPFRV- PRV do roku 2024; vypracuje manažment MAS v spolupráci s monitorovacím výborom a správnu radou a predloží na schválenie predsedovi OZ Podpoľanie);
- záverečných správ o vykonávaní operačných programov (v rámci stratégie CLLD; vypracuje manažment MAS v spolupráci s monitorovacím výborom a správnu radou a predloží na schválenie predsedovi OZ Podpoľanie);

Monitorovanie sa uskutoční v niekoľkých stupňoch. Postupne u všetkých žiadateľov bude prebiehať kontrola realizácie projektov podľa vopred spracovaných plánov kontroly. Plány kontroly budú prispôbené počtu žiadateľov. Plán kontroly schvaľuje monitorovací výbor po prerokovaní v správnej rade.

Monitorovanie projektov:

- zabezpečuje prehľad o obsahovom a finančnom postupe projektu,
- na základe vopred stanovených ukazovateľov konfrontuje ciele projektu so skutočným plnením v jednotlivých etapách projektu,
- umožňuje včas odhaliť nedostatky v realizácii projektu a hľadať riešenie pre ich nápravu.

Hodnotiaci rámec

Hodnotenie má prispievať k účinnému naplneniu stratégie CLLD. Zároveň má hodnotenie prispieť k správne fungovaniu programu počas celej doby jeho priebehu, k priebežnému sledovaniu a úpravám založených na menení a dopĺňaní podmienok, k vyhodnoteniu výsledkov a dopadov, k vyhodnoteniu a úpravám administratívnych a výberových postupov a procesov.

Plán a postup hodnotenia stratégie CLLD

Napĺňanie stratégie CLLD bude sledovať hlavne manažment v spolupráci s jednotlivcami z radov členov MAS – PP. Plnenie stratégie vyhodnotí výkonný orgán. Monitorovací výbor bude sledovať realizáciu napĺňania projektov a predloží výkonnému orgánu a valnému zhromaždeniu výsledné správy o projektoch. Jeden krát ročne sa uskutoční verejné stretnutie a aktualizácia.

Druh hodnotenia stratégie CLLD

Hodnotenie projektov vychádza z kritérií, ktoré boli stanovené tak, aby podporené projekty napĺňali priority stratégie CLLD. Základom hodnotenia je preto sledovanie monitorovacích kritérií. MAS-PP bude k hodnoteniu pristupovať z nasledovných hľadísk:

a) podľa úrovne

- hodnotenie na úrovni strategického cieľa,
- hodnotenie na úrovni špecifických cieľov,
- hodnotenie na úrovni opatrení.

b) podľa doby hodnotenia

- ročné hodnotenie
- strednodobé hodnotenie (mid-term)
- záverečné hodnotenie (ex-post)

Výsledkom ročného hodnotenia bude „Správa o implementácii stratégie CLLD“, ktorá sa vypracuje do 15.3. nasledujúceho roka. Veľmi dôležité bude mid-term hodnotenie k 30.6.2020. Výsledky tohto hodnotenia budú podkladom pre získanie **dotatočnej výkonnostnej alokácie**. Zvlášť dôležité bude pravidelné sledovanie plnenia mílnikov.

Tabuľka č. 5.3.1.1 Mílniky implementácie stratégie CLLD

Mílnik	Cieľová hodnota	Termín dosiahnutia	Frekvencia sledovania
A) Percento FP vyhlásených výziev zo základnej alokácie	65%	do 24 mes. od účinnosti zmluvy na chod MAS	po 5., 9., 15. a 24. mes.
B1) Vyhlásenie prvej výzvy	1 výzva	do 2 mes. od účinnosti zmluvy na chod MAS	po 2. mes.
B2) Percento FP vyhlásených výziev zo základnej alokácie	20%	do 9 mes. od účinnosti zmluvy na chod MAS	po 5. a 9. mes.
B3) Percento FP vyhlásených výziev zo základnej alokácie	40%	do 15 mes. od účinnosti zmluvy na chod MAS	po 5., 9. a 15. mes.
B4) Percento FP kontrahovaných podľa B3)	95%	30.6.2020	

Zpracovanie výsledkov hodnotenia do stratégie

V rámci hodnotenia bude zisťovaná hlavne efektivita finančných prostriedkov, ktoré budú v súvislosti s realizáciou stratégie CLLD distribuované k príjemcom a to s dôrazom na výstupy a výsledky jednotlivých projektov ovplyvňujúcich ukazovatele stratégie.. V prípade,

že sa zistí nedostatočná efektivita použitých finančných prostriedkov, zmenia sa v procese, v rámci aktualizácie stratégie:

- finančné alokácie na jednotlivé opatrenia
- výberové kritéria
- výška príspevku

Stratégia CLLD sa bude aktualizovať jedenkrát za programovacie obdobie a to po mid-term hodnotení.

Sebahodnotenie MAS vrátane 7 kľúčových znakov LEADER

Sebahodnotenie sa bude vykonávať jeden krát ročne, tak aby výsledky hodnotenia mohli byť zahrnuté do monitorovacej správy k 31.3. nasledujúceho roka. Sebahodnotenie sa bude realizovať v nasledovných oblastiach:

a) implementácia stratégie CLLD vrátane 7 kľúčových znakov LEADER

Monitorovací výbor bude hodnotiť ako sa darí MAS realizovať stratégia CLLD a či sa stratégia realizuje pri dodržaní 7 kľúčových znakov LEADER:

- oblastná stratégia miestneho rozvoja
- prístup zdola nahor
- princíp verejno-súkromného partnerstva
- uľahčovanie inovácií
- integrované a viacsektorové akcie
- vytváranie sietí
- spolupráca

b) implementačný proces a riadiaci proces

Základom sebahodnotenia v tejto oblasti je hodnotenie dodržiavania smerníc, ktoré jasne a presne stanovujú postupy, povinnosti a rozsah pôsobnosti jednotlivých orgánov MAS v rámci implementačného a riadiaceho procesu.

c) propagácia a vzdelávanie členov MAS

MAS vypracuje plán vzdelávania svojich členov a plán aktivít na zabezpečenie propagácie procesu realizácie stratégie a jeho výsledkov. Plán sa bude hodnotiť v rámci ročného hodnotenia.

Tabuľka č. 5.3.1.2 Hodnotenie 7 kľúčových znakov LEADER

Znak	Východiskový stav	Očakávaný stav	Frekvencia hodnotenia
Oblasťná stratégia rozvoja	Vypracovaná stratégia 5P	Napĺňanie cieľov stratégie	ročne
Prístup zdola nahor	Princíp dodržaný	Princíp dodržaný	r.2020, r.2023
Verejno-súkromné partnerstvá	Partnerstvo vytvorené v súlade s princípmi VSP – Podpoľanie, o.z.	Partnerstvo trvá	r.2020, r.2023
Uľahčovanie inovácií	Zahrnuté v stratégii	Napĺňanie cieľov stratégie	ročne
Integrované a viasektorové akcie	Zahrnuté v stratégii	Napĺňanie cieľov stratégie	ročne
Vytváranie sietí	0	2 siete – poľnohospodári, MSP	r.2020, r.2023
Spolupráca	Partnerstvá: 3 nadnárodné (CZ, HU, F) 1 národné (MAS Malohont) Členstvo NSS MAS, ViP BB kraja	Zachovať partnerstvá 4 projekty spolupráce (2NN+2N)	r.2020, r.2023

Jednotlivé postupy sebahodnotenia MAS budú zaznamenané formou písomného záznamu so stanovením úloh a opatrení a archivované v zmysle všeobecne stanovených právnych podmienok.

Riziká implementácie stratégie CLLD a ich eliminácia

Implementácia stratégie má riziká. Miera rizík je však väčšinou nízka, keďže Podpoľanie má s prístupom LEADER skúsenosti. V rokoch 2009-2015 úspešne realizovalo rozvoj územia týmto prístupom. Má vybudované funkčné verejno-súkromné partnerstvo a personálne zázemie na riadenie implementácie.

Tabuľka č. 5.3.1.3 Možné riziká implementácie stratégie CLLD a ich eliminácie

Riziká	Miera rizika (zdôvodnenie)	Eliminácia (opatrenie, zodpovednosť)
Finančné		
Nedostatok FP na chod MAS pri začatí implementácie stratégie	stredná združenie je finančne vyčerpané zdĺhavým procesom výberu MAS	<ul style="list-style-type: none"> - kvalitné podklady pre urýchlený podpis zmluvy o poskytnutí FP na chod MAS (Z: manažment) - zabezpečiť pôžičku alebo ručenie na získanie prekleňovacieho úveru (Z: Správna rada)
Nedostatok FP na chod MAS počas implementácie stratégie z titulu nepravidelného príjmu FP	stredná proces preplácania ŽoP môže byť zdĺhavý	<ul style="list-style-type: none"> - pravidelné podávanie ŽoP (Z: manažment) - bezchybné vypracovanie ŽoP (Z: manažment) - dodržiavanie zmluvy s PPA a interných smerníc (Z: SR, manažment) - správne vedenie účtovnej agendy (Z: finančný manažér) - spolupráca s kontrolnými orgánmi a PPA (Z: manažment)
Krátenie FP zo žiadosti o platbu na chod MAS a animácie	nízka združenie má dlhoročné skúsenosti s prístupom LEADER	<ul style="list-style-type: none"> - dodržiavanie zmluvy s PPA a interných smerníc (Z: SR, manažment) - dodržiavanie oprávnenosti výdavkov (Z: manažment) - správne vedenie účtovnej agendy (Z: finančný manažér) - spolupráca s kontrolnými orgánmi a PPA (Z: manažment)
Procesné		
Rušenie vyhlásených výziev	nízka združenie má dlhoročné skúsenosti s prístupom LEADER	<ul style="list-style-type: none"> - kvalitná príprava výziev s využitím výziev PPA (Z: manažment)

Zdlhový proces výberu ŽoNFP	nízka združenie má dlhoročné skúsenosti s prístupom LEADER	<ul style="list-style-type: none"> - dostatočná databáza hodnotiteľov (Z: SR) - dodržiavanie časového harmonogramu hodnotenia a výberu (Z: výberová komisia, manažment)
Neplnenie ukazovateľov	nízka združenie venovalo veľkú pozornosť príprave stratégie a komunikácii v území	<ul style="list-style-type: none"> - komunikácia s potenciálnymi žiadateľmi (Z: SR, manažment) - propagácia stratégie a výziev (Z: manažment) - pravidelný monitoring a využívanie jeho výsledkov (Z: SR, monitorovací výbor, manažment)
Neplnenie míľnikov	nízka združenie má dlhoročné skúsenosti s prístupom LEADER	<ul style="list-style-type: none"> - kvalitná práca manažmentu MAS (Z: SR, manažment) - komunikácia s realizátormi a žiadateľmi (Z: SR, manažment) - pravidelný monitoring a využívanie jeho výsledkov (Z: SR, monitorovací výbor, manažment)
Ľudské zdroje		
Neobsadené pozície v manažmente MAS	nízka združenie má dlhoročné skúsenosti s prístupom LEADER a má dostatok odborníkov	<ul style="list-style-type: none"> - pripravené personálne rezervy (Z: SR) - pravidelná komunikácia medzi SR a manažmentom a pravidelné hodnotenie práce manažmentu (Z: SR)
Neobsadené pozície vo Výberovej komisii a Monitorovacom výbore	nízka združenie má dlhoročné skúsenosti s prístupom LEADER a má dostatok odborníkov	<ul style="list-style-type: none"> - pripravené personálne rezervy (Z: SR) - pravidelná komunikácia medzi SR a VK a MV a pravidelné hodnotenie práce VK a MV (Z: SR)
Nedostatok hodnotiteľov	stredná nie je vyriešené odmeňovanie hodnotiteľov	<ul style="list-style-type: none"> - riešiť odmeňovanie hodnotiteľov (Z: SR) - propagácia a komunikácia s verejnosťou (Z: SR, manažment)

5.3.2 Monitorovacie ukazovatele

Monitoring a hodnotenie sa zameriava na priebežný zber údajov hovoriacich o úrovni napĺňania stanovených cieľov, dosiahnutých výsledkoch a dopadoch. Monitoring a hodnotenie umožňuje na základe zistených údajov robiť priebežne potrebné úpravy a korekcie v naplánovaných aktivitách tak, aby viedli k dosiahnutiu stanovených zámerov čo najefektívnejšie. Plán monitoringu a stanovenie monitorovacích ukazovateľov je stanovené na: povinné ukazovatele v súvislosti s IROP a PRV na úrovni programu (tabuľka č. 5.3.2.1, 5.3.2.2, 5.3.2.3), povinné ukazovatele v súvislosti s IROP a PRV na úrovni špecifických cieľov pre IROP sú uvedené v tabuľke č. 5.3.2.4 a fokusových oblasti PRV v tabuľke č. 5.3.2.5. Plán monitoringu stanovuje aj vlastné monitorovacie ukazovatele ktoré sú rozdelené na vlastné ukazovatele pre úroveň programu IROP a PRV na úrovni špecifických cieľov pre IROP sú uvedené v tabuľke č. 5.3.2.6 a fokusových oblasti PRV v tabuľke č. 5.3.2.7.

Tabuľka č. 5.3.2.1 (Tabuľka č.5) Povinné ukazovatele na úrovni programu – PRV SR 2014-2020 – základná alokácia

Názov cieľového ukazovateľa	Cieľová hodnota v roku 2023
Čistý počet obyvateľov, ktorý má prospech zo zlepšenia služieb	35 800
Počet obyvateľov podporenej MAS	39 815
Pracovné miesta vytvorené v podporovaných projektoch (LEADER/PRV) (oblasť zamerania 6B)	0

Tabuľka č. 5.3.2.1a Povinné ukazovatele na úrovni programu – PRV SR 2014-2020 – Stratégia CLLD

Názov cieľového ukazovateľa	Cieľová hodnota v roku 2023
Čistý počet obyvateľov, ktorý má prospech zo zlepšenia služieb	35 800
Počet obyvateľov podporenej MAS	39 815
Pracovné miesta vytvorené v podporovaných projektoch (LEADER/PRV) (oblasť zamerania 6B)	8

Tabuľka č. 5.3.2.2 (Tabuľka č.6) Celkové verejné výdavky – PRV SR 2014-2020 – základná alokácia

Názov ukazovateľa výstupu	Cieľová hodnota v roku 2023
Celkové verejné výdavky (v EUR) – podpora na vykonávanie operácií v rámci stratégie CLLD (len časť z PRV)	810 419
Celkové verejné výdavky (v EUR) – podpora pri prevádzkových nákladoch a oživení - (len časť z PRV)	47 246

Tabuľka č. 5.3.2.2a Celkové verejné výdavky – PRV SR 2014-2020 – Stratégia CLLD

Názov ukazovateľa výstupu	Cieľová hodnota v roku 2023
Celkové verejné výdavky (v EUR) – podpora na vykonávanie operácií v rámci stratégie CLLD (len časť z PRV)	1 861 300
Celkové verejné výdavky (v EUR) – podpora pri prevádzkových nákladoch a oživení - (len časť z PRV)	86 596

Tabuľka č. 5.3.2.3 (Tabuľka č.7) Povinné ukazovatele na úrovni programu IROP 2014-2020 – základná alokácia

Názov ukazovateľa výstupu	Merná jednotka	Cieľová hodnota v roku 2023
Počet podporených podnikov	podnik	13
Zamestnanosť v podporených podnikoch	FTE	13
Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre firmu nové	podnik	2
Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre trh nové	podnik	1
Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry	počet	5

Tabuľka č. 5.3.2.3a Povinné ukazovatele na úrovni programu IROP 2014-2020 – Stratégia CLLD

Názov ukazovateľa výstupu	Merná jednotka	Cieľová hodnota v roku 2023
Počet podporených podnikov	podnik	16
Zamestnanosť v podporených podnikoch	FTE	16
Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výroby, ktoré sú pre firmu nové	podnik	2
Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výroby, ktoré sú pre trh nové	podnik	1
Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry	počet	5

Tabuľka č. 5.3.2.4 Povinné ukazovatele na úrovni programu – IROP 2014-2020 – úroveň špecifických cieľov IROP – základná alokácia

Úroveň Špecifický cieľ :	Ukazovateľ	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
1.2 Zvýšiť a udržať zamestnanosť podporou malého a stredného podnikania (MSP)	Podiel zamestnanosti v mikro a malých podnikoch do 49 zamestnancov a samostatne zárobkovo činných osôb na celkovom počte zamestnanosti v mikro a malých podnikoch do 49 zamestnancov a samostatne zárobkovo činných osôb v sektoroch nespádajúcich do podpory Programu rozvoja vidieka 2014-2020	Ekvivalent plných pracovných úväzkov	0	2015	6	ITMS	ročne
1.3 Rozvinúť Podpoľanie ako špecifickú destináciu cestovného ruchu	Podiel zamestnanosti v mikro a malých podnikoch do 49 zamestnancov a samostatne zárobkovo činných osôb na celkovom počte zamestnanosti v mikro a malých podnikoch do 49 zamestnancov a samostatne zárobkovo činných osôb v sektoroch nespádajúcich do podpory Programu rozvoja vidieka 2014-2020	Ekvivalent plných pracovných úväzkov	0	2015	6	ITMS	ročne
3.1 Zlepšiť dopravnú dostupnosť	Vidiecka a mestská populácia so zlepšenou infraštruktúrou a prístupom k verejným službám	Vidiecka a mestská populácia so zlepšenou infraštruktúrou a prístupom k verejným službám	0	2015	0	MPRV SR	ročne
3.2 Zlepšiť kvalitu životného prostredia v regióne	Vidiecka a mestská populácia so zlepšenou infraštruktúrou a prístupom k verejným službám	Vidiecka a mestská populácia so zlepšenou infraštruktúrou a prístupom k verejným službám	0	2015	0	MPRV SR	ročne
4.1. Rozvíjať efektívnu komunikáciu a spoluprácu	Podiel zamestnanosti v mikro a malých podnikoch do 49 zamestnancov a samostatne zárobkovo činných osôb na celkovom počte zamestnanosti v mikro a malých podnikoch do 49 zamestnancov a samostatne zárobkovo činných osôb v sektoroch nespádajúcich do podpory Programu rozvoja vidieka 2014-2020	Ekvivalent plných pracovných úväzkov	0	2015	1	ITMS	ročne

Tabuľka č. 5.3.2.4a Povinné ukazovatele na úrovni programu – IROP 2014-2020 – úroveň špecifických cieľov IROP – Stratégia CLLD

Úroveň Špecifický cieľ :	Ukazovateľ	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
1.2 Zvýšiť a udržať zamestnanosť podporou malého a stredného podnikania (MSP)	Podiel zamestnanosti v mikro a malých podnikoch do 49 zamestnancov a samostatne zárobkovo činných osôb na celkovom počte zamestnanosti v mikro a malých podnikoch do 49 zamestnancov a samostatne zárobkovo činných osôb v sektoroch nespádajúcich do podpory Programu rozvoja vidieka 2014-2020	Ekvivalent plných pracovných úväzkov	0	2015	9	ITMS	ročne
1.3 Rozvinúť Podpolanie ako špecifickú destináciu cestovného ruchu	Podiel zamestnanosti v mikro a malých podnikoch do 49 zamestnancov a samostatne zárobkovo činných osôb na celkovom počte zamestnanosti v mikro a malých podnikoch do 49 zamestnancov a samostatne zárobkovo činných osôb v sektoroch nespádajúcich do podpory Programu rozvoja vidieka 2014-2020	Ekvivalent plných pracovných úväzkov	0	2015	6	ITMS	ročne
3.1 Zlepšiť dopravnú dostupnosť	Vidiecka a mestská populácia so zlepšenou infraštruktúrou a prístupom k verejným službám	Vidiecka a mestská populácia so zlepšenou infraštruktúrou a prístupom k verejným službám	0	2015	2 500	MPRV SR	ročne
3.2 Zlepšiť kvalitu životného prostredia v regióne	Vidiecka a mestská populácia so zlepšenou infraštruktúrou a prístupom k verejným službám	Vidiecka a mestská populácia so zlepšenou infraštruktúrou a prístupom k verejným službám	0	2015	8 500	MPRV SR	ročne
4.1. Rozvíjať efektívnu komunikáciu a spoluprácu	Podiel zamestnanosti v mikro a malých podnikoch do 49 zamestnancov a samostatne zárobkovo činných osôb na celkovom počte zamestnanosti v mikro a malých podnikoch do 49 zamestnancov a samostatne zárobkovo činných osôb v sektoroch nespádajúcich do podpory Programu rozvoja vidieka 2014-2020	Ekvivalent plných pracovných úväzkov	0	2015	1	ITMS	ročne

Tabuľka č. 5.3.2.5 Povinné ukazovatele na úrovni programu – PRV SR 2014-2020 – úroveň fokusových oblastí PRV – základná alokácia

Úroveň Špecifický cieľ :	Opatrenie stratégie CLLD	Fokusová oblasť PRV	Názov ukazovateľa	Cieľová hodnota
1.1 Správnym hospodárením udržať biodiverzitu a krajinný ráz	M06 - 1.1.1a Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých farmárov (pod opatrenie 6.1 PRV)	2B, 6A	Počet podnikov, ktoré získali podporu na investície do poľnohospodárskych podnikov (podpora podnikateľského plánu mladých poľnohospodárov) (6.1, 6.3.)	0
	M06 - 1.1.1b Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti na rozvoj malých poľno podnikov (pod opatrenie 6.3 PRV)		Celkové investície (v EUR) (verejné + súkromné)	0
	M04 - 1.1.2 Podpora poľnohospodárskych podnikov (pod opatrenie 4.1 PRV)	2B	Počet podnikov, ktoré získali podporu na investície do poľnohospodárskych podnikov (podpora podnikateľského plánu mladých poľnohospodárov) (4.1.)	0
			Celkové investície (v EUR) (verejné + súkromné)	0
			Celkové verejné výdavky (v EUR)	0
	M 16 - 1.1.3 Spolupráca a sieťovanie agro sektora (pod opatrenie 16.4 PRV)	1A, 1B, 2A, 3A	Počet poľnohospodárskych podnikov, ktoré sa zúčastňujú na spolupráci/miestnej propagácii medzi subjektmi dodávateľského reťazca (16.4.)	0
			Celkové verejné výdavky (v EUR) (16.1. až 16.9.)	0
	M 08 – 1.1.5 Podpora lesného hospodárstva (pod opatrenie 8.6 PRV)	2C, 4C	Počet podporených žiadateľov	0
			Celkové investície (v EUR) (verejné + súkromné)	0
			Celkové verejné výdavky v EUR (8.6)	0
1.3 Rozvinúť Podpoľanie ako špecifickú destináciu cestovného ruchu	M07 - 1.3.2a Podpora investícií do malej rekreačnej a turistickej infraštruktúry (pod opatrenie 7.5 PRV)	6B	Počet operácií, ktoré získali podporu na investície do rekreačnej/turistickej infraštruktúry (7.5.)	0
			Počet obyvateľov, ktorí majú prospech zo zlepšenia služieb/infraštruktúry (7.5.)	0

2.3 Rozšíriť a skvalitniť ponuku pre využívanie voľného času	M07 - 2.3.3 Podpora budovania zariadení pre kultúru , šport a voľnočasové aktivity (pod opatrenie 7.4 PRV)	6B	Počet operácií, ktoré získali podporu na investície do miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo (7.4.) Počet obyvateľov, ktorí majú prospech zo zlepšenia služieb/infraštruktúry (7.4.;) Celkové verejné výdavky (v EUR)	17 35 800 810 419
3.2 Zlepšiť kvalitu životného prostredia v regióne	3.2.2.b Riešenie potrieb vo vodnom hospodárstve	4C	Celkové verejné výdavky v EUR Počet operácií, ktoré získali podporu na riešenie potrieb vo vodnom hospodárstve	0 0

Tabuľka č. 5.3.2.5a Povinné ukazovatele na úrovni programu – PRV SR 2014-2020 – úroveň fokusových oblastí PRV – Stratégia CLLD

Úroveň Špecifický cieľ :	Opatrenie stratégie CLLD	Fokusová oblasť PRV	Názov ukazovateľa	Cieľová hodnota
1.1 Správnym hospodárením udržať biodiverzitu a krajinný ráz	M06 - 1.1.1a Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých farmárov (pod opatrenie 6.1 PRV)	2B, 6A	Počet podnikov, ktoré získali podporu na investície do poľnohospodárskych podnikov (podpora podnikateľského plánu mladých poľnohospodárov) (6.1, 6.3.)	5
	M06 - 1.1.1b Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti na rozvoj malých poľno podnikov (pod opatrenie 6.3 PRV)		Celkové investície (v EUR) (verejné + súkromné)	190 000
			Celkové verejné výdavky (v EUR)	190 000
	M04 - 1.1.2 Podpora poľnohospodárskych podnikov (pod opatrenie 4.1 PRV)	2B	Počet podnikov, ktoré získali podporu na investície do poľnohospodárskych podnikov (podpora podnikateľského plánu mladých poľnohospodárov) (4.1.)	3
			Celkové investície (v EUR) (verejné + súkromné)	390 000
			Celkové verejné výdavky (v EUR)	195 000
	M 16 - 1.1.3 Spolupráca a sieťovanie agro sektora (pod opatrenie 16.4 PRV)	1A, 1B, 2A, 3A	Počet poľnohospodárskych podnikov, ktoré sa zúčastňujú na spolupráci/miestnej propagácii medzi subjektmi dodávateľského reťazca (16.4.)	1
			Celkové verejné výdavky (v EUR) (16.1. až 16.9.)	90 000
	M 08 – 1.1.5 Podpora lesného hospodárstva (pod opatrenie 8.6 PRV)	2C, 4C	Počet podporených žiadateľov	3
			Celkové investície (v EUR) (verejné + súkromné)	180 000
			Celkové verejné výdavky v EUR (8.6)	90 000
1.3 Rozvinúť Podpoľanie ako špecifickú destináciu cestovného ruchu	M07 - 1.3.2a Podpora investícií do malej rekreačnej a turistickej infraštruktúry (pod opatrenie 7.5 PRV)	6B	Počet operácií, ktoré získali podporu na investície do rekreačnej/turistickej infraštruktúry (7.5.)	4
			Počet obyvateľov, ktorí majú prospech zo zlepšenia služieb/infraštruktúry (7.5.)	5 000

2.3 Rozšíriť a skvalitniť ponuku pre využívanie voľného času	M07 - 2.3.3 Podpora budovania zariadení pre kultúru , šport a voľnočasové aktivity (pod opatrenie 7.4 PRV)	6B	Počet operácií, ktoré získali podporu na investície do miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo (7.4.) Počet obyvateľov, ktorí majú prospech zo zlepšenia služieb/infraštruktúry (7.4.;) Celkové verejné výdavky (v EUR)	18 35 800 863 158
3.2 Zlepšiť kvalitu životného prostredia v regióne	3.2.2.b Riešenie potrieb vo vodnom hospodárstve	4C	Celkové verejné výdavky v EUR Počet operácií, ktoré získali podporu na riešenie potrieb vo vodnom hospodárstve	63 932 2

Tabuľka č.: 5.3.2.6 Vlastné ukazovatele pre úroveň programu – IROP 2014-2020 – na úroveň opatrení IROP – základná alokácia

Úroveň: Opatrenie	Ukazovateľ	Východiskový stav	Cieľová hodnota	Spôsob získavania údajov
Špecifický cieľ 1.2 Zvýšiť a udržať zamestnanosť podporou malého a stredného podnikania (MSP)				
1.2.1 Podpora inovácií výroby a služieb v malých podnikoch (MP)	Počet podporených podnikov	0	6	Vlastná evidencia
1.2.2 Podpora spolupráce a zlepšovania zručností malých a stredných podnikoch (MSP)	Počet podporených podnikov	0	1	Vlastná evidencia
Špecifický cieľ 1.3 Rozvinúť Podpoľanie ako špecifickú destináciu vidieckeho cestovného ruchu (CR)				
1.3.1 Tvorba a marketing produktov cestovného ruchu (CR)	Počet podporených podnikov	0	0	Vlastná evidencia
1.3.2b Podpora podnikania v cestovnom ruchu (CR)	Počet podporených podnikov	0	6	Vlastná evidencia
Špecifický cieľ 3.1 Zlepšiť dopravnú dostupnosť				
3.1.2 Podpora dopravnej infraštruktúry pre podporu mobility regiónu	Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry	0	0	Vlastná evidencia
Špecifický cieľ 3.2 Zlepšiť kvalitu životného prostredia v regióne				
3.2.2a Dobudovanie vodovodov, kanalizácií a čistiarní odpadových vôd (ČOV)	Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry	0	0	Vlastná evidencia
Špecifický cieľ 4.1 Rozvíjať efektívnu komunikáciu a spoluprácu				
4.1.1 Budovanie a rozvoj komunit	Počet podporených žiadateľov	0	0	Vlastná evidencia

Tabuľka č.: 5.3.2.6a Vlastné ukazovatele pre úroveň programu – IROP 2014-2020 – na úroveň opatrení IROP – Stratégia CLLD

Úroveň: Opatrenie	Ukazovateľ	Východiskový stav	Cieľová hodnota	Spôsob získavania údajov
Špecifický cieľ 1.2 Zvýšiť a udržať zamestnanosť podporou malého a stredného podnikania (MSP)				
1.2.1 Podpora inovácií výroby a služieb v malých podnikoch (MP)	Počet podporených podnikov	0	9	Vlastná evidencia
1.2.2 Podpora spolupráce a zlepšovania zručností malých a stredných podnikoch (MSP)	Počet podporených podnikov	0	1	Vlastná evidencia
Špecifický cieľ 1.3 Rozvinúť Podpoľanie ako špecifickú destináciu vidieckeho cestovného ruchu (CR)				
1.3.1 Tvorba a marketing produktov cestovného ruchu (CR)	Počet podporených podnikov	0	6	Vlastná evidencia
1.3.2b Podpora podnikania v cestovnom ruchu (CR)	Počet podporených podnikov	0	6	Vlastná evidencia
Špecifický cieľ 3.1 Zlepšiť dopravnú dostupnosť				
3.1.2 Podpora dopravnej infraštruktúry pre podporu mobility regiónu	Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry	0	4	Vlastná evidencia
Špecifický cieľ 3.2 Zlepšiť kvalitu životného prostredia v regióne				
3.2.2a Dobudovanie vodovodov, kanalizácií a čistiarní odpadových vôd (ČOV)	Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry	0	3	Vlastná evidencia
Špecifický cieľ 4.1 Rozvíjať efektívnu komunikáciu a spoluprácu				
4.1.1 Budovanie a rozvoj komunit	Počet podporených žiadateľov	0	3	Vlastná evidencia

Tabuľka č. 5.3.2.7 Vlastné ukazovatele pre úroveň programu – PRV SR 2014-2020 – na úroveň fokusových oblastí PRV – základná alokácia

Úroveň: Opatrenie	Ukazovateľ	Východiskový stav	Cieľová hodnota	Spôsob získavania údajov
Špecifický cieľ : 1.1 Správnym hospodárením udržať biodiverzitu a krajinný ráz				
M06 1.1.1a Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých farmárov (pod opatrenie 6.1 PRV)	Počet podporených žiadateľov	0	0	Vlastná evidencia
M06 1.1.1b Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti na rozvoj malých poľno podnikov (pod opatrenie 6.3 PRV)	Počet podporených žiadateľov	0	0	Vlastná evidencia
M04 1.1.2 Podpora malých poľnohospodárskych podnikov (pod opatrenie 4.1 PRV)	Počet podporených žiadateľov	0	0	Vlastná evidencia
M 16 1.1.3 Spolupráca a sieťovanie agro sektora (pod opatrenie 16.4 PRV)	Počet podporených žiadateľov	0	0	Vlastná evidencia
M 08 1.1.5 Podpora lesného hospodárstva (pod opatrenie 8.6 PRV)	Počet podporených žiadateľov	0	0	Vlastná evidencia
Špecifický cieľ : 1.3 Rozvinúť Podpoľanie ako špecifickú vidieckeho destináciu cestovného ruchu				
M07 1.3.2a Podpora investícií do malej rekreačnej a turistickej infraštruktúry (pod opatrenie 7.5 PRV)	Počet podporených žiadateľov	0	0	Vlastná evidencia
Špecifický cieľ : 2.3 Rozšíriť a skvalitniť ponuku pre využívanie voľného času				
M07 2.3.3 Podpora budovania zariadení pre kultúru, šport a voľnočasové aktivity (pod opatrenie 7.4 PRV)	Počet podporených žiadateľov	0	17	Vlastná evidencia
Špecifický cieľ : 3.2 Zlepšiť kvalitu životného prostredia v regióne				
M04 3.2.2b Riešenie potrieb vo vodnom hospodárstve	Počet podporených žiadateľov	0	0	Vlastná evidencia
Špecifický cieľ : 4.2 Zintenzívniť a rozvinúť národnú a medzinárodnú spoluprácu MAS				
M19 4.2.1 Národná a medzinárodná spolupráca MAS (pod opatrenie 19.3 PRV)	Počet podporených žiadateľov	0	(2) 1 domáce 1 zahraničné	Vlastná evidencia

Tabuľka č. 5.3.2.7a Vlastné ukazovatele pre úroveň programu – PRV SR 2014-2020 – na úroveň fokusových oblastí PRV – Stratégia CLLD

Úroveň: Opatrenie	Ukazovateľ	Východiskový stav	Cieľová hodnota	Spôsob získavania údajov
Špecifický cieľ : 1.1 Správnym hospodárením udržať biodiverzitu a krajinný ráz				
M06 1.1.1a Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých farmárov (pod opatrenie 6.1 PRV)	Počet podporených žiadateľov	0	3	Vlastná evidencia
M06 1.1.1b Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti na rozvoj malých poľno podnikov (pod opatrenie 6.3 PRV)	Počet podporených žiadateľov	0	2	Vlastná evidencia
M04 1.1.2 Podpora malých poľnohospodárskych podnikov (pod opatrenie 4.1 PRV)	Počet podporených žiadateľov	0	3	Vlastná evidencia
M 16 1.1.3 Spolupráca a sieťovanie agro sektora (pod opatrenie 16.4 PRV)	Počet podporených žiadateľov	0	1	Vlastná evidencia
M 08 1.1.5 Podpora lesného hospodárstva (pod opatrenie 8.6 PRV)	Počet podporených žiadateľov	0	3	Vlastná evidencia
Špecifický cieľ : 1.3 Rozvinúť Podpoľanie ako špecifickú vidieckeho destináciu cestovného ruchu				
M07 1.3.2a Podpora investícií do malej rekreačnej a turistickej infraštruktúry (pod opatrenie 7.5 PRV)	Počet podporených žiadateľov	0	4	Vlastná evidencia
Špecifický cieľ : 2.3 Rozšíriť a skvalitniť ponuku pre využívanie voľného času				
M07 2.3.3 Podpora budovania zariadení pre kultúru, šport a voľnočasové aktivity (pod opatrenie 7.4 PRV)	Počet podporených žiadateľov	0	18	Vlastná evidencia
Špecifický cieľ : 3.2 Zlepšiť kvalitu životného prostredia v regióne				
M04 3.2.2b Riešenie potrieb vo vodnom hospodárstve	Počet podporených žiadateľov	0	3	Vlastná evidencia
Špecifický cieľ : 4.2 Zintenzívniť a rozvinúť národnú a medzinárodnú spoluprácu MAS				
M19 4.2.1 Národná a medzinárodná spolupráca MAS (pod opatrenie 19.3 PRV)	Počet podporených žiadateľov	0	(4) 2 domáce 2 zahraničné	Vlastná evidencia

6. Finančný rámec

6.1 Financovanie stratégie CLLD

Celkový rozpočet na stratégiu CLLD po aplikovaní vzorca pre MAS použijúc parametre platné pre MAS Podpoľanie je vo výške **1 703 375,-**. Tabuľka uvádza spôsob výpočtu výšky základnej alokácie:

Tabuľka č. 6.1a Výpočet základnej alokácie MAS

Parameter	Hodnota pre MAS	Jednotková alokácia v €	Vypočítaná suma v €
Počet obyvateľov	39 815	9,66	384 613
Rozloha územia v km ²	636	1 150,61	731 224
Počet obcí	19	12 395,25	235 510
Nezamestnanosť v% nad 13,5	00,02 (13,52%)	110 413,32	2 208
Spolu variabilná časť (korekcia -180,-)			1 353 375
Fixná časť			350 000
Spolu z PRV a IROP - základná alokácia			1 703 375
Vlastné a iné zdroje			125 176
Spolu na stratégiu CLLD			1 828 551

Tabuľka č. 6.1.1 (Tabuľka č. 8) Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP

	SPOLU EUR
Celkové zdroje z PRV (EPFRV) a IROP (EFRR) , z toho:	1 703 375
Operácie v rámci implementácie stratégie CLLD	1 419 898
Chod MAS a animácie	283 477

Tabuľka č. 6.1.2 (Tabuľka č. 9) Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP rozdelené podľa fondov

	Fond	Typ regiónu	Spolu v EUR
Celkové zdroje z PRV (EPFRV) a IROP (EFRR) z toho:	EPFRV	MR	817 144
	EFRR		886 231
		VR	-
Operácie v rámci implementácie stratégie CLLD	EPFRV	MR	769 898
	EFRR		650 000
		VR	-
Chod MAS	EFRR	MR	236 231
		VR	-
Animácie	EPFRV	MR	47 246
		VR	-

Tabuľka č. 6.1.3 (Tabuľka č. 10) Rozdelenie zdrojov na jednotlivé typy výdavkov v rámci príslušných programov

	Región	PRV				IROP				SPOLU			
		EPFRV	ŠR	VZ	spolu	EFRR	ŠR	VZ	spolu	fondy	ŠR	VZ	spolu
Operácie v rámci stratégie CLLD	MR	577 424	192 475	40 521	810 419	650 000	-	72 222	722 222	1 227 424	192 475	112 743	1 532 641
	VR	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Chod MAS	MR	-	-	-	-	236 231	-	12 433	248 664	236 231	-	12 433	248 664
	VR	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Animácie	MR	35 435	11 812	-	47 246	-	-	-	-	35 435	11 812	-	47 246
	VR	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SPOLU	MR	612 858	204 286	40 521	857 665	886 231	-	84 655	970 886	1 499 089	204 286	125 176	1 828 551
	VR	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	spolu	612 858	204 286	40 521	857 665	886 231	-	84 655	970 886	1 499 089	204 286	125 176	1 828 551

6.2 Finančný plán pre opatrenia

Tabuľka č. 6.1.4 (Tabuľka č. 11) Sumárna tabuľka finančného plánu

Opatrenie stratégie CLLD	Fond	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
Podpora inovácií výroby a služieb v malých podnikoch	EFRR	MR	344 444	310 000	-	34 444	-
		VR	-	-	-	-	-
Podpora spolupráce a zlepšovania zručností malých a stredných podnikateľov	EFRR	MR	66 667	60 000	-	6 667	-
		VR	-	-	-	-	-
Podpora podnikania v CR	EFRR	MR	311 111	280 000	-	31 111	-
		VR	-	-	-	-	-
Podpora budovania zariadení pre kultúru, šport a VČA	EPFRV	MR	810 419	577 424	192 743	40 521	-
		VR	-	-	-	-	-

Tabuľka č. 6.1.5 (Tabuľka č. 12) Celkový pomer medzi fondmi na stratégiu

	PRV (EPFRV) : IROP (EFRR)
Stratégia CLLD mimo BSK (menej rozvinutý región):	54,22:45,78
Stratégia CLLD v rámci BSK (viac rozvinutý región):	-

Tabuľka č. 6.1.6 (Tabuľka č. 13) Zameranie stratégie podľa sektorov

Názov opatrenia stratégie CLLD	Rozpočet na opatrenie	Oprávnený prijímateľ – verejný sektor	Oprávnený prijímateľ – neverejný sektor
Podpora inovácií výroby a služieb MP	344 444		X
Podpora spolupráce a zlepšovania zručností MSP	66 667		X
Podpora podnikania v CR	311 111		X
Podpora budovania zariadení pre kultúru, šport a VČA	810 419	X	
Celkový rozpočet podľa sektorov	-	810 419	722 222
Percentuálny pomer zamerania stratégie	-	52,88%	47,12%

7. Zhodnotenie prínosov stratégie CLLD, jej synergia a doplnkovosť

Predkladaná stratégia CLLD istou mierou prispieva k napĺňaniu Stratégie Európa 2020, kde základom sú tri vzájomne sa dopĺňajúce priority:

- **Inteligentný rast:** vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii.
- **Udržateľný rast:** podporovanie ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje.
- **Inkluzívny rast:** podporovanie hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť..

Stratégia prispieva ku všetkým trom prioritám, je založená na inovatívnych technológiách, podporuje efektívnejšie využívanie zdrojov, zároveň ekologickejšie a konkurencieschopnejšie hospodárenie, podporuje zamestnanosť vo vidieckom regióne s vysokou mierou nezamestnanosti, čím zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť - zachovanie a zlepšenie rovnováhy pracovných príležitostí a spoločenských podmienok vidieckeho obyvateľstva.

7.1 Prínosy k zlepšovaniu ekonomického rozvoja územia

Na ekonomický rozvoj územia vplývajú mnohé endogénne a exogénne faktory. Endogénne faktory tvoria potenciál regiónu - prírodný, ľudský a sociálny potenciál, ekonomicko-technický potenciál, urbanistický potenciál, finančné zdroje, kapitál, poznatky, technológie a pod., ktoré sú popísané v kapitole č.3.

V rámci prípravy stratégie CLLD sme vychádzali z endogénnych (vnútorných) faktorov, t.j. založených na princípe rozvoj zdola. Na základe vykonaných analýz územia sme si stanovili základný strategický cieľ – *Tvorivým využitím miestneho potenciálu zlepšiť podmienky pre tvorbu a udržanie pracovných miest*. Na jeho dosiahnutie sme vyčlenili štyri základné priority:

- 1: Dostatok pracovných príležitostí,
- 2: Vhodná štruktúra a kvalita sociálnej infraštruktúry a služieb,
- 3: Vhodná kvalita technickej infraštruktúry,
- 4: Rozvinutý komunitný život a spolupráca regiónu,

ktoré budeme napĺňať cez jednotlivé vybrané opatrenia. V rámci akčného plánu sme stanovili merateľné ukazovatele jednotlivých projektov, nadväzne na to monitorovacie ukazovatele celej stratégie. Niektoré hmotné (kvantifikovateľné) prínosy k ekonomickému

rozvoju územia budeme merať cez monitorovacie a hodnotiace ukazovatele, uvedené v kapitole č.5.3.

Na priamu podporu ekonomického rozvoja sú zamerané špecifické ciele a opatrenia priority č.1. Ostatné priority vytvárajú resp. zlepšujú podmienky, sociálne, technické, ľudské a inštitucionálne pre vytváranie nových pracovných miest a zlepšenie prístupu k zamestnateľnosti. Stratégia CLLD sa preto zameriava hlavne na prioritnú os 1 a jej opatrenia zamerané na podporu ekonomického rozvoja a rozvoja zamestnanosti, kde jedným z merateľných ukazovateľov je aj počet novo vytvorených pracovných miest. V rámci plnenia stratégie CLLD prepokladáme vytvorenie 24 pracovných miest, čím plníme podiel rozpočtu stratégie CLLD k počtu novo vytvorených pracovných miest – max. 135 tis. Eur.

V rámci základnej finančnej alokácie:

		Zamestnanci	z toho	
Stratégia CLLD	1 703 375	13	PRV	0
IROP - 5.1.1	650 000	13	IROP	13

V rámci dodatočnej výkonnostnej alokácie:

		Zamestnanci	z toho	
Stratégia CLLD	1 533 038	11	PRV	8
IROP - 5.1.1	126 000	3	IROP	3

V rámci podielu rozpočtu PRV a IROP v rámci stratégie CLLD, vytvoríme v rámci PRV – 8 pracovných miest a v rámci IROP – 16 pracovných miest. Týmto ukazovateľom, jeho počtom je zabezpečený priamy prínos stratégie CLLD k zlepšovaniu ekonomického rozvoja územia.

7.2 Prínosy k napĺňaniu cieľov PRV

Stratégia CLLD svojim obsahom nadväzuje a zároveň prispieva k SPP, kde si stratégia stanovuje nasledovné strategické ciele:

- Posilnenie konkurencieschopnosti pôdohospodárskeho sektora
- Udržateľný manažment prírodných zdrojov a prispôsobovanie sa klimatickým zmenám
- Vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunít vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest

Najdôležitejším strategickým cieľom PRV je **posilnenie konkurencieschopnosti pôdohospodárskeho sektora** (poľnohospodárstvo, lesníctvo a potravinárstvo). V rámci tohto cieľa, stratégia CLLD prispieva k **Priorite č.2, rieši potrebu č. 2 a Fokusovú oblasť 2A), 2B a 2C). Rieši potrebu č. 4 a Fokusovú oblasť 3A)** prostredníctvom opatrenia 1.1.3 Spolupráca a sieťovanie agrosektora.

Stratégia CLLD podporí malých a rodinných farmárov, malé poľnohospodárske podniky, subjekty lesného hospodárstva, podporí spoluprácu a sieťovanie v agrosektore, podporené subjekty svojimi projektami, výsledkami prispievajú k naplneniu uvedených cieľov a potrieb.

V poradí druhým strategickým cieľom je **udržateľný manažment prírodných zdrojov a prispôsobovanie sa klimatickým zmenám**. V rámci tohto cieľa, stratégia CLLD prispieva k: **Priorite č.4, rieši potrebu č.9 a Fokusovú oblasť 4A)** ako aj **Prioritu č.2: rieši potrebu č.10 a Fokusovú oblasť 2A)** prostredníctvom opatrení špecifického cieľa **Správnym hospodárením udržať biodiverzitu a akrajiný ráz** a realizáciou opatrenia 3.2.2 Riešenie potrieb vo vodnom hospodárstve. Podporené subjekty svojimi projektami, výsledkami prispievajú k naplneniu uvedených bodov prostredníctvom obhospodarovania PPF a LPF praktikami prijateľnými k životnému prostrediu.

V poradí tretím strategickým cieľom je **dosiagnuť vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunít vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest**. V rámci tohto cieľa, stratégia CLLD prispieva k **Priorite č. 6, rieši potrebu č.13 a č.14, Fokusovú oblasť 6A) a Fokusovú oblasť 6B)** prostredníctvom opatrení 1.1.1 Podpora malých a rodinných fariem, 1.1.2 Podpora malých poľnohospodárskych podnikov, 1.1.3 Spolupráca a sieťovanie agrosektora 1.1.5 Podpora lesného hospodárstva, 1.3.1 Tvorba a marketing produktov cestovného ruchu, 1.3.2 Podpora investícií do cestovného ruchu, 2.3.3 Podpora zariadení pre kultúru šport a voľnočasové aktivity, 4.1.1 Podpora budovania a rozvoja komunít a 4.2.1 Národná a medzinárodná spolupráca MAS.

Stratégia CLLD podporí ako podnikateľov, tak aj obce a neziskové organizácie, ktoré svojimi projektmi a ich výstupmi prispievajú k zlepšeniu podmienok pre sociálne začleňovanie, zamestnanosť a celkový miestny rozvoj.

7.3 Prínosy k napĺňaniu cieľov IROP

Stratégia CLLD svojim obsahom nadväzuje a zároveň prispieva k napĺňaniu cieľov IROP, kde si stratégia stanovuje nasledovné strategické ciele:

- Infraštruktúra (dopravná, environmentálna, verejné služby, kreatívny a kultúrny priemysel)
- Podnikanie a zamestnanosť
- Miestny rozvoj

Stratégia CLLD prispieva k napĺňaniu cieľov IROP prostredníctvom prioritnej osi č. 5: **Miestny rozvoj vedený komunitou**. Prispieva k napĺňaniu tematického cieľa č. 9 Podpora sociálneho začlenenia, boj proti chudobe a akejkoľvek diskriminácii. Intervencie realizované prostredníctvom nástroja miestny rozvoj vedený komunitou v IROP komplementárne prispievajú k tematickým cieľom č. 1, č. 3, č. 4, č. 6, č. 7, č. 8 a č. 10.

Investična priorita č. 5.1: Závazné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou je realizovaná cez špecifické ciele 5.1.1 a 5.1.2.

Stratégia CLLD napĺňa **Špecifický cieľ 5.1.1 Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií** prostredníctvom opatrení 1.2.1 Podpora inovácií výroby a služieb v malých podnikoch, 1.2.2 Podpora spolupráce a zlepšovania zručností MSP a 4.1.4 Prevádzkové náklady MAS.

Realitáciou aktivít vybraných v akčnom pláne sa zabezpečí resp. výsledkom bude:

- zlepšenie využívania ekonomického potenciálu vidieckych oblastí prostredníctvom reštrukturalizácie vidieckej ekonomiky a zavádzania inovácií,
- tvorba pracovných miest a hospodárskeho rastu,
- vznik nových komunitných služieb a podnikov,
- zlepšenie zamestnateľnosti a prístupu k novým formám podnikania a novým pracovným miestam,
- zníženie závislosti vidieckeho obyvateľstva od príjmov z primárnej ekonomickej aktivity, najmä v poľnohospodárstve, smerom k zamestnanosti v nepoľnohospodárskych odvetviach, napr. sektore služieb,
- zníženie rizika chudoby a sociálneho vylúčenia,
- efektívne zabezpečenie chodu MAS, propagácia a implementácia stratégie CLLD.

Stratégia CLLD napĺňa **Špecifický cieľ 5.1.2 Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach** realizáciou opatrení: 3.1.2 Podpora dopravnej infraštruktúry pre zlepšenie mobility, 3.2.1 Riešenie potrieb odpadového hospodárstva a 3.2.2a Dobudovanie vodovodov a kanalizácií a 4.1.1 Podpora budovania a rozvoja komunít. Očakávaným výsledkom bude riešenie problému nedostatočnej a zastaranej technickej infraštruktúry.

Prostredníctvom aktivít vybraných v akčnom pláne sa zabezpečí resp. výsledkom bude

- zvýšenie kvality života vo vidieckom regióne Podpoľanie, regiónoch,
- rozvoj mestsko-vidieckych vzťahov,
- rozvoj verejných služieb a verejnej infraštruktúry.
-

7.4 Synergia a doplnkovosť stratégie CLLD

7.4.1 Popis iných stratégií, ktoré sa na danom území realizujú, resp. plánujú realizovať

V rámci Podpoľania majú svoje Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja vypracované, resp. aktualizované všetky obce. Tieto boli pri tvorbe stratégie CLLD zohľadnené a vzájomne sa dopĺňajú.

Nadradeným dokumentom, na regionálnej úrovni, z ktorého vychádza aj Stratégia CLLD Podpoľania, je predovšetkým Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja banskobystrického samosprávneho kraja 2015-2023, schválený Zastupiteľstvom BBSK uznesením č. 198/2015 zo dňa 11.12.2015 Na jeho tvorbe sa zúčastňovali aj zástupcovia miest, obcí, podnikateľov z regiónov kraja. Tým sa zabezpečilo aj prepojenie krajského dokumentu s dokumentmi na lokálnych úrovniach.

Jednotlivé priority, špecifické ciele a opatrenia Stratégie CLLD Podpoľania sú v súlade so špecifickými cieľmi PHSR BBSK a dopĺňajú ich na miestnej úrovni o špecifické lokálne potreby.

Priorita č. 1 Dostatok pracovných príležitostí Stratégie CLLD Podpoľania, ako a jej špecifické ciele 1.1, 1.2 a 1.3 sú v súlade s prioritnou oblasťou PHSR BBSK 3 Konkurencie schopná ekonomika – udržateľné a konkurencie schopné ekonomiky, a svojimi opatreniami 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.1.5, 1.2.1, 1.2.2, 1.3.1. a 1.3.2 napĺňajú špecifické ciele PHSR BBSK 3.1 Zvýšiť inovačnú schopnosť v priemysle a službách, 3.2 Vytvoriť podmienky pre podnikanie mladých ľudí, 3.3 Podporiť vytváranie nových pracovných miest na vidieku a v znevýhodnených oblastiach.

Priorita č.2 Vhodná štruktúra a kvalita sociálnej infraštruktúry Stratégie CLLD Podpoľania a jej špecifický cieľ 2.3 ako aj opatrenie 2.3.3 je v súlade s prioritnou oblasťou 2 Lepšia kvalita života - lepšie služby pre ľudí a špecifickým cieľom PHSR BBSK 2.5 Zachovať a zhodnotiť kultúrne dedičstvo, kultúru a tradície územia a dopĺňa ich o špecifické potreby na miestnej úrovni.

Priorita č.3 Dobudovaná technická infraštruktúra Stratégie CLLD Podpoľania a jej špecifické ciele 3.1. a 3.2, ako aj opatrenia 3.1.2, 3.2.1 a 3.2.2 sú v súlade s prioritnou

oblasťou 1 Zdravé a adaptabilné prostredie – zelený región a jej špecifickými cieľmi PHSR BBSK 1.1 vytvoriť predpoklady pre budovanie systému bezpečnej a ekologickej dopravy na území BBSK zvýšením atraktivity VOD a nemotorovej dopravy a 1.4 Zlepšiť kvalitu životného prostredia a dopĺňajú ich o identifikované miestne potreby.

Špecifický cieľ 1.3 Zhodnocovať prírodný potenciál vidieckej krajiny Prioritnej oblasti 1 PHSR BBSK je v Stratégii CLLD Podpoľania podporený a doplnený špecifickými cieľmi 1.1 a 1.3 a ich opatreniami smerujúcimi k udržaniu biodiverzity krajiny a k využitiu jej potenciálu pre udržateľný ekonomický rozvoj.

Priorita č. 4 Komunitný rozvoj a spolupráca Stratégie CLLD Podpoľania a jej špecifické ciele 4.1 a 4.2 ako aj opatrenia 4.1.1. 4.1.5. 4.1.6 a 4.2.1 sú v súlade s prioritnou oblasťou PHSR BBSK 4 Partnerstvá a jej špecifickými cieľmi 4.1 Podporovať medzisektorovú a medziobecnú spoluprácu na území kraja a 4.2 Zvýšiť zapojenie kraja do medzinárodných a cezhraničných projektov.

Počas tvorby stratégie CLLD účastníci sa zhodli, že pre Podpoľanie by bolo nevyhnutné vypracovanie nasledovných dokumentov, ktoré by smerovali k čo najvyššej miere sebastačnosti najmä v oblastiach:

- Potravinová sebastačnosť na základe potenciálu a spolupráce
- Energetická sebastačnosť na základe zhodnotenia miestnych zdrojov
- Dopravná mobilita a vlastný ekologický systém verejnej osobnej dopravy

7.4.2 Synergie a komplementarity

Samotný výber opatrení pre stratégiu CLLD bol zostavený tak, aby sa opatrenia navzájom dopĺňali a vytvárali synergický efekt za účelom podpory pre naplnenie hlavného cieľa – vytvorenie podmienok pre udržanie a tvorbu nových pracovných príležitostí.

Hlavnými oblasťami rozvoja zamestnanosti v Podpoľaní boli identifikované:

- agrosektor – poľnohospodárstvo, lesníctvo, potravinárstvo
- malé a stredné podnikanie
- vidiecky cestovný ruch

Preto sú aj opatrenia vybrané tak, aby tieto potenciálne sektory pre rozvoj samozamestnania a vytvárania nových pracovných príležitostí boli nosnými opatrenia stratégie CLLD. K nim sú vybrané doplnujúce opatrenia, ktoré by zlepšovali podmienky pre zvyšovanie zamestnanosti a vytvárali by tak synergický efekt na podporu rozvoja miestnej ekonomiky.

Opatrenia 3.1.2 a 3.2.2a majú zlepšiť podmienky pre podnikanie a zamestnanosť prostredníctvom vylepšenia a dobudovania technickej infraštruktúry, čím nepriamo prispievajú aj k lepšej realizácii Priority č. 1 Dostatok pracovných príležitostí.

Opatrenia 1.1.3, 1.2.2, 1.3.1 a 4.1.1 reprezentujú horizontálnu prioritu partnerstvá a spolupráca a sú štartovacími impulzmi pre inovatívne myšlienky rozvoja Podpoľania. Tvoria strechu pre tvorbu projektov, ktoré by sa navzájom dopĺňali a vytvárali tak synergický efekt v podpore rozvoja Podpoľania, hlavne agrosektora, malého a stredného podnikania a rozvoja cestovného ruchu. Doplnkovými a podpornými opatreniami sú opatrenia 4.1.5 a 4.1.6, ktoré svojim obsahom prispievajú k motivácii k partnerstvu a spolupráce.

Opatrenie 2.3.3 je doplnkovým opatrením k opatreniam špecifického cieľa 1 a svojim obsahom prispieva k obohateniu ponuky služieb a teda aj k zvyšovaniu atraktivity územia, aby sa Podpoľanie mohlo stať špecifickou destináciou cestovného ruchu. Zvyšovanie atraktivity Podpoľania nepriamo ovplyvňuje aj opatrenie 3.2.1, nakoľko čistá krajina, obce a mestá zvyšujú prítlačlivosť a dobrý pocit pre návštevníkov a turistov.

Opatrenia 1.1.1, 1.1.2, 1.1.5, 1.2.1 a 1.3.2b priamo podporujú zamestnanosť a tvorbu nových pracovných príležitostí v troch hlavných vybraných oblastiach. Pričom k podpore zamestnanosti v oblasti cestovného ruchu prispieva aj opatrenie 1.3.2a.

7.5 Popis multiplikačných efektov

Opatrenia 1.3.2a a 1.3.2b sú príkladom vzájomnej doplnkovosti PRV a IROP ale aj verejného a súkromného sektoru pri vytváraní synergických a multiplikačných efektov pre rozvoj miestnej ekonomiky.

Multiplikačné efekty budú zamerané na:

- vlastné aktivity MAS orientované na šírenie výsledkov a výstupov realizácie stratégie a to jednak nepriamou formou prostredníctvom informácií cez web stránku MAS a priamo prostredníctvom organizovaní stretnutí s jednotlivými cieľovými skupinami stratégie miestneho rozvoja
- konkrétne priame, alebo nepriame dopady realizácie projektov jednotlivých opatrení Stratégie na socioekonomické činnosti. Tieto sa budú monitorovať a vyhodnocovať

každé dva roky a bude sa sledovať hlavne aktivizácia súkromného sektoru v oblasti vzniku nových podnikov, na základe zlepšených podmienok pre podnikanie zo strany obcí ako aj rast celkovej zamestnanosti v území MAS.

Tabuľka č. 7.5.1. Hodnotenie multiplikačných efektov

Multiplikačný efekt	Sledovaná hodnota	Frekvencia hodnotenia
Použitie spôsobov a výstupov stratégie iným subjektom (obec, podnikateľ, združenie)	Počet stretnutí so subjektmi	v rokoch 2020-2023 ročne
Sieťovanie subjektov	Počet nových sietí na princípe sieťovania podľa stratégie	v rokoch 2020-2023 ročne
Aktivizácia súkromného sektora	Nárast podnikateľských subjektov	v rokoch 2020-2023 ročne
Záujem susediacich obcí o vstup do MAS	Počet obcí	v rokoch 2020-2023 ročne

Prílohy

Príloha č.1 Vymedzenie územia a obyvateľstva MAS

Príloha č.2 Doklad o súhlase všetkých obcí so zaradením do územia pôsobnosti MAS

Príloha č.3 Zoznam členov MAS podľa sektorov (okrem obcí)

Príloha č.5.2 Všeobecné, výberové a hodnotiace kritériá pre výber projektov

SWOT analýzy po oblastiach

Intervenčná logika Stratégie CLLD

Mapa územia MAS

Dokumenty preukazujúce proces tvorby partnerstva a stratégie CLLD

Zoznam zdrojov (analýzy) a vstupných dokumentov

Organizačná štruktúra MAS

Personálne zloženie jednotlivých orgánov

Stanovy Podpoľanie,o.z.

Interné smernice – Organizačná smernica, Organizačný a pracovný poriadok, Rokovací poriadok výberovej komisie